תלמוד בבלי · ראשונים · תוספות · סדר קדשים

תוספות על תמורה

בעלי התוספות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות על תמורה

בעלי התוספות

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-על-תמורה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 5
דף ב: 6
דף ג. 7
דף ג: 8
דף ד. 8
דף ד: 10
דף ה. 11
דף ה: 12
דף ו. 12
דף ו: 14
דף ז. 15
דף ז: 16
דף ח. 16
דף ח: 17
דף ט. 18
דף ט: 18
דף י. 19
דף י: 20
דף יא. 21
דף יא: 22
דף יב. 22
דף יב: 23
דף יג. 25
דף יג: 26
דף יד. 26
דף יד: 27
דף טו. 28
דף טו: 29
דף טז: 30
דף יז. 31
דף יז: 31
דף יח. 32
דף יח: 34
דף יט. 35
דף יט: 36
דף כ. 38
דף כ: 39
דף כא. 40
דף כא: 42
דף כב. 43
דף כב: 43
דף כג. 44
דף כג: 45
דף כד. 45
דף כד: 46
דף כה. 47
דף כה: 49
דף כו. 50
דף כו: 52
דף כז. 54
דף כז: 55
דף כח. 56
דף כח: 57
דף כט. 58
דף כט: 59
דף ל. 61
דף ל: 62
דף לא. 63
דף לא: 64
דף לב. 66
דף לב: 68
דף לג. 69

דף לג: 70
דף לד. 71

דף ב.

מתני' הכל ממירין אחד אנשים ואחד נשים - בהכל שוחטין לא תני אחד אנשים ואחד נשים ובגמ' מפרש משום דכל הפרשה כולה בלשון זכר נאמרה איצטריך קרא לרבויי נשים:

וסופג את הארבעים - וא"ת אמאי לא תני שמונים דהא כתיב (ויקרא כ"ז:י') לא יחליפנו ולא ימיר אותו ויש לומר דלא נחת למנין מלקיות אלא כלומר דלקי עליה ועוד י"ל דלעולם לא לקי אלא ארבעים ותרי לאוי צריכי חד בקרבן שלו וחד בשל חבירו וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יבא וימיר:

הא גופא קשיא אמרת הכל ממירין לכתחלה לא שאדם רשאי להמיר דיעבד - וא"ת מנא ליה למקשה דהכל ממירין לכתחלה הוא דלמא דיעבד הוא דכה"ג פריך בריש חולין (דף ב.) וצ"ל דע"כ הכל ממירין לכתחלה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי וכן (פרש"י) [איתא] התם דר"ל דהכל שוחטין לכתחילה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי ופירש רבינו שלמה זכרונו לברכה התם דלכך לא קשה הכא תרתי דיעבד למה לי משום דאשמועינן בסיפא שסופג ארבעים דסד"א לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו ולפירושו קשה מאי פריך הכא ואין לומר דהיינו האי דקמשני דאין הלשון משמע כן ועוד מאי קמשני ממה שהקשה ופר"ת דתנן הכל ממירין דלישנא אלימא לאשמועינן דאפילו במזיד התמורה נתפסת וסד"א ארבעים בכתפיה וכשר והיינו הא דקא משני וא"ת והיכי מצי למימר דתנא לישנא אלימא משום חידוש דמזיד הא אמר לקמן יהיה לרבות שוגג כמזיד אלמא משמע דמזיד פשיטא טפי משוגג ותירץ רבינו ברוך דהא דאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד לענין מלקות קאמר ורבינו שמשון משנ"ץ חלק עליו דהא אמרי' אין מלקות בשוגג ויש ספרים חלוקין בדבר לקמן (דף יז.) דקאמר גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי ואית דגרסי גבי תמורה קדוש גבי קדשים לא קדוש וי"א דהא דאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד היינו לענין מתפס קדושה דאמר בעלמא הקדש בטעות לא הוי הקדש ומש"ה פשיט טפי במזיד מבשוגג והא דאמר הכא דתנא הכל ממירין משום רבותא דמזיד היינו לענין הקרבה דאמר לקמן התמורה נמי קריבה ואשמעינן הכא דאף במזיד קריבה דס"ד ארבעים בכתפיה וכשר וכל זה לא נהירא לר"י מדקמשני רב יהודה הכי קתני הכל מתפיסין בתמורה אחד אנשים ואחד נשים ומה לו להזכיר אחד אנשים ואחד נשים לכן פר"י דתנא בהכל ממירין לישנא אלימא משום נשים דאמר לקמן דכל הענין מדבר בלשון זכר וכתיב המר ימיר לרבויי נשים דסד"א אהני מיעוטא ואהני ריבויא

אהני ריבויא לאשמועינן דתמורת נשים קדשי ואהני מיעוטא דלא מקרבן לכך תנא הכל ממירין לישנא אלימא דקריבה כמו תמורת אנשים:

תחילת הקדש - כמו תמורה מסוף הקדש דהיינו סמיכה דהוא סמוך לשחיטה ולהכי קרי לתמורה סוף הקדש (כמו) במסכת נזיר (דף לא.) משום דלא אמרינן התם בסמיכה כלל והוה ליה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו דאותו קרבן הוי ראשון וחילופיו שני אבל הכא דקמשתעינן בסמיכה הוה ליה תמורה תחילת הקדש לגבי סמיכה שהיא לבסוף תיכף לשחיטה. לשון רש"י:

קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים - וא"ת למאי איצטריך קרבנו להכי הא נפקא שפיר מבני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין ויש לומר דאיצטריך דמהו דתימא אין העובד כוכבים עצמו סומך על קרבנו ומיהו הכהנים סומכין עליהן ומש"ה איצטריך קרבנו לומר שאין בקרבן עובד כוכבים סמיכה כלל:

ורבי מאיר דאמר יורש מימר מאי טעמא - ואם תאמר אמאי איצטריך טעמא לר' מאיר כיון דלית ליה קרבנו ולא קרבן אביו אלמא אית ליה יורש סומך ואם כן אית ליה למימר דהא ילפינן זה מזה ויש לומר דאי לאו קרא דהמר ימיר דמרבה יורש הוה ליה לאוקומיה קרבנו טפי למעוטי יורש מלרבות כל בעלי חובריו אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש דסומך ומוקי קרבנו לרבות כל בעלי חובריו וא"ת מאי שנא דשאר קרבנו למעוטי והאי לרבויי ויש לומר דלמעוטי לא מצית אמרת דאם כן לישתוק קרא מיניה וממילא אמר דאין השותפין סומכין כדאמר לקמן (דף יג.) דאין השותפין ממירין:

דף ב:

ואין מביאין נסכים - פרש"י ואין מביאין של עובד כוכבים בפני עצמן כישראל שמתנדבין נסכים בפני עצמן אבל בהדי קרבנו מביאין כדאמר במסכת שקלים (דף יא עמוד ד) דזה אחת מן התקנות שהתקינו ב"ד דעובד כוכבים שמשלח עולתו ודמי נסכו ממדינת הים שמקבלין ממנו אבל ודאי קרבנו טעון נסכים דבהדי קרבנו (טעון נסכים ו) מביאין נסכים משל צבור:

במה דברים אמורים בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין - פרש"י דאתאן לר"ש ור"י פירש דמסקנא דמילתא דר' יוסי וה"ק רבי יוסי אומר בכולן אני רואה להחמיר והא דקאמר ר"ש אין מועלין בהן בד"א בקדשי מזבח כו' ובתוספתא משמע כפרש"י דאיתא בהדיא אבל בקדשי בדק הבית מודה רבי שמעון:

קתני מיהת אין עושין תמורה - וא"ת ודילמא לרבי יוסי קבעי דאמר בכולן להחמיר וי"ל דניחא ליה לאוקומי הבעיא אף לר"ש עי"ל דע"כ דלרבי יוסי לא אפשר לאוקומי הבעיא דכיון דאית ליה דעושין תמורה דאפילו את"ל דהיינו על ידי ישראל ומבעיא ליה לרמי בר חמא אם העובד כוכבים עצמו אפשר לעשותה הא לא מצית אמרת דע"כ אם ישראל מתפיסה צריך שיאמר העובד כוכבים כל הרוצה להמיר יבא וימיר ואם העובד כוכבים עצמו אין עושה תמורה היאך אפשר לעשות עולה:

דף ג.

לא נהנין מדרבנן - והקשה הר"ר יעקב למה לנו לומר דרבנן היא דלמא מדאורייתא היא כיון דמרבינן מאיש איש שנודרין העובדי כוכבים כישראל דכה"ג אמר (מעילה דף ז:) בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא דאע"ג דאין בהן מעילה וצ"ל כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול נותר וטמא אין בו קדושה נמי לענין הנאה דאורייתא:

ויליף נותר חילול חילול מטומאה - וכתב ביה בטומאה בני ישראל ולא עובדי כוכבים והקשה הר"ם ונילף נותר חילול חילול מטמא ששימש בטומאה דאמר בפרק ב' דזבחים (דף טו:) דקדשי עובדי כוכבים לא קרבי בטומאה דאמר התם אלא למעוטי עובדי כוכבים השתא ציץ לא מרצה דאמר מר בעובדי כוכבים בין בשוגג בין במזיד לא הורצה בטומאה קרב וי"ל דיש לנו למילף טפי מטומאה [דכתיב] בחד קרא כדאיתא בזבחים פ' ב"ש (זבחים דף מה:) דתני לוי מנין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר ת"ל ולא יחללו את קדשי בני ישראל בשני חילולין הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה:

ומעשר דגן - כתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים והיינו רבי שמעון דאית ליה הך דרשה אבל רבנן פליגי עליה ולישנא קמא שייך לרבנן:

מאי תרומה קדושת הגוף - ואם תאמר והא אמר הזיד במעילה באזהרה דילפינן חטא חטא מתרומה הוה לן למימר כי הכא מה תרומה קדושת הגוף ולא יהא אזהרה דמעילה אלא בקדשי מזבח וקיימא לן דאפילו בקדשי בדק הבית שייך בהן אזהרה דמעילה כדתנן (בכריתות (דף יג:) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד וקחשיב מוקדשים דשור וחמור) וכן כמה דרשות דרשינן בפ' בתרא דמעילה (דף יח:) פגם ונהנה ושליח שעשה שליחותו דגמרינן מתרומה היה לנו לומר דלא נהגי בקדשי בדק הבית וי"ל הא דמעטינן הכא קדשי בדק הבית היינו משום דכתיב הכא לה':

והרי מימר לאו שאין בו מעשה ולקי - ואם תאמר אמאי לא פריך הכי נמי ממוציא שם רע ועדים זוממין דלאו שאין בו מעשה ולקי וי"ל דלא בעי למיפרך מהני דכתיב בהו

מלקות בתורה וא"ת במסכת מכות (דף ד:) דאמר עולא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דיליף ממוציא שם רע ופריך מה למוציא שם רע שכן קנס ולימא או נשבע או מימר או חד מהנך דשמעתין [יוכיח] וי"ל דאין ה"נ אלא תירץ שפיר או שמא לא דמי הני דהכא להני דהתם ואם תאמר כי פריך הכא והרי מימר דלאו שאין בו מעשה לימא בדיבוריה איתעביד מעשה כדאמר לקמן וי"ל דאה"נ הוי מצי לתרוצי אלא דשפיר שני:

אף המקדים תרומה לבכורים - לקמן מפרש טעמא דאמר קרא מלאתך ודמעך לא תאחר מלאתך זו בכורים ודמעך זו תרומה ואמר רחמנא לא תאחר ובספרי מפרש טעמא אחרינא יקדמו בכורים שיש להן ד' שמות ורש"י מייתי ליה לקמן (ד' ד. ד"ה מפני):

דף ג:

שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב אלא אחת - ודוקא נקט שבועה שלא אוכל תחילה דאי אמר שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכל חייב שתים דשלא אוכלנה משמע כולה וכי הדר אמר שבועה שלא אוכל משמע כלל ובשבועות (דף כז:) מפרש אמאי תנא שלא אוכלנה שני פעמים:

ומאי שנא - פרש"י מאי שנא דממעט אוכל ולא אכל מקרבן וקמרבי אכלתי ולא אכלתי מסיפא דחייב בקרבן ולא נהירא דאי אמר למעוטי אוכל ולא אכל לא קשיא מידי אבל אי אמר איפכא אז תיקשה לך ור"י פירש ומאי שנא דמפרש לה כרבי עקיבא לוקמא כר' ישמעאל ורישא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן וסיפא למעוטי אוכל ולא אכל ממלקות ומשני קאי בלהבא כו':

ומקלל חבירו בשם מנלן - אם לא תשמור לעשות והפלא ואזהרתיה מהכא לא תקלל חרש אי נמי מהאי קרא גופיה:

דף ד.

הא לא מצית אמרת דהכתיב לא תקלל חרש - וכיון דאשכחן אזהרה במקלל יש לנו להעמיד האי קרא דמלקות במקלל חבירו בשם טפי מלהעמיד במוציא שם שמים לבטלה דלא אשכחנא ביה אזהרה מפורשת:

מלאתך זו ביכורים - פרש"י להכי קרי מלאה משום דלאלתר שנתגדשת התבואה ונגמרה מלאכתה הוקבע לביכורים ודמעך זו תרומה (מה) [לפי] שהיא מדמעת ועולה מפיק לה קרא בלשון דימוע [לשון רש"י] ולא נהירא שהרי זה אינו אלא מדרבנן וה"ר משה מפונטויז"א פירש דלכך קרי לתרומה דמע לפי שנוהגת בלח וביכורים אינן אלא ביבש

שהרי אין מביאין ביכורים אלא מפרי כדאיתא פרק העור והרוטב (חולין דף קכ:) פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה:

היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר מעשר של זו בזו הראשונה מעושרת - כגון אם בכל כלכלה מאה תאנים עשרה מן השניה יהיו מעשר ראשון על הראשונה ואומר נמי מעשר שני כל המאה של ראשונה הן מתוקנים ובדמאי מיירי מדלא קמפריש תרומה ובמסכת דמאי (פ"ז מ"ו) מיתניא:

של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת - דמיד שאמר של זו בזו היא מתוקנת ונעשה פטור כי הדר אמר ושל זו בזו נמצא מעשר מן הפטור על החיוב ואינו כלום:

מעשרותיהם מעשר כלכלה בחבירתה קרא השם - שהרי מתוקנין הן יחד זה בזה ואע"ג דקי"ל כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו הכא כיון דדעתיה לתקוני תרוייהו הוי כאומר מעשר של ראשונה תהא בשניה חוץ מי' שישארו טבל בראשונה לתקן השניה וחל המעשר של זו בזו ושל זו בזו:

ואתמר עלה ר"א אומר לוקה מפני שהקדים מעשר שני שבה למעשר ראשון שבחבירתה - שהרי מעשר ראשון ושני של ראשונה הוו כאילו הן מופרשים ועדיין מעשר ראשון של שניה טבל בתוכה וארישא קאי דאמר מעשר של זו בזו מעושרות וגרסינן בירושלמי על הראשונה בעשה ועל השניה בלאו ויש לפרש על הראשונה אם קבע מעשרותיהן בתוכה עובר בעשה שהיה לו להקדים מעשר ראשון לשני והרי קרא שמם בבת אחת מיהו לאו ליכא כיון דלא הקדים שני לראשון ועל השניה בלאו כשתיקן הראשונה בתוכה שהרי הקדים מעשר שני של ראשונה למעשר ראשון של שניה ואית דגרסי איפכא על הראשונה . בלאו ועל השניה בעשה וה"פ על רישא של משנה דהיינו כי אמר מעשר של זו בזו עובר בלאו שהרי מקדים מעשר שני לראשון כדפרישית ועל השניה פי' על סיפא דמתניתין דהיינו כי אמר מעשרותיהם מעשר כלכלה בחבירתה ליכא לאו אלא עשה שהרי בבת אחת הן:

שהקדים מעשר שני שבה למעשר ראשון שבחבירתה - ואף על גב דקרא לא קמיירי אלא מביכורים ותרומה מיהו פירש נמי במעשר ראשון לתרומה ומעשר שני למעשר ראשון מדכתיב ודמעך לא תאחר כל שישנו בכלל דימוע לא תאחר ומפרש טעמא במשניות (תרומות פרק ג מ"ז) יוקדמו בכורים לתרומה משום דאיקרו בכורים ותרומה למעשר ראשון משום דאיקרו תרומה וראשית ומעשר ראשון לשני משום דאית ביה ראשית פירוש דאית ביה תרומת מעשר ובמכילתא פירש טעם אחר ורש"י כתב וזה לשונו יוקדם בכורים לתרומה משום דאית להו ד' שמות ראשית ומלאה ותרומה ובכורים

ותרומה ליה לה אלא שלשה שמות ראשית ודמע ותרומה ויוקדם תרומה למעשר ראשון שאין בה אלא ב' שמות כגון מעשר ותרומת מעשר ויוקדם מעשר ראשון לשני שאין לו אלא שם אחד מעשר שני תלמוד לומר מלאתך ודמעך לא תאחר דאכולהו קא משתעי שחמור שבהן לא תאחר אלא מקדים החמור לקל וכי היכי דקאמר ר' אלעזר לוקה במקדים מעשר שני לראשון ה"נ במקדים מעשר ראשון לתרומה ותרומה לבכורים עכ"ל:

דף ד:

וכל לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו והרי מימר - וא"ת וכי תעלה על דעתיה דאביי לומר על לאו הניתק לעשה דלקי והרי שילוח הקן דמשנה שלימה היא במסכת חולין (דף קמא:) דאם לקח האם על הבנים משלח ואינו לוקה משום דהוי לאו הניתק לעשה וכן גבי נותר נמי אמר בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו וכן גבי אונס תנן שאם גירש מחזיר ואינו לוקה ואור"י דפשיט ליה לאביי בשילוח הקן ונותר ואונס דסמיכי עשה דידהו אלאו דלא לקי אלא שהיה תמיה אלאו דמעשר דלא סמיך מכל מעשרותיכם תרימו אלאו דלא תאחר ומשום הכי פריך והרי מימר כו' ואע"ג דסמיך העשה אחר הלאו מיהו מדמה מילתא למילתא דכי היכי דגבי תמורה לקי בלאו הניתק לעשה משום דאינו מקיים העשה בידים ה"נ היה לן למימר מכל מעשרותיכם תרימו אע"ג דמקיים העשה בידים מיהו כיון דלא סמיך לא היה לנו להחזיקו ללאו הניתק לעשה ואע"ג דוהשיב את הגזילה אשר גזל (ויקרא ה':כ"ג) לא סמיך ללאו מ"מ ניתק גמור הוא דאי אפשר לעשות השבה אלא לאחר הלאו אבל מכל מעשרותיכם אפשר לקיימו אפי' אם לא עבר הלאו ומ"מ מדמה ליה למימר:

הרי אונס דחד לאו וחד עשה ולא אתי חד עשה ועקר לאו - פירוש לדידך דאמרת דמכל מעשרותיכם תרימו דלא איירי אלא בהקדמת תרומה למעשר ואפי' הכי הוי ניתוק להקדמה דבכורים למעשר אלמא אית לך דלאו שניתק למקצתו אמרי' דניתק כולו והרי אונס דלאו דידיה ניתק לגבי ישראל ולא אמרינן דניתק לגבי כהן אלמא דהיכא דניתק מקצתו לא ניתק כולו:

כהנים קאמרת שאני כהנים דרבי רחמנא בהן קדושה יתירתא - פרש"י ואהכי אחמור דלילקו אע"ג דהוי לאו שאינו שוה בכל ולא נהירא ור"י פירש כיון שאסר הכתוב גרושה לגבייהו אינו ניתק הלאו לעשה דלא דמי להא דלעיל דאמר תרימו הוי ניתוק גם מהקדמה דבכורים דמיניה שמעי' שיכול לתקן אם עיות והקדים תרומה לבכורים דכך לי אם הקדים מעשר לתרומה כאילו הקדים תרומה לבכורים:

כתנאי - לא קאי אהאי סוגיא דלאו הניתק לעשה אלא אפלוגתא דלאו שאין בו מעשה: **ורבי יעקב האי והנותר מאי עביד ליה** - ואם תאמר הא איצטריך להורות לנו דין שריפה ויש לומר דמן הסמיכות קפריך למאי הלכתא כתביה הכא סמוך ללאו אי לאו לנתוקי אתא ליכתביה במקום אחר:

רבא אמר לא מהני מידי - קשה אם כן שוחט פסח על החמץ לפסול ויש לומר דבירושלמי יש קרא להכשיר וקשה צרם אוזן בכור ליתסר ופשיטא לן דאינו אסור אלא מטעם קנס וי"ל דלא גרע מאילו נפל בו מום מעצמו דשרי ומזה ניחא למה לא נאסר צרם אוזן מכל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל כמו בשר בחלב דיש לומר דדוקא בשר בחלב נפיק מיניה הואיל ואפילו נפל ממילא הבשר לתוך החלב אסור אבל צרם אוזן דממילא מותר אינו בבל תאכל אפילו נעשה בידים. צ"ע:

דף ה.

מיתיבי אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה - וס"ד דהשתא הא דאינו לוקה לאו מטעם ניתוק הוא אלא משום דלא מהניא גירושין דהא צריך להחזירה ואי אמרת כיון דעבר אמימרא דרחמנא לקי הא נמי לילקי ותיובתא דרבא בשלמא לאביי ניחא דמשום הכי לא לקי דלא מהני מעשיו וא"ת כיון דלא מהני גירושין ליחייב הבא עליה משום אשת איש אפי' קודם חזרה וכהן נמי אמאי לוקה ואינו מחזיר הוה לן למימר דלא חל הגט כלל וי"ל דאיתקש גירושין למיתה כדאמר פרק קמא דקידושין איתקש מיתה לגירושין ה"נ איתקש גירושין למיתה מה מיתה מוציאה מרשות הבעל אף גירושין כו' ומיהו להכי לא מהני שאין שילוח זה לכל ימיו שהרי הוא צריך להחזירה ולא אסיק אדעתיה עתה דכל ימיו הוי ניתוק משום דהוי לאו שקדמו עשה ומש"ה פריך לרבא כיון דלא מהני לילקי:

אמר לך רבא שאני התם דאמר קרא כל ימיו כל ימיו בעמוד והחזיר קאי - והוי ניתוק גמור ואין זה לאו שקדמו עשה דלהכי איצטריך כל ימיו שאין שילוח זה כל ימיו וה"ק קרא לא יוכל לשלחה ואם שלחה לא יהא שילוח זה כל ימיו שהרי הוא צריך להחזירה ואע"ג דאפשר להעמיד כל ימיו בלא שילוח מ"מ כיון דלא כתיב לו תהיה לאשה כל ימיו וכתיב כל ימיו לאחר לא יוכל לשלחה שמע מינה דלניתוק ללאו כתביה דזה הכלל דכל היכא דיש הוכחה בקרא דעשה קאי אחר הלאו אין זה לאו שקדמו עשה אבל מלו תהיה לאשה בלא כל ימיו לא הוה דייק ליה בניתוק שהרי לו תהיה לאשה מיירי בלא שילוח:

אם אינו קדוש נשיאות חטא למה - וא"ת נימא דנשיאות חטא הוי משום דעבר אמימרא דרחמנא ואומר רבינו שמשון משנ"ץ דה"פ אם אינו קדוש נשיאות חטא למה כתיב בלאו הכי נמי ידעינן דיש בו נשיאות חטא מדכתיב מכל חלבו דמשמע חלבו אין גירועין לא:
שאני התם דאמר קרא ראשיתם ראשית לזה וראשית לזה - וא"ת והרי בריש פ' בתרא דבכורות (דף נד:) דריש אביי האי קרא למעוטי דגן ודגן וי"ל דהך דרשא דהתם מראשית אתיא והך דהכא מראשיתם:
ולרבא אי לאו דאמר רחמנא ראשיתם כו' - וא"ת והא בפרק בתרא דבכורות (שם) אמר בלא ראשיתם נמי כל משמע דגן אחד לא מצית אמרת וצ"ל דהך סוגיא דהכא אתיא כמאן דאמר דראשית איצטריך שפיר לדגן ודגן:

דף ה:

ולרבא האי הוא למעוטי בכור - ואם תאמר ולאביי דמוקי הוא בהווייתו יהא למעוטי בכור מנליה ואומר הר"ם דלפי המסקנא ניחא דמפקי' בבכור דאי עביד לא מהני ומעשר יליף מהעברה העברה מבכור וא"כ ילפינן שפיר חרמים גאולה גאולה ממעשר ולא איצטריך הוא דחרמים לומר בהווייתו יהא:
שאני התם דאמר קרא לא יחלל כו' - דמשמע חילולין הוא עושה ואינו עושה ממזרות וכיון דאינו עושה ממזרות תפסי בה קדושין וצריך לומר דהיינו מייתור הלמ"ד שניה אבל אין לומר דבלא יתור הלמ"ד שניה נמי דרשינן הכי חילולין הוא עושה ואינו עושה ממזרות ותפסי בה קדושין דע"כ לאו ממזרות ותפיסת קדושין תלויין זה בזה שהרי קאמר רבי יהושע בפ' החולץ (יבמות דף מט.) דאין ממזר אלא מחייבי מיתות בית דין אבל מחייבי כריתות לא הוי ממזר דלכ"ע לא תפסי בהו קדושין בחייבי כריתות אלמא לאו הא בהא תליא אבל מיתורא דלמ"ד מפיק שפיר (דלא תפסי) בה קדושין דאם אינו ענין לממזרות תנהו לענין תפיסת קדושין וכן משמע דמייתורא [דרש] מדאמר ולאביי (אם כן) נימא קרא לא יחל מאי לא יחלל:

דף ו.

משלמין כשעת הגזילה - דשינוי קנה אלמא מהני ותיובתא דרבא:
מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ותיובתא דרבא - דאי לא מהני לא היה תפיסתו תפיסה והיה לו להחזירם לבעלים מכל וכל ואם תאמר מנלן דהא מתניתין במשכנו שלא ברשות איירי דלמא במשכנו שליח בית דין קאמר דמחזיר הכר בלילה

והמחרישה ביום דלא עבר אבל היכא דעבר אימא לך דלא מהני וי"ל דהך משנה מיתניא בפרק המקבל (ב"מ דף קיג.) גבי משכנו שלא ברשות דתני לעיל מיניה המלוה חבירו לא ימשכנו אלא בבית דין ולא יכנס לביתו ליטול משכונו שנאמר בחוץ תעמוד היו לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום אלמא אשלא ברשות קאי:

שאני התם דאמר קרא השב תשיב - וא"ת הא דאמר פרק אלו מציאות (ב"מ דף לא:) השב תשיב אין לי [אלא] שמשכנו ברשות שלא ברשות מנין ת"ל השב תשיב מכל מקום משמע דאי לאו השב תשיב ה"א דמשכנו שלא ברשות אינו צריך השבה והכא אמר לרבא דאי לאו השב תשיב ה"א דלא מהני תפיסתו והיה צריך להחזיר מכל וכל וצריך לפרש לרבא הכי אין לי אלא שמשכנו ברשות דמחזיר ונוטלה אבל משכנו שלא ברשות מנין דחוזר ונוטלה דמהניא תפיסתו ת"ל השב תשיב מכל מקום ולאביי ה"פ אין לי אלא דצריך להחזיר כלל אלא שמשכנו ברשות משכנו שלא ברשות מנין דצריך להחזיר לו כלל כיון דעביד מהני ולא מהדר ת"ל השב תשיב מ"מ והכי נמי קאמר הכא דלאביי אי לאו דאמר רחמנא השב תשיב ה"א איסורא עבד ואי בעי מהדר ואי בעי לא מהדר קמ"ל וקשה מההיא דסוף פ' המקבל (ב"מ דף קטז.) דההוא גברא דחבל סכינא דאשכבתא מחבריה אתא לקמיה דאביי א"ל זיל אהדר משום דברים שעושין בהן אוכל נפש וכיון דאית ליה לאביי דאי עבד מהני אמאי קא"ל זיל אהדר וי"ל דמיירי שלא נתכוין ההוא גברא לעבור ומהאי טעמא נמי ניחא קושיא אחרת דתנן פ' המקבל (בבא מציעא קטו.) חבל ריחיים ורכב לוקה שתים וקשה כיון דאית ליה לאביי דאית ליה תקנה בחזרה כדאמר גבי סכינא דאשכבתא זיל אהדר א"כ אמאי לקי לאו הניתק לעשה הוא ולפי הא דפירשתי ניחא דהא דאמר אביי זיל אהדר מיירי בשלא נתכוין לעבור והא דתנן דלקי במתכוין לעבור ויש מתרצים דהא דאמר דלקי מיירי בשנאבד דאין בידו להחזיר ולא נהירא שהרי בפרק בתרא דמכות (דף טז:) משמע דהיכא דגברא בר תשלומין הוא לא מהני ביטול:

אף מפריש מן העיסה - ואין שינוי שם קונה:

אמר אביי שאני התם דאמר קרא (**עזב**) **תעזוב ורבא אמר לך כו'** - וא"ת הכא משמע דלאביי איצטריך תעזוב יתירא ולרבא לא איצטריך ובריש הגוזל עצים (ב"ק דף צד.) משמע איפכא דאביי מוכח מהך מילתא דרבי ישמעאל דשינוי במקומו עומד ורבא דחי ליה ואמר שאני הכא דכתיב תעזוב יתירא וי"ל דהכא אליבא דת"ק איירי דלאביי דאמר אי עביד מהני אי לא כתיב תעזוב יתירא לא היה צריך להפריש פאה מיד שעבר אלא

תכלה מיהו לת"ק אי אשתני בידו ועשה ממנו עיסה קנאה בשינוי ואינו צריך להפריש פאה מכאן ואילך אבל ר' ישמעאל דאמר יפריש מן העיסה אית ליה דשינוי במקומו עומד דאי הוה ס"ל בעלמא דשינוי קונה לא היה מפריש מן העיסה ואע"ג דכתיב תעזוב יתירא איצטריך שפיר להיכא דלא אישתני אע"ג דבעלמא אי עביד מהני הכא לא מהני משום דכתיב תעזוב יתירא אבל רבא דאית ליה דאי עבד לא מהני משום הכי קאמר ת"ק דצריך להפריש פאה אע"ג דעבר אלא תכלה ואין צריך תעזוב יתירא לת"ק להכי מיהו היכא דאישתני פטור דשינוי קונה ור' ישמעאל סבר דבעלמא שינוי קונה אבל הכא לא קנה משום דכתיב תעזוב יתירא:

המפקיר כרמו והשכים לבקר ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ופאה - פירש"י אע"ג דהפקר פטור מכל אלו הפקר כי האי חייב ונפקא לן מתעזוב יתירא דבכולהו כתיב תעזוב יתירא ואור"י דהחיוב תלוי היכא דזכה בגוף השדה אבל היכא דלא זכה רק בפירות פטור מכולהו:

והשתא דשנינן כל הני שינויי אביי ורבא במאי פליגי - וא"ת נימא דפליגי בהכי כגון אדם שנשבע שלא לגרש את אשתו ואחר כך עבר וגירשה דלאביי מהני ולרבא לא מהני גירושין כיון דעבר אמימרא דרחמנא ויש לומר כיון שאין האיסור כמו לא יוכל לשלחה אלא שהוא בדה את האיסור בכה"ג לא אמר רבא דלא מהני וקשיא לרבינו ברוך אמאי לא קאמר דפליגי בהכי כגון אם פדה בכור או מעשר או חרמים לא מהני לכ"ע כדמפרש סוגיא דלאביי לא לקי כיון דלא מהני דהכי אמר אביי לעיל דהיכא דלא מהני לא לקי ולרבא לקי משום דעבר אמימרא דרחמנא צ"ע:

דף ו:

ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח - פירש"י ביומא פ' שני שעירי (יומא דף סג:) דל"ג פרת חטאת שהרי בפ' בתרא דזבחים (דף קיב.) תנן פרת חטאת ששרפה חוץ מגיתה ושעיר המשתלח שהקריבו בחוץ פטור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו כל שאינו ראוי לפתח אהל מועד ופריך בגמ' עלה ושעיר המשתלח לא ראוי לפתח אהל מועד הוא והתניא ומייתי הך ברייתא דהכא ואי גרס בה פרת חטאת כי היכי דפריך משעיר המשתלח הכי נמי הוה מצי למיפרך מפרת חטאת ואין התירוץ שייך אפרת חטאת ומשום הכי פרש"י דל"ג ליה וקשה על הא דמשני עלה בזבחים (דף קיג:) לא קשיא כאן קודם הגרלה כאן לאחר הגרלה קודם הגרלה הוה ראוי לפתח אהל מועד ואפילו הכי ממעט ליה קרא דאם הקריבו בחוץ פטור והא תניא בהדיא ביומא (דף סב:)

דקודם הגרלה חייב השוחטו בחוץ וי"ל דלפי המסקנא דזבחים (שם) ניחא דמסיק לא קשיא כאן קודם ודוי כאן לאחר ודוי ולפי זה אפשר תרווייהו לאחר הגרלה אבל קודם הגרלה אפשר דחייב השוחט בחוץ כי ההיא דיומא:

וקרא למה לי כגון שהומם לאחר הגרלה וחיללו על חבירו - והוא נמי בעל מום וקמ"ל דהאי שחיללו לקי משום דהקדישו בעל מום ולהכי נקט חיללו דאי לאו דחיללו על בעל מום ליכא מלקות דלא תקדישו על השני:

דף ז.

ומיד בן נכר לא תקריבו את אלה - וא"ת למה לי איש איש לרבות בני נח שנודרין נדרים ונדבות כישראל (חולין דף יג:) תיפוק ליה מהאי קרא דמדקאמר לא תקריבו את אלה משמע אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב תמימים אבל איפכא ליכא למיבעיא מיד בן נכר למה לי תיפוק ליה מאיש איש דהא איצטריך בן נכר להאי דרשא דהכא לא שנא במזבח דידהו ולא שנא במזבח דידן (לא אמרינן) אלא איש איש למה לי ותירץ רבינו שמשון בר אברהם דאיצטריך להך פלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא בפרק ואלו מנחות (מנחות עג:) מה תלמוד לומר לעולה פרט לנזירות רבי עקיבא אמר עולה אין לי אלא עולה ולא שאר קרבנות:

אלא בתם ונעשה בעל מום - דאיכא למימר הואיל מעיקרא תם הוה סבר אע"פ שנפל בו מום אקדישנו ואקריבנו וכיון דלהקרבה מצינו [למימר] דאסוקי אדעתיה דאקדשינהו לילקי אבל בבעל מום מעיקרו ממעי אמו דיקלא בעלמא הוא ואיכא למימר דלא אסיק אדעתיה דחזי לאקרוביה לשון רש"י וקשה להר"ר מר היכי מצינו למימר דלא אסיק אדעתיה לאקרובי והלא התרו בו לא תקריב בעל מום למזבח והא קבל עליו התראה ואמר על מנת כן אני עושה דבלאו הכי לא לקי לכ"נ להר"ם לפרש דלא קאי ר"ש בן לקיש אבל תקדישו אלא אבל תקטירו ואבל תזריקו וה"פ לא שנו דעובר אבל תקטירו ואבל תזריקו אלא כשהקדישו תם ונעשה בעל מום דכיון דחלה עליו קדושת מזבח קודם שהומם אסיק אדעתיה דחזי להקרבה אבל בעל מום מעיקרו קודם קדושה דיקלא בעלמא הוא דלא מסיק אדעתיה דחזי להקרבה ולא לקי:

אפילו אקדיש לדמי נסכים לקי - וה"ה מקדיש לדמי עולה והא דאמר לקמן (דף יח:) המקדיש נקבה לעולה ימכר ויפלו דמיו לעולה צ"ל דלקי וכן הא דתנן פרק כיצד מערימין (לקמן כז:) אמר על הבהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהם עולה צריך לומר דלקי:

דף ז:

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות - פרש"י דהא אין לוקין דאמר אביי אין לוקין תרתי קאמר אבל חדא לקי ואליבא דמ"ד חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פ' כל שעה (פסחים דף מא:) לשון רש"י וכן מוכח הסוגיא:

שאין זכין בחייהן - ואם תאמר ואי זכין בהן בחייהן היכי מימר למאן דאמר בגמרא בתר מתכפר אזלינן ויש לומר דר"ל אף בתר מתכפר ולאו לאפוקי בעלים אתי:

לא שנו אלא בזמן הזה - וא"ת האמר פרק שור שנגח הפרה (ב"ק דף נג:) שור ושור פסולי המוקדשין שנגחו אביי אמר חצי נזק ומוקי לה במועד אבל שור של פסולי המוקדשין פטור אלמא לאו רעהו קרינא ביה וקאמר התם נמי דשור של הדיוט שנגח שור של פסולי המוקדשין חייב אלמא משמע דקרינא ביה רעהו וצריך לומר דקמייתא מיירי בבכור דלא מצי פריק ובריתא בשאר קדשים דפריק להו במומן והתם בזמן הזה איירי שהרי האמוראים דאיירי התם עלה לא הוו בזמן הבית ואפילו הכי קאמר התם דלאו ממונו הוא ואם כן קשה דהכא אמר דממונו הוא בזמן הזה וצריך לומר דהכא אתייא כרבי יוסי הגלילי וההיא דהתם כרבנן ואע"ג דבפ' קמא דב"ק (דף יב: ושם ד"ה ואם) אמר [ולשני] הא כרבי יוסי [והא כרבנן] צ"ל דלפי זה לא מיתוקמא ההיא סוגיא דפרק הפרה:

דף ח.

בבכור נאמר לא תפדה - דלעולם הוא בקדושתו לענין דאינו נמכר באיטליז ואין נשקל בליטרא:

אימא סיפא את דמם תזרוק על המזבח - אסיפא דקרא קאמר:

ובמאי אילימא בבעל מום היינו בהמתה - ואם תאמר לימא דאתיא כרבנן דאמרי דלאו ממוניה הוא וי"ל דעיקר הקושיא אינה אלא ממעשר דלכ"ע בעל מום ממוניה הוא. הרמ"ה:

אילימא בזמן הזה והא דומיא דשלמים קתני - ובפ"ק דב"ק (דף יב:) פרש"י דבזמן בית המקדש איירי דהא קרא בשבועת הפקדון איירי בזמן בית המקדש הוא דמחייבין ליה אשם ונראה דמש"ה נקט הכא דומיא דשלמים ולא רצה לומר כדפרש"י בב"ק (שם) משום דבלאו הכי צריך לומר דומיא דשלמים כדי להוכיח דבתם איירי ולא בבעל מום כדאמרינן בסמוך:

דף ח:

ורבי שמעון היא דאמר אם באו תמימים יקרבו - אבל לכתחילה לא וטעמא משום דיש להם פרנסה במקומם ורבי עקיבא פליג ואמר דאפילו דיעבד לא יקרבו ומפרש טעמא משום דאיתקש בכור למעשר בהמה ומעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן אינו בא מחוצה לארץ לארץ ישראל אף בכור ומעשר כו' וא"ת אמאי לא אוקמא כר' עקיבא דלדידיה הוי טפי ממונו וי"ל דלר' עקיבא לא הויא כל כך דומיא דשלמים:

לא בפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבי עקיבא דמתני' קמפלגי - כלומר וההוא אוקימנא בבכור חוצה לארץ:

דלמא אזיל ישראל ושדי ביה מומא וממטי ליה (לחבריה) [לחכם] ואמר בכור זה נתן לי כהן במומו - ואם תאמר מאי בכך והא לא שרו ליה כיון דנפק המום מיד כהן בלא עדים שהרי נחשדו הכהנים על זה ויש לומר דהכי קאמר נתן לי כהן במומו וקמי דידי נפל בו מום מאליו וא"ת היכי חייש דלמא אזיל ישראל ושדי ביה מומא והרי לא נחשדו ישראל על כך כדאמרינן בבכורות (דף לה.) דבכור ביד ישראל הכל נאמנין עליו דכהנים הוא דחשידי אמומי אבל ישראל לא חשידי ואין לומר דה"מ בודאי בכור היכא דסופו ליתנו לכהן דאין ישראל חוטא ולא לו דהא בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לה:) אמר רב נחמן גבי ספק בכור בעליו מעידין עליו ויש לומר דלא דמי דה"מ כשהיה תם תחילה ביד ישראל אז ירא להטיל בו מום מאחר שנולד ברשותו דאין לו להשמט בשום דבר אבל הכא דיש לו לתלות שנתן לו הכהן במומו יש לחשדו עליו ונראה דלכך לא רצה לומר בענין אחר דלמא אזיל ישראל ושדי ביה מומא ומראהו לחכם ואמר דמעצמו נפל ולא יאמר כהן נתנו לי דכה"ג לא עביד דלמא יחשדוהו עליו ולומר מה לו לטרוח עליו ולהביאו לחכם כיון דלאו דידיה הוא ופריך והא אמר רב יהודה אין רואין בכור לישראל אלא אם כן כהן עמו והטעם שמא יעכבנו לעצמו ולא יתננו לכהן וכיון דצריך להביא הכהן לא מצי אמר בכור זה נתנו כהן במומו דאמרינן ליה אייתי (ראייה) ההוא כהן דיהבא לך דכל כמה דלא אייתי ליה לא שרינן ליה הבכור:

לשון רש"י היינו טעמא דנראה ככהן המסייע בבית הגרנות - דרגילות הוא דמוכר בכור דמוזיל גבי [ישראל] כדי שיתן לו בכור פעם אחרת וכל שכן דאסור לקבלו במתנה וצריך ליזהר שאם אמר ישראל לכהן הילך בכור זה אם אמר לו הכהן שלך יהא אז אסור לקבלו מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות:

דף ט.

שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב - טוב קודש ברע דחולין או רע דקדש בטוב דחולין זה הכלל הראשון הוא הקדש:

איזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן למומן - זהו הפך מן האחרים שהרי הכא האחד הוא הנתפס:

לאביי חד בטוב אייתורי מייתר - ולרבא תרוייהו דהוה מצי למכתב ולא ימיר אותו ברע או רע וקשה מההיא דפ"ב דבכורות (דף יד:) דאמר השתא רע דקדש בטוב דחולין אמרת לא טוב דקדש ברע דחולין מיבעיא משמע דטוב ברע מיותר למעוטי היכא דקדם מומן להקדישן דלא מתפיסין בתמורה ואין זה לא כאביי ולא כרבא ועוד קשה מאי קאמר טוב ברע מיבעיא והא איצטריך למימר דנתפס רע דחולין בטוב דקדש ויש לומר דהתם הכי קאמר לכתוב רחמנא ולא ימיר אותו רע בטוב או ברע טוב ברע למה לי כלומר טוב ל"ל אבל לא קאמר דנישתוק מטוב ברע כו' אלא מטוב לבד והיינו כאביי:

והא טעמא דרבי שמעון משום הוא הוי אמר רבי שמעון בן לקיש מודה רבי שמעון דממירין וחוזרין וממירין - ופרש"י ללשון ראשון דתירוץ הוא ומשום הכי אתא בהמה בבהמה ודוחק הוא דאדרבה לדברי רבי שמעון משמע דבהמה חדא משמע ולא שנים והיכי קאמר דמפיק מיניה דממירין וחוזרין וממירין ול"א פרש"י דגרס מעיקרא אמר להן רבי שמעון מוהיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להון איהו מהתם נמי מצי למילף טעמא דידי ורשב"ל מימרא דנפשיה קאמר ולאו לתרוצי הך פירכא אתא:

דף ט:

בעי רבי אבין לדברי האומר כו' - ויש בספרים ב' לשונות ורש"י פירש לשון שני של ירושלמי וכללא דמילתא היכא דהומם וחיללו על אחר ונתכפר באשם אחר פירוש כגון שנאבד הראשון ואח"כ נמצא וניתק הוא לעולה זהו שני גופין ושתי קדושות הומם וחיללו על אחר ולא נתכפר באשם אחר זהו שני גופין וקדושה אחת לא הומם אלא נתכפר באשם אחר וניתק זה לעולה כגון שנאבד ואחר כך נמצא אחר שנתכפר באשם אחר זהו שתי קדושות וגוף אחד וללשון שני ונתכפר באשם אחר רוצה לומר א"נ נתכפר וב' בעיות הן וכן גבי מוסיף חומש יש שתי לשונות כי הכא:

דף י.

אמר רבא א"כ - פירוש אי מקדיש עושה תמורה מצינו ציבור ושותפין עושין תמורה כגון דשוו שליחא לאקדושיה אבל לא מצינו למימר אי מתכפר עושה תמורה מצינו צבור ושותפין עושין תמורה כגון דאיתקדוש בהמה להתכפר בה יחידי דכיון דיחיד מתכפר בה לאו דצבור היא אלא דיחיד:

איתמר בר פדא - זהו בר פדא בן אחותו של בר קפרא כדאיתא פ' קמא דמעילה (דף ד:) א"ל בר קפרא לבר פדא בן אחותו ראה מה אתה שואלני למחר בב"ה ואין זה בן פדת דבן פדת הוא ר"א בן פדת:

ואין קדושה חלה על העוברים - שאם הקדיש עובר במעי אמו בהמת חולין אינו קדוש ליקרב ואי מקריב ליה כשנולד ולא אקדשיה משנולד מייתי חולין בעזרה ואם הפריש חטאת מעוברת לא הוו כשתי חטאות לאחריות דעובר מכח אימיה הוא דקדיש ולא מכח עצמו והוי כוולד חטאת ולמיתה אזיל וכן לכל דבריו הרי הוא כוולדות קדשים ולא כתחילת הקדש:

ורבי יוחנן אמר קדושה חלה על העוברין - ואם הקדיש עובר במעי אמו חולין קדיש ואם הפריש חטאת מעוברת הוי כמפריש שתי חטאות לאחריות ולא הוי כולד חטאת אלא הולד קדושתו קדושת הפה מכח האדם ולא מכח האם לא מצינו ולד חטאת דאזיל למיתה אלא במקדיש חטאת ריקנית ועיברה:

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה [כו'] **רצה בולדה מתכפר** - פירוש ואין צריך קדושה אחרת והוי כמפריש שתי חטאות לאחריות שמע מינה דאית ליה לר' יוחנן קדושה חלה על העוברין דאי סלקא דעתך דאין קדושה חלה יצטרך קדושה אחרת אחר שנולד אבל אין לפרש מדלא אזיל למיתה שמע מינה דקדושה חלה והא (אי) אפשר לומר דאף ע"ג דאין קדושה חלה על העובר אפילו הכי לא אזיל הולד למיתה דשמעינן ליה לר' יוחנן דאית ליה שיירו משוייר ואי אמר על בהמה של חולין היא קדש וולדה חולין הרשות בידו דעובר לאו ירך אמו הוא וכן מפרש הש"ס לקמן פ' כיצד מערימין (דף כה.) אלא עיקר ההוכחה הוא דמדקאמר רצה בולדה מתכפר ומשמע דאין צריך לאקדושיה זימנא אחריתי אחר שנולד דמשהקדיש האם הולד קדוש על פיו ולא מכח האם וק"ק מה שפירש רש"י ז"ל לבר פדא דאמר אין קדושה חלה על העוברין ונפקא מינה דאם הפריש חטאת מעוברת הוה ליה ולד חטאת ולמיתה אזלא מנלן דלמא אף על גב דאין קדושה חלה לא אזיל למיתה דשמא אית ליה שיירו משוייר ולאו ירך אמו הוא כדפירשנו וי"ל דע"כ אית ליה לבר פדא דשיירו אינו משוייר דאם לא כן תקשה ליה ממתני' (ולד

שלמים) פרק כיצד מערימין (לקמן כד:) האומר ולדה של זו עולה הרי זו וולד שלמים ואי אית ליה לבר פדא דשיירו משוייר אמאי ולדה שלמים הא אי בעי הוה משייר הולד בחולין דבשלמא ר' יוחנן דאמר קדושה חלה על העוברין מיד דאמר היא שלמים דעתיה נמי לקדושי הולד בשלמים והוי הולד שלמים על קדושת פיו ולא מטוניה דאם אבל לבר פדא דאמר קדושה אינה חלה על העוברין אין הולד קדוש על פיו אלא מכח דאם ואם סבירא ליה דשיירו משוייר אמאי אין הולד עולה אלא שמע מינה דצריך לומר דמיד האם קדושה קדוש הולד מכח האם וא"ת כיון דאין קדושה חלה על העוברין היכי קאמר ולדה עולה והיא שלמים דבריו קיימין וי"ל דלדמים קאמר וא"ת היכי אפשר דקדושה חלה על העוברין והא אמר דאסור להקדיש מחוסר זמן ולקמן אמרינן (פרק) כיצד מערימין על הבכור (גם זה שם) המבכרת שהיתה מעוברת אמר מה שבמעי בהמה אם זכר עולה אלמא דאפילו לכתחילה מצי מקדיש ליה ומאי שנא מחוסר זמן וי"ל דקודם שנולד מצי מקדיש ליה ומייתי ליה בבכורות (דף יד.) מקרא:

דף י:

אבל הכא דאקדשיה לאימיה הוא בכלל אימיה - וקשה לה"ר מ"ר למה לי להאי צריכותא לימא בהדי' דאי אשמועינן קמייתא הוה אמינא דשיירו אינו משוייר ולהכי איצטריך למימר רצה בולדה מתכפר לאשמועינן דשיירו משוייר כדפירש ועוד קשה דהיכי מצי למימר דהוא בכלל אימיה לא קדיש התנן בהדיא פרק כיצד מערימין (לקמן דף כה.) היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים אלמא קדוש הוא בכלל אימיה וי"ל דהכי פירושו הוא בכלל אימיה לא קדוש על פי האדם אלא מטוניה דאמו הוא קדוש דעובר ירך אמו הוא ואי שיירו אינו משוייר משום הכי איצטריך בבתרייתא לאשמועינן דקדוש הולד על פי האדם ולא מטוניה דאמו. הר"ם:

כי תניא ההיא קדושת דמים - וקשה אם כן מאי קאמר פרק כיצד מערימין (לקמן ד' כד:) סיפא דהאי ילדה שני זכרים אחד מהן יקרב עולה כיון דלית ליה אלא קדושת דמים אמאי יקרב עולה ואי אמרת דימכר לצרכי עולה הא קתני התם והשני ימכר לצרכי עולה ואם כן מה בין ראשון לשני וצריך לומר כיון דנחת בראשון קדושת דמים נחת ביה נמי קדושת הגוף:

אימורי הוא דלא מימר הא מקדש קדישי עוברין - דאי לא קדישי פשיטא דאין ממירין שלימין (בהן) דחולין [בהן] והכא לא מצי לתרוצי קדושת דמים כדלעיל דהא אין עושין תמורה:

הא מני ר' יהודה היא - יש ספרים גרסינן אי ר' יהודה רישא היכי מתוקמא דקתני ולא אברין דחולין בשלמים דקדש דמשמע תמורה הוא דלא עבדי אברין לבהמה דליחול קדושת תמורה על כל גוף הבהמה משום אבר דידיה שהמירו בשלימים הא מיקדש קדישי אברים בתחילת הקדש אם הקדיש אבר אחד פשטה קדושה בכולה דהא תנא דמתני' האי סברא אית ליה מדקמהדר ליה והלא במוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה מכלל דמודה תנא קמא בתחילת הקדש דפשטה בכולה ור' שמעון הוא דהוי בר זוגיה דרבי יוסי לקמן בברייתא ואמר בתחילת הקדש כולה עולה ואשמועינן בתמורה דלא אי משום דדריש בהמה בבהמה אי משום דמקיש תמורה למעשר בסיפא דפירקין מה מעשר קרבן יחיד כו' ומההיא היקשא גופא יליף מה מעשר אינו נוהג באברים אף תמורה אינה נוהגת באיברים והכי אמרינן בפרק בהמה המקשה (חולין דף סט:) דאי רבי יהודה האמר לקמן בברייתא דלא פשטה קדושה בכולה הכא במאי עסקינן דדייקינן הא שלא ע"י תמורה קדשה כל הבהמה ע"י אבר אחד כגון שהקדיש אבר שהנשמה תלויה בו דאמרי' לקמן מודה ר' יהודה בדבר שיעשה אותה טרפה כגון אם הקדיש אחת מרגליה מן הארכובה ולמעלה הרי כולה עולה ובתמורה לא דדרשי' בהמה בבהמה ע"כ לשון רש"י ונראה דאין צריך לגרוס כל זה דמשמע דפריך מטעם דמהדר ליה ר' יוסי והלא במוקדשין כולה מכלל דמודה ת"ק בה ובפ' בהמה המקשה (גז"ש) יש לשון אחר דרבי יוסי אדנפשיה קמהדר אבל תנא קמא פליג עליה אפילו בתחילת הקדש ואם כן איכא למימר דרבי יהודה היא:

דף יא.

הכי קאמר מקדישין איברין וממירין - כך גירסת רש"י ור"ל אם פשטה קדושה בכל הבהמה ע"י קדושת הבהמה ממירין בכל הבהמה אבל אמר אבר זה של חולין תהא תמורה לא אמר כלום ונראה דמשום הכי דחיק רש"י לגרוס וממירין משום דפריך עלה בסמוך אברים מי קדישי דאי לא גרס וממירין היכא אשכחנא דאמר אברין קדשי אלא מדקאמר אברין ממירין ועל כרחין היינו כשהקדיש האבר ופשטה קדושה בכל הבהמה ולא נהירא לגרוס וממירין חדא דאינו ברוב הספרים ועוד דבמתניתין גבי חמור בתחילת הקדש מבתמורה תני דאי גרס וממירין אין זה חומר בתחילת הקדש מבתמורה ולכך נראה דלא גרס ליה והא דפריך עלה בסמוך אברים מי קדשי משום דקתני מקדישין עוברין ואברים ובודאי אבר לחודיה לא הקדישו אי לא דפשטה קדושה בכל הבהמה:

השוחט את החטאת - כגון שעירה דאילו כשבה אי אפשר לילד תוך שנתה כדאיתא בבכורות (דף יט:):

ומצא בה בן ארבע חי - דאילו בן ה' בבהמה דקה אינה ניתרת לרבנן בשחיטת אמו פרק בהמה המקשה (חולין דף עד.):

דף יא:

רב חסדא סבר כמאן דאמר טריפה אינה חיה ורבא סבר כמאן דאמר טריפה חיה - ובפ"ק דבכורות (דף ג.) נהפכה סוגיא זאת גבי שותפות עובד כוכבים דרב חסדא סבר טריפה חיה וזו מן הסוגיות הפוכות שבהש"ס וכן מצינו בשאר דוכתי גבי פלוגתא דאביי ורבא דידים מוכיחות במסכת נדרים (דף ה:) ובמסכת נזיר (דף סב. ע"ש) ומיהו צריך עיון לפי הא דאמר רבא הכא טריפה חיה דבפרק החולץ (יבמות דף לו) אמר רבא גבי ספק טרפה משהינן לה י"ב חדש:

התם לא נחתא ליה קדושת הגוף - פירש רש"י דסבר דשותפות העובד כוכבים פוטרת מן הבכורה ובפ"ק דבכורות (דף ג:) קאמר אפי' למ"ד שותפות העובד כוכבים אינו פוטר והא דאמר התם לא נחתא ליה קדושה ר"ל להקריב:

היא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים מהו - פירוש אם הולד אסור משום חולין בעזרה ונראה דמצי למיפשטיה מההיא דלעיל דהשוחט את החטאת ומצא בה בן ד' חי משמע דלא הוי חולין בעזרה:

דף יב.

אין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון - כדמפרש בגמרא כגון סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה של חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר דאינה מדמעת השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה ואם יש בשניה שיעור כדי לבטל שיעור מן התרומה שנפל בה בטילה אע"ג דאין בראשונה כדי לבטל שיעור התרומה שנפל בה והיינו כחכמים דגמרא ולא כדברי ר' אליעזר דאמר מדמע כתרומה והוא הדין דמלתא דרבי אליעזר הויא אפילו אם יש (בשניה) מאה כדי לבטל מה שנפל בה כיון דלא עלתה אחת מהן קודם שנפל בשניה וצריך להעלות מפני גזל השבט:

ואין המחומץ חוזר ומחמץ אלא לפי חשבון - פרש"י עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמצתה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור התרומה שמעורב בה כלומר שאם נפל בעיסה

אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לחמץ האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בו אלא כדי לחמץ האחרונה מותרת האחרונה כיון שלא נפל מן התרומה כדי לחמץ עכ"ל רש"י ולא נראה דאם כן כי אמר בגמרא עלה [דלא] כרבי אליעזר דתנן שאור של חולין ושל תרומה כו' למה צריך לאתויי דלא כרבי אליעזר [ממתני' דשאור] אלא מההיא משנה שהביא גבי מדומע דמינה מצי לאוכוחי שפיר דלא כר' אליעזר לכן נראה לפרש כגון כזית שאור של תרומה וכזית שאור של חולין שניהם בעין ונפלו לתוך עיסה של חולין וחימצו ואין בכל אחד לבדה כדי לחמץ דאינה אסורה והיינו לפי חשבון כדי לחמץ בשאור של תרומה לבדה וזהו ממש כי ההיא משנה דמייתי עלה בגמרא וחכמים אומרים כו' דסבר זה וזה גורם אסור:

ואין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון [וכו'] **רבי אליעזר בן יעקב היא דתנן כו'** - שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה והיינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין אלא אם כן יש בהן כהכשרים דהיינו כ' סאה מן השאובין וכ' סאה מן הכשרים אבל אם לא המשיך מן השאובין כי אם תשעה עשר לתוך כ"א הכשרים כשר:

דף יב:

אלא אמר רב פפא לפי חשבון הכלים כלומר שנפל בשלשה כלים כנגד חשבון הלוגין ויוסף בן חוני היא ולפי זה רבנן לקולא פליגי והא דכי אתי רבין רבנן היא ומתניתין לאו בהכי מיירי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי כן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוני"ל דאין זה שיטת הש"ס דמעיקרא לדברי רבי חייא בר אבא רבי אליעזר לקולא ורבנן לחומרא ולדברי רבינא רבי אליעזר לחומרא ורבנן לקולא סברת אמוראי הפוכה כזה לא מצינו ועוד היכי מצינו למימר דלרבנן שאיבה שהמשיכה כולה ואין במקוה מי גשמים אחרים שיהא כשר א"כ קשיא מפרק קמא דתענית (דף יג.) דאמר (מועלין במרחצאות) ואמרינן בגמרא עלה כל שהוא משום אבילות אסור לרחוץ בין בחמין בין בצונן וכל שהוא משום תענוג בחמין אסור בצונן מותר עד לימא מסייע ליה כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בט' באב וביוה"כ ואי בחמין טבילה מי איכא בחמין הא שאובין נינהו ואי כדברי רש"י דשאיבה מטהרת ברבייה בלא שום מי גשמים אם כן מצינו טבילה בחמין כגון שהמשיכן וע"ק מההיא דתנן במסכת מקוואות (פ"ו מ"ח) ב' מקוואות אחד עליון ואחד תחתון בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין בה מ' סאה ממלא בכתף ונותן לעליון עד שירדו לתחתון מ' סאה ואי שאיבה מטהרת ע"י המשכה בלא

מים אחרים למה לי נותן בעליון אפילו נתן בקרקע והמשיכן הוי טהור ועוד דתנן פ"ד דמסכת מקוואות (מ"ד) מי גשמים ומים שאובין שנתערבו בחצר ובעוקה ועל מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול [מחצה למחצה פסול] אימתי בזמן שנתערבו עד שלא יגיעו למקוה כו' והשתא למה לי נתערבו אפי' מים שאובין לבדן כשרין ע"י המשכה ושלח ה"ר שמואל שקיבל מרבותיו שאיבה שהמשיכוה כולה טהורה היינו כשיבואו במקוה [אח"כ] מי גשמים מ' סאה והשתא מיתרצא כל מה שהקשינו ושפיר הוי הך מילתא דרבין כר"א בן יעקב דלענין צירוף מ' סאה בעינן רוב הכשר וכן משמע מתוך לשון שאלתות דרב אחאי שכתוב מקוה אחד שנפל בו ג' לוגין מים שאובין פסול ואי אמשכינהו אבראי אגב מרזיבא ואזלי למקוה לא פסלי דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן שאיבה שהמשיכוה כולה טהורה ואיצטרופי מצטרפי למ' סאה דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' אלמא משמע דאית ליה דשפיר מיתוקמי הני תרי מילי מילתא דרבי אליעזר בן יעקב ומילתא דרבין אלמא לא נגעי אהדדי ור"י השיב לו דשפיר מיתוקמא סוגיא דשמעתין לפרושי דמשמע ליה דלרבי אליעזר בן יעקב בעי רוב מי גשמים אבל אם רובן שאובין אפילו אם ירדו אח"כ מ' סאה מי גשמים לא מתכשר ומשום הכי פריך דמילתא דרבין לא מיתוקמא לא כר"א בן יעקב ולא כרבנן מיהו אומר ר"י דכל מה שהקשה לא קשה מידי דבכמה מקומות בהש"ס מצינו כן דמעיקרא היה מפרש מילתא דחד תנא להחמיר ואח"כ מפרשו להקל בפ"ק דקדושין (דף לז.) (דבי) ר' אליעזר אומר אף החדש דמיבעי ליה בהש"ס אי רבי אליעזר לקולא פליג או לחומרא פליג וההיא דתענית לא קשה מידי דלטעמיך נמי תיקשי דמצינו שפיר בחמין כגון שהמשיך י"ט סאה חמין לתוך כ"א סאה מי גשמים אי נמי ע"י עששיות של ברזל שהוחמו ונתנו למקוה כדאמרינן במסכת יומא (דף לא:) גבי טבילה דכ"ג ביוה"כ ושאר משניות שהבאתי דמסכת מקוואות אפשר לאוקומינהו כרבי אליעזר בן יעקב ועוד יש לומר מההיא דנותן לעליון עד שירדו בתחתון מ' סאה דאתא לאשמעינן דהיכא דיש במקוה מ' סאה מים כשרים אפי' ירדו בו ק' סאה מים שאובין לא יפסלוהו והנראה לפי האמת דאין לעשות מקוה כולהו שאוב ע"י המשכה דאפי' לפירש"י הלכה כר' אליעזר בן יעקב [דמשנתו] קב ונקי אבל ע"י רבייה והמשכה כשר לכ"ע שאם יש במקוה כ"א סאה מים כשרים מותר למלאות בכתף תשע עשרה סאה ולעשות חריץ בקרקע ולערות שם ולהמשיכן למקוה עד שיתמלא כההיא דפ"ד דמסכת מקוואות שהבאתי דקתני אימתי בזמן שנתערבו עד שיגיעו למקוה הא אסיקנא דע"י רבייה והמשכה לכולי עלמא כשר

ונראה דקתני שנתערבו עד שיגיעו למקוה לאפוקי היכא שהצינור שחקקו ולבסוף קבעו יורד למקוה בלא המשכה:

יוסף בן חוני אומר בשנים ושלשה כלים פוסלים את המקוה בארבעה וחמשה כלים אין פוסלין - ולפי חשבון דקתני מתני' הכי קאמר ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא א"כ נפלו מכלים לפי חשבון הלוגין שפוסלין המקוה דהיינו שלשה אבל אם נפלו הג' לוגין בד' וה' פעמים לא פסלי ופסק ה"ר אברהם בר דוד דהלכה כיוסף בר חוני לפיכך נראה כששואבין את המקוה לנקותו שנוטלין אותן מים שבתוכו ובאים מים אחרים תחתיהן אין לחוש אפי' אם נשתייר קצת מן הראשונים במקוה ואע"ג שנופל מן הדלי לתוכו והוו להו שם יותר מג' לוגין מים שאובין אפ"ה אין לחוש דמסתמא לא נפלו ג' לוגין משלשה כלים ויש מחמירין שנוקבין את הדלי בכונס משקה משום הך חששא דפי':

הא כיצד רצה עפר למטה רצה עפר למעלה - וא"ת א"כ גזירה שוה למאי אתא וי"ל דלמצוה בעינן מים תחילה ואח"כ עפר כדכתיב בסוטה (במדבר ה':י"ז) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים ומש"ה אתיא גזירה שוה:

דף יג.

שלש שדות של שתי מענות - פירש"י אותה שדה שהיה בה קבר ושדה לכאן ושדה לכאן אם דרך הבקעה לחרוש שדותיהם ממזרח למערב עושה בית הפרס אותה שדה שבמזרח ואותה שדה שבמערב ואם צפון ודרום חורשין עושין בית הפרס אותה שדה של צפון ודרום ל' רש"י וזה הטעם ניחא לרבנן אבל מה שפירש"י לרבי אליעזר לא נהירא דפירש כל ארבע שדות שסביב בית הפרס שלו הן בית הפרס והעפר מטמאינן ומאי טעמא הוא זה שאם חרשו ממזרח למערב למה יטמאו צפון ודרום ואם חרשו מצפון לדרום למה יטמאו מזרח ומערב לכן נראה לפרש רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס דלעולם מה שנחרש מבית הפרס לשדה אחר שאצלו עשאהו בית הפרס וכן אם נחרש מאותה שדה שניה לשלישית וכן משלישית לרביעית וכן לעולם כולן עושין זה את זה בית הפרס:

מתני' ר"ע היא דתנן השותפין שתרמו זה אחר זה ר' אליעזר אומר תרומת שניהם תרומה - דכיון דשניהם יש להם חלק בו והא דממעטינן מאתם ולא שותפין היינו לענין דכל תרומתן אינו תרומה אבל מקצת תרומתו של זה ומקצתו של זה הוי תרומה:

רבי עקיבא אומר אין תרומת שניהם תרומה - פירש"י ואפילו של ראשון דכיון דחזר השני ותרם גלי דעתיה דלא ניחא ליה בתרומה של ראשון והוה ליה תורם שלא מדעת וכן שני לשון רש"י ולא נהירא דאין זה כמו ולא תמורה אחר תמורה דהתם הראשון תמורה והשני אינו תמורה לכך נראה לפרש כמו כן הכא דהראשון תרומה ולא השני וקשה דבפרק ג' [מ"ג] דמסכת תרומות תנן שותפין שתרמו ר"ע אומר תרומת שניהם תרומה וחכ"א אם תרם הראשון כשיעור כו' וא"כ קשיא דר"ע אדרבי עקיבא ונראה לר"י דבשמעתין מיירי כשנתנו רשות זה לזה לתרום ומשום הכי תרומת הראשון תרומה לר"ע שהרי מדעת חבירו תרם והשני אינו כלום דנתן לחבירו רשות לתרום וכבר תרם ורבי אליעזר סבר דתרומת שניהם תרומה דגלי אדעתייהו דכל חד (לא) ניחא ליה בתרומת חבירו אבל התם בשלא נתנו רשות זה לזה לתרום הלכך כל חד אדעתיה דנפשיה תרם חלקו לפיכך תרומת שניהן תרומה מקצת:

דף יג:

רבי אומר למה יצא מעשר - דסבירא ליה לרבי דלקרבן יחיד ולמעוטי צבור ושותפין לא איצטריך שהרי כל הפרשה דתמורה בלשון יחיד נאמרה ולמעוטי נמי קדשי בדק הבית לא איצטריך דלא איקרו קרבן ולמעוטי נמי עולת מותרות לא איצטריך דקסבר עולת מותרות לנדבת צבור אזלי ופשיטא דלא עבדי תמורה כך פרש"י עוד י"ל דסבירא ליה דעולת מותרות לנדבת יחיד אזלי וסבר כרבי אליעזר דעושה תמורה:

לדון בתמורת גופו - דס"ד דאין עושין כלל תמורה משום דיצא לדון בדבר החדש כדמפרש הש"ס אי נמי לדון בתמורת גופו לומר דחלה על דבר שאינו ראוי ושניהן פירש רש"י:

תמורת שמו - היינו אם קרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי דקיימא לן (בכורות דף ס.) דשלשתן מקודשין:

דף יד.

וכל הקרב בלילה - פרש"י שילהי שתי הלחם (מנחות דף ק.) כגון שמן למנורה ולא נראה דמה קדושה שייכי ביה הא לית ביה קדושת כלי לכך נראה לומר דלא מצינו קרב בלילה אלא מנחת נסכים ומשו"ה ניחא דלא משני הכא דילמא אינו קדוש ליקדש אבל קדוש ליפסל דהכי מסיק התם שילהי פ' שתי הלחם (גז"ש) דסמיך אהא דתני וכל הקרב בלילה דלא מצינו קרב בלילה אלא מנחת נסכים בלבד וה"ה דמצי למיפרך מינה הכא

בהדיא מדקתני וכל הקרב בלילה ולא מצינו דבר זה אלא מנחת נסכים בלבד אלא דמהדר לפרוכי אף לפי מה דס"ד מעיקרא התם בפ' שתי הלחם:

דף יד:

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה - וא"ת היכי קאמרינן מזמורים על פה וי"ל דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש אמנם קשה היכי קרינן ויושע וקריאת שמע וי"ל דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן:

ותנן המנחות והנזירות בבמת יחיד דברי ר' מאיר - הוה מצי לשנויי תנאי היא שהרי בפ' בתרא דזבחים (דף קיז.) פליגי רבנן עליה דרבי מאיר ומסיק התם דמנחות ונזירות איכא בינייהו:

סמי מכאן נזירות - וה"ה דצריך כמו כן למיסמייה מההיא דפ' בתרא דזבחים (דף קיז: ע"ש) דאמר מנחות ונזירות איכא בינייהו:

אלא כיון דהותרו הבמות כל היכא דבעי מקריב - ולרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר דאמר נזיר לאו נידר ונידב הוא צריך לומר דלא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון ולהקריבן בגבעון מיהו לפי מה דפרש"י פרק בתרא דזבחים (ג"ז שם) דרבנן דרבי מאיר כרבנן בתראי סבירא להו דאמרי כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד קשה דא"כ היכי קאמר אבשלום אלכה נא ואשלמה את נדרי אשר נדרתי וגו' הא לאו נידר ונידב הוא נזירות לרבנן וא"כ כאן וכאן לא קרבי וצריך לחלק התנאים דרבנן דרבי מאיר לא ס"ל כרבנן בתראי אלא כרבי יהודה סבירא להו דאמר דבבמה גדולה אפי' חובות נמי קרבו ורבי מאיר דאית ליה נזירות דבר הנידר והנידב הא מצינו למימר דאית ליה כרבנן בתראי דזבחים דאמרי כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד מיהו ריהטא דשמעתא התם משמע כפרש"י מיהו תימה לר' שמעון דאמר התם בפ' בתרא דזבחים (גז"ש) אף ציבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן ואמר בפ' כל שעה (פסחים לח:) זאת אומרת שחלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון ופרש"י שם דהיינו דלא כר"ש וא"כ היכי קאמר אבשלום אלכה נא ואשלמה את נדרי הרי לא היה יכול להקריבו ותירץ מורי הרמ"ר דרבי שמעון לטעמיה דאמר במסכת נזיר (דף מו:) דאם גילח על שלמי נדבה יצא ואם אמר הריני מגלח על מאה עולות יביא מאה עולות וא"כ אפשר דאבשלום נדר להביא עולות נדבה ודבר הנידר והנידב קרב בבמה לכ"ע ועליה היה אבשלו' רצה לגלח:

דף טו.

ושלשים ושש שמלך דוד - ה"ג והיינו ארבעים שנה משאלו להם מלך ושנת עשירית לשמואל ששאלו להן מלך היה מן המנין של ארבעים שנה ומנלן דשמואל שפט ישראל י"ג שנה שהרי כשמת עלי אז נשבה הארון כדכתיב ויהי בהביא את ארון האלהים ואז נתמנה שמואל מיד אחר מיתת עלי וכתיב ויהי ארון ה' בשדה פלשתים שבעה חדשים והביאוהו בקרית יערים ודוד כשמלך על ישראל לקחו משם והביאו בירושלים כדכתיב ויוסף עוד דוד וגו' וכתיב ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירבו הימים ויהיו (עד) עשרים שנה צא מהן שבע שנים שמלך דוד בחברון נשתיירו י"ג שנה לשמואל ושאול משמת עלי ונשבה הארון עד שמת שאול ומלך דוד בחברון ומהן מלך שמואל בעצמו עשר שנים ושנה אחת שמלך שמואל ושאול פי' באותה שנה שמשחו שמואל אותה שנה לא היתה שלימה לשאול שמקצתה היה שמואל נגיד על ישראל ושתי שנים שמלך שאול בעצמו וגם שמואל היה חי שהרי שמואל לא מת אלא ארבעה חדשים קודם שאול שכן מצינו מפורש בספר שמואל ושמואל מת וגו' וכתיב ויאמר דוד [וגו'] אספה יום אחד ביד שאול וברח לו אל אכיש עד שמת שאול וכתיב ויהי מספר הימים אשר ישב דוד בשדה פלשתים ימים וארבעה חדשים מצינו י"ג שנים לשמואל ושאול משמת עלי (ומלך דוד) ושלשים ושש לדוד כשמרד אבשלום הרי מ"ט צא מהן ט' שנים קודם ששאלו להן מלך שהרי בשנה עשירית שאלו להן מלך והעשירית ממנין הארבעים הרי מ' שנים משששאלו מלך עד מרדו של אבשלום ועד בכלל והשלשה עשר שני' שמלך שמואל בעצמו ושנה אחת שמלך שאול ושמואל וב' שנים שמלך שאול בעצמו ושלשים ושש שמלך דוד ותימה לפ"ז הא דתניא בסדר עולם שמלך דוד חמש שנים אחר המרד שלשה שנים של רעב שנאמר (שמואל ב כ"א:א') ויהי רעב שלש שנים שנה אחר שנה ושנה של שיטה דכתיב (שם כד) וישוטו [בכל הארץ] ויבואו מקץ תשעה חדשים ועוד שנה שתיקן משמרות דכתיב (ד"ה א כו) בשנת ארבעים לדוד נדרשו וגו' צריך לומר ששנת המרד היתה שנה ראשונה של רעב ויש ספרים דגרסינן שלשים ושבע שמלך דוד ולפ"ז צ"ל שהתחיל הרעב שנה אחת קודם המרד וגם צ"ל ששנת עשר לשמואל ששאלו מלך אינו מן המנין של מ' שנה ואינו צריך למנות רק שלש שנים משאול ושלשים ושבעה מדוד הרי ארבעים ובסדר עולם תניא רבי נהוראי אמר שנת ל"ה למלכות דוד היה המרד ולפי דבריו לא מצינו מ' שנה משאלו מלך עד שמרד אבשלום וי"מ למנות י"ג של שמואל כל שנותיו של שמואל הרמתי היו נ"ב שנה שהרי כשהגמל שמואל הביאתו חנה לירושלים ואז היה לו מסתמא ב' שנים כדרך הנקת תינוק וכתיב וישב שם עד עולם והיינו נ' שנים

דהוא עולמו של יובל ותפלת חנה היתה יום שנתמנה עלי וקיי"ל דארבעים שנה שפט עלי את ישראל צא מהן שנה מעיבורו דשמואל נשתיירו ל"ט שנה דעלי נשתיירו י"ג שנים לשמואל דמיד כשמת עלי נתמנה שמואל דאמר מר (קדושין דף עב:) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל נמצא דשררתו של שמואל התחילה כשהיה בן ל' ותשע ונמשכה י"ג שנה:

דף טו:

כיוצא בו אמר ר' יוסי - פרש"י לא איתפרש היכא קאי הכי תניא בת"כ על ההיא דדריש האי קרא דכתיב גבי [עולה ויורד] (ויקרא ה':י') ואת השני יעשה עולה מה עולה אינה נאכלת אף חטאת זו אינה נאכלת ועלה מיתניא היא:

על עבודה זרה שעשו בימי צדקיהו - ואתיא כמ"ד דאית ליה ציבור בעבודה זרה כל שבט ושבט מייתו פר ושעיר ואמטו להכי הביאו שעירי חטאת שנים עשר לשנים עשר שבטים:

קא סלקא דעתך דמאן דאית ליה חטאת שכיפרו בעליה מתה אית ליה נמי חטאת שמתו בעליה מתה - וא"ת תיקשי למתני' דבהא ליכא מאן דפליג דחטאת שמתו בעליה ביחיד דברים אמורים ולא בציבור ואפי' הכי בכפרו בעליה פליגי וי"ל דלא דמי דמתני' פשיטא ליה דחטאת שמתו בעליה ליתא בציבור היינו כשמתו כל הבעלים ולא נשאר בהן אחד אבל הכא ס"ד דעדיין מקצת הבעלים קיימין ומש"ה קאמר דקרבה:

והא הכא דאיכא מתו בעליה וקרבה - והקשה הרשב"א מה ענין זה למתו בעליה דכולי הש"ס דמיירי שהפריש החטאת ומתו בעליה אחר כך אבל הכא הרי לא הפרישו שום דבר ואומר רבינו נתנאל דאי בלא הפריש מצי להקריב אלמא יש כפרה למתים וא"כ כל שכן דהיכא שהפריש ואח"כ מתו בעליה דראוי להקריב וכן משמע בפ"ק דהוריות (דף ו.) דאמר והא אית כפרה למתים דמייתא להא שמעתא דהכא משמע דאי יש כפרה למתים על הבנים להקריב בשבילם וכ"ש אם הפריש ואח"כ מתו דעל הבנים להקריבן:

וקא קרבה - וא"ת תיקשה נמי למ"ד תרעה דלהקריב ליכא מ"ד וי"ל דודאי כיון דלא אזיל למיתה אפי' לאקרובי נמי ראוי וכן מצינו פרק הוציאו לו (יומא דף נ.) גבי הא דאמר בפר ואפילו בדמו ופריך עלה והא חטאת שמתו בעליה היא ומשני כיון דעל כפרת ציבור נמי אתי לאו מתו בעליה היא אלמא היכא דלא אזיל למיתה אפי' להקרבה נמי הוא ראוי:

ליבא דאימעיט - שלא היה להם לב להחזיר שכחתם ובהא נחלקו:

מיגמר הוו גמירי - מה שנשתייר להם שלא שכחו הוו גמירי בדוקיא כמשה:

דף טז:

וכי דנין אפשר משאי אפשר - בהוריות (דף ו:) משני כולהו בחדא גמרא גמירי כלומר כל החמש חטאות נשנו בחדא שיטה וכיון דאיכא בהו דלא אפשר להיות בציבור כולהו נמי הכי נשנו דאינן בציבור והכא הכי גרסי' אמר רשב"ל ארבעה נתנו להן והעמידו על חמש פירוש בסיני נתנו להם ד' מתות וחדא רועה ושכחו בימי אבל משה הי מינייהו וגזרו על כולן שימותו ואי ס"ד בציבור הנך מי איתנהו בציבור אלא ע"כ ילמוד סתום מן המפורש ולא מיבעיא אם נגמרה להן בכולן שימותו פשיטא דבחד גמרא הוו גמירי וכיון דאיכא בהו דליכא בצבור כולהו נמי ליתנהו בציבור אלא אפילו השתא נמי דגמרו דאיכא בהו דהויא רועה אמרי' דכולהו ליתנהו בצבור ולא מיבעיא אם אותה שרועה היא מאותן דליתנהו בצבור וא"כ כל הד' שנגמרו למות נגמרו בחד גמרא וכולהו ליתנהו בצבור דלכל הפחות ב' מהם נגמרו שלא בצבור כמו כן נמי הב' האחרים נגמרו שלא בצבור אלא אפי' את"ל דכפרו בעליה או עברו שנתה דחד מינייהו הוה אותה שנגמרה להיות רועה מיהו אידך נגמרה למות עם שלשה דליתנהו בצבור הרביעית נמי ליתא בצבור ומעתה אותה שנגמרה להיות רועה ושכחוה וגזרו עליה מיתה אע"ג דאפשר להיות בצבור מיהו ילפינן אפשר משאי אפשר וכיון דנגמרו הארבעה למות ביחיד ולא בצבור משום דבחדא גמרא גמירי אידך נמי שנגמרה להיות רועה וגזרנו עליה מיתה מפני שהושכחה ביחיד דוקא נגזור עליה מיתה ולא בצבור דילפינן אפשר משאי אפשר:

רבי נתן אמר אחת ניתנה והעמידוה על חמש - פירוש בסיני נתנה להם אחת מתה וארבעה רועות ונשתכחה בימי אבל משה הי נינהו מתות והי נינהו רועות לפיכך גזרו על כולן שימותו וסמיך אהא דמסיק מה מפורש ביחיד כו' אלא פריך על דבריו מקמי דאסיקנא והדר אסיקנא למילתיה דרבי נתן ופריך וליחזי בהי סדרא גמירי אי בצבור אי ביחיד פירוש למה גזרו על כולן למות הרי איכא בהו ג' דביחיד איתנהו ולא בצבור וב' דאיתנהו בצבור וליחזי אם אותה שנגמרה למות היא מן השלשה לגזור מיתה על השלישית והשנים ירעו ואם היא מן השנים לא היה להם לגזור מיתה רק על הב' והשלישית ירעו ומשני שתי שכחות שכחו הי נגמרה למיתה וגם שכחו אם היא מן השנים או מן השלישית לפיכך גזרו מיתה על כולהו והשתא אסיק למילתיה וקשיא להו אי ס"ד כו' אלא ש"מ ילמד סתום מן המפורש מה מפורש כו' (פירוש חד שנגמר להיות

רועות וגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש) פירוש הד' שנגמרו להיות רועות נגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש הכל כדפירשנו גבי מילתא דרבי שמעון בן לקיש:

דף יז.

גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי - ואית ספרים דגרסי גבי תמורה קדיש כו' ולפי גי' ראשונה משום דשוגג דתמורה לקי דגזירת הכתוב היא משום דכתיב יהיה לרבות שוגג כמזיד ורבינו ברוך ורבינו שמעון שאנץ איפלגו בה הרבה אם יש מלקות בשוגג דתמורה ומצאו בה ספרים חלוקים הכא ובריש מכילתין פירשתיו ומיהו בסמוך גבי כסבור קדשים שנולד להם מום נאכלין בלא פדיון לא מצינו למגרס גבי קדשים לא קדש שהרי קדוש ועומד הוא מעיקרא אלא ה"ג ביה גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי:

אכנס לבית זה כו' הקדיש שלא מדעתו - פרש"י שבעל מחשבות היה ולא היה יודע מה היה אומר וקשה למה לו לומר אכנס לבית כו' לכך נראה לפרש אכנס לבית זה כו' כלומר כשאכנס לבית זה תהיה בהמה זו תמורה מיד וזו תהיה קדושה מדעתיה ונכנס בה והמיר והקדיש שלא מדעתו שלא אמר דבר בכניסתו וגם לא חשב במה שאמר מתחילה ונמצא שחל התמורה וההקדש שלא מדעת:

אי הכי טרפה נמי הא קרבה במינה - אבל מן השאר לא פריך דטומטום ואנדרוגינוס בריות משונות הן והוי כאילו לא קרב במינן וכך יוצא דופן תהי בה אינשי והוי כאילו לא קרב במינו וכן כלאים משונה הוא והוי כאילו לא קרב במינו וכן פרש"י:

דף יז:

לא מיבעיא בוולדות דלא מודינא לך אלא אפילו עד סוף העולם לא מודינא לך - וא"ת ליתני עד סוף העולם ולא ליתני ולדן וולד ולדן וי"ל דלא זו אף זו קתני שכן דרך משנה לשנויי הכי ותימה דבריש הכותב (כתובות פג:) בעי פירי פירות דווקא או עד סוף העולם דווקא או תרווייהו דוקא והכא לא הוה בעי הכי וי"ל דהתם בלישנא הכתוב בשטר דייקי דאין לכתוב בשטר דבר שאינו צריך אבל בלישנא דמתני' ליכא למידק כולי האי ובריש מס' יבמות (דף ב.) לא דייק כיון דתנא צרותיהן וצרות צרותיהן עד סוף כל העולם למה לי כדדייק הכא דפשיטא ליה דכולהו צריכי למיתני דלא (הוה ליה למימר) דפטרי צרות וצרות דצרות אי לאו דתנא להו לכולהו:

נקבה לרבות התמורה - ואף על גב דכתיב (ויקרא כ"ז:י') והיה הוא ותמורתו יהיה קדש אצטריך קרא לרבויי דקרבה וא"ת מאי שנא דהכא איצטריך קרא לרבויי דקרב

וגבי בכור ומעשר כתיב הם דממעטינן מיניה הכא ולא וולדות ולא תמורתו וי"ל אחרי שכתוב מיעוט גבי בכור ומעשר אצטריך הכא קרא לרבות:

דאיכא שם עולה על אמו - פרש"י כלומר דנקבה שייכא בעולה שהרי מצינו עולת נקבה בעולת העוף דאין תמות וזכרות בעופות אבל גבי וולדות שלמים דבעלי מומין דאין שם קדשים על אמן דלא מצינו בעל מום קרב שלמים דהא שלמים עוף ליכא עכ"ל בר פדא אמר לרעיה ואליבא דדברי הכל דאפי' רבי אליעזר דאמר גבי מפריש נקבה לעולה וילדה הוא עצמו יקרב עולה היינו טעמא משום דאיכא שם עולה על אמו פירוש בעולת העוף וקשה לפרש"י דא"כ דמהני שם עולת העוף דשייכא באם להולד אם הפריש נקבה בעלת מום לעולה וילדה היה לנו לומר דהולד עצמו קרב עולה דהא איכא שם עולת העוף על אמו ומשמע דממעט כל ולד בעלי מומין ועוד דלקמן משמע דלא מהני שם עולה דעוף דאם לולד ונראה לה"ר מ"ר לפרש דאיכא שם עולה על אמו כלומר דקדושה קדושת הגוף אם הפריש נקבה וילדה דאין לה פדיון ומש"ה דין הוא שיקריב הולד עצמו אבל בעלי מומין דליכא קדושת הגוף עלייהו כלל אין דין הוא שיקרב הולדות אלא ירעו הרמ"ר מורי:

אי דעולה זכר הוא - ולאו בר אולודי הוא ואי תמורה דידיה ודאי קרבה ואי דאשם הלכתא גמירי לה דלרעייה אזלא הוא הדין דהוה מצי למימר זכר הוא ולאו בר אולודי הוא כמו גבי עולה אלא ניחא ליה למיפרך ממילתא אחריתי וא"ת לפר"ת דאמר הלכה למשה מסיני כל שבחטאת מתה באשם [קרב] עולה אמאי לא מוקי לה באשם וי"ל דבהא לא מצי לאוקומי דפשיטא ליה דאינו קרב באשם ורק משמע דממעט ליה דאינו קרב בקדשים דאתי מיניה ולהכי לא אצטריך דפשיטא הוא דאינו קרב באשם:

דף יח.

ל"ל קרא והא הילכתא גמירי לה - וא"ת לימא כדלעיל קרא מיבעי ליה דיעבד ומקריב קאי עלה בעשה וי"ל דהא לא משמע ליה עשה כ"כ כמו רק:

ניתק אין לא ניתק לא מאי טעמא דאמר קרא הוא בהווייתו יהא - ה"ג רש"י וקשה דהכא חזינן דבעי' ניתק מקרא ובפסחים פרק אלו עוברין (דף עג. ושם) איכא דבעי ניתוק משום גזירה (לפני כפרה אטו אחר כפרה) דהכי איתא אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה אלמא לא בעי עקירה אי הכי מאי איריא ניתק אפילו כי לא ניתק נמי ומשני גזירה (לפני כפרה אטו לאחר כפרה) וע"ק דהכא אמר דלשם עולה כשר הא אמר בכולי הש"ס דהלכה למשה מסיני כל שבחטאת מתה באשם

רועה לכן נראה [לר"ת] דהלכה למשה מסיני נגמרה באשם דקריבה עולה והכא ל"ג ניתק אין לא ניתק לא אלא גרסינן אשם שניתק לרעיה ושחטו סתמא כשר לעולה דאמר קרא הוא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהוא עתיד להיות דהיינו עולה ובאותה הוויה יהא מעתה ומש"ה אפילו סתם כשר לעולה דלא בעי עקירה ומיהו איצטריך ההלכה למשה מסיני דאי לאו הכי לא הוה ידעינן מה הויה אית בה וללשון דאמר [בפסחים] באלו דברים (דף עג.) ושחטו לשם עולה כשר פירוש משמע אבל סתמא לא יהא כשר דבעי עקירה מ"ט דאמר קרא הוא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהיה עתה יהא דיעקרנו לעולה ומיהו אצטריך ההלכה למשה מסיני דאי לאו הכי לא ה"א שיהא כשר לעולה אפילו ע"י עקירה:

אפילו ממרעייהו - פרש"י אפילו הן במרעה באפר והגיע זמן הרגל לא יאמר איני טורח אחריהם לבקשם באגם ולהוליכם אבל אמתין לי עד פעם אחרת לישנא אחרינא אפילו ממורגייהו כלומר אפילו הן דשין את התבואה במוריגים עכ"ל ולא נהירא שהרי אסור היה בעבודה ור"י מפרש מדארגייהו אפילו הן דלות בשר דסד"א כיון שהם תשושי כח אינו צריך להעלותם הואיל ואינו תחילת הקדש כגון ולדות ותמורות כי שמטו הבקר (שמואל ב ו) מתרגמינן ארי איתמריגו תורתא וה"ר יצחק בר שניאור פירש ממרעייהו אפילו ממקום שמותר לרעותה ולגדלה דהיינו בחו"ל דאין מגדלין בהמה בא"י וזו היא הדרשה דאיתא בספרי רק קדשיך אשר יהיו לך מכאן שמביאין קדשים מחו"ל יכול אף בכור ומעשר כן ת"ל רק ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שאין להן פרנסה במקומן כלומר אינן נאכלין במומן בחו"ל ומוציא אני את אלו שיש להן פרנסה במקומן כלומר שנאכלין במומן בחו"ל:

רבי אליעזר אומר ולד שלמים לא יקרב - ומדרבנן הוא כדמפרש בגמ' שמא יגדל ממנו עדרים עדרים:

וחכמים אומרים יקרב - צ"ע חכמים היינו ת"ק:

וחילופיה - היינו אבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות:

אמר ר"א לא נחלקו על ולד [ולד] **שלמים ועל ולד** [ולד] **תמורה שלא יקרב** - בהא פליגי אמוראי בגמ' רבה אמר מסתברא שלא נחלקו שלא יקרבו אלא יקרבו ורבי יהושע בן לוי אמר לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו ולפי דברי רבי יהושע בן לוי איכא ג' מחלוקות בדבר ת"ק דר"ש סבר אליבא דת"ק כולהו קרבי ולר"א כולהו לא קרבי ור"ש סבר דכ"ע אחר ולד ראשון דלא קרבי ולא פליגי אלא בולד ראשון ובגמ' מפרש טעמייהו:

דף יח:

תני רבי חייא לסיועי לר' יהושע בן לוי אם כשב הוא מקדיש ולד ראשון הוא קרב ולד שני אינו קרב - והיינו ע"כ כרבנן דאי לר"א ולד ראשון אינו קרב כלל והך דרשה אינה אלא אסמכתא בעלמא דהא ודאי הא דולד שני אינו קרב היינו מדרבנן שמא יגדל ממנו עדרים עדרים ובפסחים (דף צו:) מוקי לה להאי לדרשא אחרינא:

מעצרתא בעי למיכליה - אבל לא פריך מפסח בעי למיכליה דאפשר דמחוסר זמן היה:

אי הכי מאי אסהדותיה - דבשלמא אי לא היה חולה בעצרת והאי חג הסוכות קאתא רבי פפייס לאפוקי דרבא אלא השתא מאי אשמועינן:

וחליפות - צ"ע מה חליפות דאי הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות הא כבר שמעינן ליה מרישא דברייתא:

אבל גבי ולד תמורה דאימיה נמי קרבה - לאו אימיה ממש אלא הקדש ראשון שבאו אלו מכחן והוא קרב דזכר הוא:

בדמיהן אין הוא עצמו לא - וא"ת מאי קמ"ל דלמא שאני הכא דלא קרב דכל שבחטאת מתה באשם רועה וולד חטאת מתה ומש"ה באשם ירעה אבל הוא עצמו לא יקרב וי"ל דלא נגמרה באשם רועה אלא בהני דשייכי כהלכתו באשם כגון מתו בעליו או נתכפרו או תמורה או עברה שנתה דכל הני ד' דשייכי באשם כהלכתו אבל ולד אשם דלאו כהלכתו הוא דאשם זכר הוא ולא שייך ביה ולד בהא לא נגמרה ההלכה:

אלא לדידכו דאמריתו לא קרב - וא"ת תיקשה מרבנן לרבנן לפי הא דאמר רבא לעיל דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו דולד נמי קרב והכא בולד תמורת אשם אימיה קרבה א"כ הוה להו למימר דולד עצמו יקרב וי"ל דרב חסדא דהכא לית ליה האי שינויא דרבא דלעיל אלא ס"ל כדמשני רבה בר בר חנה במחלוקת שנויה ור"א היא ורבא דמשני לעיל דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו משני הכא שינויא אחרינא כדאיתא בסמוך דרבא משני שינויא אחרינא ומורי הרמ"ר פי' דלעולם מצי למימר דרב חסדא נמי אית ליה שינויא דרבא דלעיל דהא דאמר דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו ה"מ גבי ולד תמורת עולה דעיקר תחילת הקדש קרב עולה ומש"ה דין הוא שיהא הולד עצמו קרב עולה אבל הכא גבי ולד תמורת אשם דעיקר תחילת הקדש קרב אשם ולא עולה אין דין שיהא הולד קרב עולה וה"נ קאמר לר"א במפריש נקבה לעולה וילדה דאין עיקר קרב עולה אלא רועה הולד עצמו קרב הכי נמי ה"ל למימר בולד תמורת אשם ואע"ג דאין עיקר ההקדש קרב עולה הולד עצמו קרב. מורי הרמ"ר:

אלא בדמפריש נקבה לעולה - דאיכא שם עולה על אמו לשון רש"י דהא לעולה אקדשה ואי משום דנקבה היא אפילו הכי שם עולה עלה שהרי מצינו נקבה בעולת העוף ועוד דהא דלכשימכרו דמיה עולה דהיינו שם עולה אבל ולד תמורת אשם אין שם עולה עלה דאמו לא היא ולא דמיה עכ"ל ולשון ראשון דשם עולת העוף על אמו אי אפשר להעמידה בסוגיא דלקמן ובמקומו אפרשנה:

דף יט.

והא הכא דליכא שם שלמים על אמו - כאן נוכל להעמיד שפיר השתי לשונות שהרי אין שלמים בעופות וגבי תחילת הקדש לא לשם שלמים הופרש:

אי הכי ניפלוג נמי ברישא - פרש"י (לשון ראשון) ילדה לפני הפסח נימא רבי אליעזר הוא עצמו יקרב פסח דהא איכא שם פסח על אמו אלא שאינה יכולה ליקרב והכא אין יכולין להעמיד לשון ראשון דרש"י דלעיל דשם עולת העוף על אמו דהא הכא אין פסח בא נקבה דאין פסח בעופות אבל לשון שני ניחא שהרי תחילת הקדש לשם פסח הופרש והוה ליה לומר דהולד יקריב לשם פסח וא"ת לישני ליה דבעינן שם פסח על אמו בשום מקום ולא אשכחן ליה הכא דאין שם פסח על נקבה ליקרב היא עצמה ומשום הכי אין הולד קרב הוא עצמו לשם פסח מכאן אומר הרמ"ר דלעולם לא אמר דמהני שם עולת העוף על אמו להכשיר הוולד עצמו וכל היכא דאשכחנא להאי לישנא נפרשהו בע"ה וברישא פירש יפה:

אי הכי - ואם תאמר מאי אי הכי איכא הכא דהכי נמי מצי לפרוכי ממתני' בהדיא מ"ש במפריש נקבה לעולה וילדה אמר רבי אליעזר דבנה עצמו קרב עולה והכא גבי פסח אמר ירעה ויש לומר דה"פ אי אמרת בשלמא בלאו האי שינויא דרבא לא מצי למיפרך ממתניתין דשאני התם דאם הולד קרב עולה אין שם עולה נעקר מן האם דלעולם אדם יכול להקריב עולה בכל יום אבל הכא דאם הולד עצמו קרב פסח נמצא שם פסח נעקר מן האם ממנה ומדמיה שהרי אין בידו להקריב רק פסח אחד לפיכך אין להקריב הולד בפסח לעקור ממה שהופרשה אבל לרבא פריך שפיר מאחר דאית ליה דמשום דמותר פסח קרב שלמים חשיב ליה כאילו הוי שם שלמים על אמו ה"נ הוה ליה למימר מהאי טעם קודם פסח נמי שיהא הולד עצמו קרב פסח ולא כפרש"י שפירש ניפלוג נמי ברישא ונימא הולד עצמו יקרב שלמים קודם פסח דקודם פסח נמי אם שחט פסח לשם שלמים כשר דפסח בשאר ימות השנה (קרבה שלמים) שלא בארבעה עשר בניסן קרב שלמים הילכך שם שלמים על אמו:

אביי אומר לא פליג מידי למקום שהמותר הולך שם הולד הולך - אביי לא לפרש כל דבריו של ר"א גבי מפריש נקבה לעולה וילדה וכן מפריש נקבה לפסח ונשתיירה בהני שני מקומות אמר דהולד עצמו קרב שהרי אם לא נעקרה מקדושתה במפריש נקבה לעולה דמיה לא ידחו מהיות עולה וכן מפריש נקבה לפסח ונשתיירה וילדה אם בנה קרב לא ידחה האם משלמים דכיון שעבר הפסח אינה ראויה כ"א לשלמים אבל גבי תמורת אשם וכן הפריש נקבה לפסחו וילדה קודם הפסח דבשניהם אמר ר"א דהולד ירעה היינו משום דאם הולד דתמורת אשם היה קרב א"כ ידחה אמה ממה שהופרשה תחילה דהיינו אשם שהרי אינו יכול להקריב שני אשמות וכן מפריש נקבה לפסחו וילדה קודם הפסח אם יקרב הולד הוא עצמו אם כן ידחה אמו היא ודמיה מפסח דאינו יכול להביא כי אם פסח אחד בשנה כך שמעתי מיהו אין לשון הש"ס ממש מיושב על זה וגם רש"י לא פירש כן:

דף יט:

אמר רבי יוסי בר' חנינא ומודה רבי אליעזר - אע"ג דגבי מפריש נקבה לעולה אמר דהולד עצמו יקרב עולה מפריש נקבה לאשם מודה הוא דאין בנה קרב אשם אף קודם כפרה:

פשיטא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא גבי מפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו כו' - הכא לא מצינו לפרושי כלשון שני דרש"י דלעיל ולומר דתחילת הקדש האם לשם עולה הופרש שהרי מפריש נקבה לאשם נמי תחילת הקדש האם לשם אשם הופרש ולפי זה היה לנו לומר דבנה קרב באשם אלא דע"כ שאנו צריכין לפרש לשון ראשון של רש"י ולומר דאיכא שם עולה על אמו בעולת העוף ותימה דהיכי עביד פשיטא מיניה ועוד דלעיל פירשתי דעולת העוף על אמו לא מהני להכשיר הולד ונראה למורי לפרש דאיכא שם עולה על אמו דסוף האם להיות דמיה לעולה לפיכך דין הולד ליקרב עולה כאמו אבל גבי נקבה לאשם אם יקרב הולד אשם לא יהיה כאמו שהרי ידחה האם מאשם ותהא דמי עולה ואין זה דין לחלק חילוק הולד מדין אמו ואע"ג דלעיל אסיק רבא גבי מפריש נקבה לפסחו דפליג ר"א אאריש פי' אם ילדה קודם הפסח וקרב הולד עצמו פסח אע"ג דסוף האם להיות שלמים היינו משום דמותר הפסח קרב שלמים וחשיב להו רבא בחד:

אדמשמע לן דאין בנה קרב אשם לישמעינן דאין בנה קרב עולה וכ"ש אשם - לפרש"י ה"פ ומה עולה לא הוי אע"ג דאיכא שם עולה על אמו בעולת העוף כל שכן דאשם לא

הוי דליכא שם אשם על אמו ולפי' הרמ"ר ומה עולה לא הוי אפילו נתכפר אף על גב דסוף האם להיות עולה כ"ש דאשם לא הוי קודם כפרה דאין סוף האם להיות אשם אם בנה קרב אשם:

רבי שמעון אומר תימכר שלא במום - והא דלא פליג נמי רבי שמעון במפריש נקבה לעולה ולימא תימכר שלא במום למאן דאית ליה בגמרא אליבא דר"ש דמפריש נקבה לעולה דוקא עושה תמורה אבל מפריש נקבה לאשם אינו עושה תמורה שפיר דלא פליג אעולה כמו אאשם דעולה יש לה קדושת הגוף טפי מאשם דעולה עושה תמורה ואין אשם עושה תמורה אבל לר"ש בן יהודה דאית ליה אליבא דר' אליעזר [אף לעולתו אין עושה תמורה וא"כ] במפריש נקבה לעולה נמי תימכר שלא במום צ"ל דפליג באשם וה"ה בעולה ותנא גבי אשם לאשמועינן דאפילו הכי יפלו דמיו לנדבה:

זאת אומרת הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף - ותימה למורי הר"ר שמואל מאי שנא ממקדיש לדמי נסכים דאמר בפ"ק דשבועות (דף יא.) דאינו קדוש קדושת הגוף ושמא י"ל דההיא דהתם אתיא כר"ש דאמר לקמן בסמוך דכל מידי דלא חזי לגופיה לא נחתא ביה קדושת הגוף:

אשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשר ולא עלו לבעלים לשם חובה - תימה בפרק התכלת (מנחות דף מח:) תני פסול ותעובר צורתו ויצא לבית השריפה וי"מ דההיא דהתם אתיא כר' שמעון דאמר הכא דכל עצמן אינן קדושים ומיירי התם שהביאו ושחטו בעזרה והוי כשוחטים קדשי בדק הבית בפנים דפסול והא דבעי עיבור צורה היינו טעמא דלא ליחלפו בשאר קדשים פסולין דבעי עיבור צורה והרב ר' אפרים תירץ דהכא בשלא לשמו ומשום הכי כשר והתם מיירי בלשמו ודומיא מצינו בפרק בתרא דזבחים (דף קיד:) דאמר מחוסר זמן בבעלים פטור פירוש אם שחטו בחוץ ואמר רב חלקיה בר טוביה עלה לא שנו אלא לשמו אבל שלא לשמו חייב משום שחוטי חוץ הואיל וחזי בפנים אלמא היכא דשחט אשם שלא לשמו ראוי לפנים הוא מיהו ק"ק כיון דהכא מיירי בשלא לשמו מאי איריא דלא עלו לבעלים לשם חובה משום דשינה בן שנה מבן שתי שנים תיפוק ליה דלא עלו משום דשלא לשמו הוא עי"ל דהכא מיירי לאחר שניתק לרעייה והתם מיירי בלא ניתק והוי אשם פסול:

והא מחוסר זמן דלא חזי ואמר ר"ש קדיש לגופיה - במסכת חולין פרק אותו ואת בנו (חולין דף פא.) דקתני ר"ש אומר כל הראוי לבא לאחר זמן השוחטו בחוץ עובר בלא תעשה:

אף מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו - תימה דאיתא בפ"ג דבכורות (דף כא) ונילף מקדשים דלא קדישי משמע דקדשים אינם קדושים במחוסר זמן ועוד דאמר בעלמא (זבחים דף יב.) לילה לקדושה יום להרצאה משמע דליל שמיני דוקא קדיש אבל מקמי הכי לא ויש לומר דה"מ לכתחילה אסור להקדישו מחוסר זמן מיהו אם עבר והקדיש קדיש דילפינן ליה מבכור: [וע"ע תוס' בכורות כא: ד"ה אף וכו']:

דף כ.

שאין לך דבר שעושה תמורה אלא הרועה ומסתאב - כלומר ההוא דקדוש קדושת הגוף שאם אינו ראוי להקריב אינו נמכר בלא מום אלא ירעה הילכך ר"ש סבירא ליה באשם ופסח הואיל ואין אשם ופסח חיילי בנקבה דנמכר בלא מום הילכך לא עבדי תמורה אבל בעולה דאיכא שם עולה בעוף ס"ל דתרעה ועבדא תמורה. לשון רש"י:

רבי סבר כרבנן דאמרי מותרות לנדבת צבור אזלי ואין תמורה בצבור - ותימה מאי קאמר דלעיל משמע דתולה תמורה ברעייה והכא משמע דתולה רעייה בתמורה לימא דלירעו ויעשה תמורה ונראה דה"פ כיון דלנדבת צבור אזלי ואין תמורה בצבור אין לומר דליהני ליה למפריש נקבה לאשם להיות קדוש קדושת הגוף משום דמותר אשם קרב עולה כיון דאין דינם שוה (לתמורה דאשם עושה תמורה) ואין מותר אשם עושה תמורה דלנדבת צבור אזיל דלא עביד תמורה ולא דמי למפריש נקבה לפסח דמותר פסח הוי לשלמים שעושים תמורה כמו הפסח עצמו הילכך דין הוא שיחול קדושת הגוף על נקבה שהפרישה לפסח דכך לי הפרישה לפסח כאילו הפרישו למותר פסח דהיינו שלמים דשניהן עושין תמורה:

דאיכא שם עולה עליה - גבי עני בעולת העוף ולפי הא דס"ד השתא רוצה לומר מפריש נקבה לעולתו כגון מצורע עשיר שצריך להביא עולת בהמה זכר ומש"ה קאמר דעושין תמורה בהפריש נקבה לעולתו משום דהאי חיובא דמחויב שייך בנקבה אם היה עני שמפריש עולת העוף דבאה נקבה דאין תמות וזכרות בעוף ומש"ה נקט גבי עני כגון עני מצורע דבהאי חיובא דקמחייב איכא נקבה בעולה:

דהא איכא פרת חטאת - תימה לפי מה דפירשתי דאיכא למצוא נקבה בעולה בהאי חיובא גופיה דקמחייב והכא לא שייך למימר הכי ועוד אמאי נקט פרת חטאת רוב חטאת המזבח נקבה אתיא וי"ל דפריך מכ"ש דהא אפילו מפריש נקבה לעולה דהיא גופה לא חזיא לעולה אפילו הכי קאמר דעושה תמורה משום דאיכא שם עולה עליה

בעולת העוף כ"ש מפריש פרה לפרו דהיא גופה חזיא לפרת חטאת אם היא אדומה דאית לן למימר דתיקדוש:

יחיד שהפריש שעיר לשעירתו תיקדוש דהא איכא שעיר נשיא - וה"ה דהוה מצי למיפרך מברייתא גופא דלעיל דאשם בן שנה והביאו בן שתים דקאמר ר' שמעון כל עצמן אינן קדושין ואמאי הא חזי לאשם מעילות וגזילות והאי שינויא דקמשני שייך נמי עלה:

הני תרי גופי - פירש"י יחיד ונשיא ומיהו בהאי גופא דיחיד לא משכחת שעיר חטאת ובהאי גופא דנשיא לא משכחת שעירה אבל עולה נקבה בהאי גופא משכחת לה דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזי ליה עולת העוף עכ"ל ול"נ דמאי קפריך בסמוך אי הכי הא נמי לא עולת העוף קמייתי מ"מ לא דמו דהיא גופה חזי לעולת נקבה אי מפקר נכסיה לכ"נ לפרש הני תרי גופי נינהו דהאי יחיד לא חזי להיות נשיא בעוד הנשיא חי ונשיא לא חזי להיות לו דין יחיד אבל עני ועשיר כחד גופא דמו העשיר ראוי להיות עני ועני ראוי להיות עשיר והשתא פריך שפיר אי הכי דאמר הא לא חטא ולא איחייב בשעיר אע"ג דגופו ראוי להיות נשיא כיון דבההיא שעתא דחטא לא איחייב בשעיר לאו כגוף אחד קרינא ביה הכי נמי בההיא שעתא דחטא לא איחייב בעולת העוף ולא מצי פטר נפשיה בה:

רבי שמעון סבר כר"א בן עזריה כו' - יביא תור או בני יונה פירוש וכיון דמצי פטר נפשיה בעוף אפילו לאחר הפרשת בהמה כדאי' פ' מרובה (ב"ק דף עח:) וא"כ דחי שפיר בעולת נקבה וצ"ל דמיירי השתא הא דר"ש דמפריש נקבה לעולתו באומר הרי עלי עולה דמצי פטר נפשיה בעולת העוף נקבה אפילו לאחר הפרשת בהמה כדאי' פ' מרובה (גם זה שם):

ימכרו לצרכי עולה ויפלו דמיהן עם שאר נכסים לבדק הבית - דקסבר רבי אליעזר סתם הקדש לבדק הבית והוי כמתפיס תמימים לבדק הבית דאינו יוצא מידי מזבח לעולם:

ורבי יהושע אמר זכרים עצמן יקרבו עולה - דקסבר לא שביק אינש קדשי מזבח ואקדיש לקדשי בדק הבית מידי דחזי לקדשי מזבח וסתמא דעתו לעולה דכולה כליל לשם:

דף כ:

אם היה כהן עבודתה ועורה שלו - פירוש אם היה כהן זה שהמותר שלו הוא עצמו מקריבה והעור שלו ואפילו אינו מאותו משמרת המשמרת באותה שבת דהכי תניא מנין

לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת בב"ק בשילהי הגוזל קמא (בבא קמא דף קט:) לשון רש"י:

אבל לפני כפרה ד"ה הוא עצמו יקרב אשם - וא"ת וכי עדיף האי ולד מאימיה דאילו אימיה אינה קריבה אשם דהלכה למשה מסיני דתמורת אשם אינה קריבה אשם וי"ל דשמא סבירא ליה דתמורת אשם כיון דנקבה היא שפיר קריבה אשם לפני כפרה דלא איגמר הילכתא אלא בתמורה דהיא עצמה חזיא לאשם כגון זכר אבל לאחר כפרה כל מותרות לנדבה אזלי ובתר הכי קאמר מחלוקת לפני כפרה שהתמורה נמי דמיה קריבה לעולה ס"ל:

אין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה - ותמורה באה בעבירה היא שעבר על לא יחליפנו ואע"ג דתמורת עולה ושלמים קריבה הנהו לאו לכפרה אתיין לשון רש"י:

ולד שני אינו קרב - ולד תמורה כולד שני דמי והקשה מורי הרמ"ר מאי קפריך והא רבי יהושע ב"ל אליבא דרבי שמעון קאמר ופליגי רבנן עליה דכל ולדות קרבי עד סוף העולם ותירץ דפריך אהא דקאמר ד"ה ואפילו כר' אליעזר ואיהו דקאמר אפילו לרבנן ולד ראשון קרב ולד שני אינו קרב אלמא גרע שני מראשון וא"כ לר' אליעזר דאמר במתני' ולד ראשון אינו קרב כ"ש שני:

אבל גבי אשם דליכא שם עולה על אמו - הכא לא מצי לפרושי דליכא שם עולה על אמו בעולת העוף דהא הוי שם עולה על אמו בעולת העוף אלא ה"פ תחילת הקדש דאימיה לאו לשם עולה איקדיש דהא לשם אשם הוקדש:

בדמיהן אין בעצמן לא - ותימה למורי הרמ"ר מאי קפריך היינו טעמא דהכא הוא עצמו לא משום דאתי לאיחלופי כדאיתא לעיל והאי טעמא לא שייך במפריש נקבה לאשם ותי' דנ"ל דלא אמר הני טעמי דלעיל אלא לגבי התמורה עצמו אבל הולד יש לו דחיית אמו והיכי קאמרת במפריש נקבה לאשם דבנה עצמה יקרב עולה וה"נ אנו צ"ל לעיל בפירקין (דצ"ל) דפריך מהאי משנה דהכא לר"א דאמר המפריש נקבה לעולה וילדה הוא עצמו יקרב עולה:

דף כא.

המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו - בפ' כל המנחות באות מצה (מנחות דף נו:) פליגי תנאי במטיל מום בבעל מום איכא למ"ד לוקה ואיכא למ"ד אינו לוקה והך בעיא דהכא לתרוייהו אפילו למ"ד התם לוקה משום דחזיא להקרבה קודם המום אבל הני דלא

חזיא לעולם להקרבה לא לקי או לא שנא ולמ"ד התם אינו לוקה היינו משום דמעיקרא נמי היה בו מום אבל הכא דמעיקרא היה תם לקי או לא שנא:

אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא בכור נמי נייתי - פרש"י בזבחים (דף קז:) דלמ"ד קדשה לעתיד לבא מקריבין אע"פ שאין בית וא"ת והא בעינן מזבח וליכא וי"ל דפריך מבכור שנשחט ונזרק דמו קודם שחרב הבית דאין חסר אלא אכילה לפנים מן החומה דומיא דמעשר אי נמי י"ל דפריך הכי בכור נמי נייתי ויבנה מזבח ואי קסבר לא קדשה לעתיד לבא בכור נמי תיבעי ה"ג רש"י וקשה דלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא אין קדושה בירושלים יותר משאר ערים ועוד דאמר פ' בתרא דזבחים (ג"ז שם) דלמאן דאמר לא קדשה לעתיד לבא מעשר שני נאכל בכל ערי ישראל ויש לתרץ מיהא קושיא שניה דמיירי הכא במעשר שנזרע קודם שחרב הבית שהיה טעון הבאה בירושלים דבההיא לא אמר דנאכל בכל ערי ישראל:

הכי גריס רש"י לעולם קסבר לא קדשה לעתיד לבא - וקשה דאם כן למה לי האי טעמא דאיתקש בשר לדם תיפוק ליה דנפסל ביוצא דכמי שאין לו חומה דמי ועוד דאמר בזבחים (דף ס.) מזבח שנפגם אין אוכלין בגינו קדשים קלים ומפיק ליה מהאי טעמא דאיתקש בשרו לדמו והכא אמר דהך היקשא דבשר לדם הוי למ"ד לא קדשה לעתיד לבא לכן נראה לר"י דה"ג אי קסבר לא קדשה לעתיד לבא מעשר שני לא לייתי ובמעשר שנזרע קודם שחרב הבית כדפ"ל וה"ג לעולם קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ודקשיא לך בכור נמי לייתי הכא במאי עסקינן שנזרק דמו לפני הבית וחרב הבית כו' והשתא מיתרצו כל קושיין ודקדק מורי בשלמא בכור שנזרק דמו לפני הבית דאינו נאכל אלא בפני הבית כדמפרש גמרא דאיתקש בשר לדם אבל בכורים שהיה להם הנחה לפני הבית מ"ט אין נאכלין אלא בפני הבית ואמר מורי ה"ר מ"ר דשפיר הם נאכלין אפילו בזמן הזה והא דאמר דאין נאכלין דלא היה להן הנחה לפני הבית והדברים מוכיחין מדפריך עלה מה לבכורים שכן טעונין הנחה והא דמוקי בבכור שנשחט ונזרק דמו לפני הבית אמסקנא דברייתא קאי דמקיש מעשר לבכור ומסתמא בכור דומיא דמעשר דאינו חסר אלא הבאת מקום והיינו כשנזרק דמו לפני הבית אבל ברייתא לא מיירי אלא בבכורים שלא הונחו אבל הונחו לפני הבית אפשר דנאכלין אף לאחר חורבן:

דף כא:

ממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור - והשתא אשכחן פלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דרבי ישמעאל אית ליה דלכתחילה אין מביאין בכור ומעשר מחוצה לארץ אבל דיעבד אם באו תמימים יקרבו והיינו כמתני' ור"ע אפילו דיעבד נמי לא קרבי דאיתקש למעשר דגן וההיא דבן אנטיגנוס כוותיה אתיא וא"ת בשלמא ר"ע כדמפרש טעמא דאיתקש בכור למעשר דגן אלא לרבי ישמעאל מאי טעם אי סבירא ליה היקשא דמעשר דגן אפילו דיעבד נמי לא ואי לא סבר לה אפילו לכתחילה נמי יביא וי"ל דמפיק מדרשא דסיפרי שפירש לעיל רק קדשיך אשר יהיו לך וגו' מכאן שמביאין קדשים מחוצה לארץ לארץ יכול אף בכור ומעשר כן ת"ל רק והיינו דוקא לכתחילה הוא דאימעוט דבהא איירי ביה קרא דכתיב תשא ובאת והיינו לכתחילה:

יכול יעלה אדם מעשר שני ויאכלנו כו' - וא"ת אמאי ס"ד שיהא נאכל בכל הרואה הא לפני ה' אלהיך כתיב ביה וי"ל דומיא דשילה דאוכלים מעשר שני בכל הרואה ויש ספרים דגרסינן לה להך קושיא ולהאי שינויא:

מתני' ולד חטאת ושאבדה ונמצאת בעלת מום - פרש"י ואפילו לרבנן דאמרי לקמן ופליגי עליה דרבי דאין חטאת מתה אלא בשנמצאת אחר שנתכפרו הבעלים בהא מודו הואיל ואיכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצאת בעלת מום ולהכי נקט בעלת מום דאי תמימה הואיל ונמצאת קודם כפרה אפילו כיפרו בעלים שוב באחרת רועה עכ"ל ולא נהירא דמשמע לפירושו דריבוי ריעותא מביאין אותה למיתה ואדרבה סוגיא דשמעתין משמע דריבוי ריעותא מביאין אותה לידי רעייה דאמר רבא בגמ' אבודת לילה לא שמה אבודה פי' ואינה מתה אלא רועה ועוד לר' אבא דאמר בגמ' לקמן (כג.) הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה [אבודה] מתה והכא בנתכפר בשאינה אבודה מיירי וא"כ למה לי בעלת מום לר' אבא מיהו איכא סוגיות בפ' מי שהיה טמא (פסחים דף צז.) ובפ' התודה (מנחות דף פ.) ולקמן (דף כג.) נמי דלית להו דרבי אבא ועוד דדייק לקמן בגמ' מבבא דמתני' דאח"כ דמתניתין רבנן היא מהכא הוה מצי למידק מדנקט בעלת מום לכ"נ לפרש דנקט בעלת מום לרבותא דמהו דתימא הואיל ואיתרבו כל כך דאבודה ובעלת מום הויא לה כאבודת לילה ורועה קמ"ל דאפ"ה מתה:

אם כיפרו בעלים תמות - למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לרבי אפילו אם נמצאת לפני כפרה ולרבנן בנמצאת לאחר כפרה:

דף כב.

תרעה עד שתסתאב - אעברה שנתה דוקא קאי דאי אאבדה ונמצאת בעלת מום הא מסאבא וקיימא:

ישמור מבעי ליה - פרש"י ישמור אותה אולי יעשה מום קבוע ול"נ דא"כ היינו תרעה דקתני לכן נראה לפרש ישמור אותה אולי תתרפא וחזיא להקרבה:

אי תניא גבי עיברה שנתה התם הוא דלא אהני (לה אבודה) משום דחזיא להקרבה - והיינו כשיטת ר"י דריבוי ריעותות מביאין אותה לידי רעיה:

ומי אמר רבא הכי - דהיכא דנפסלה קודם האיבוד דמהניא ליה איבוד למות והאמר רבא אבודת לילה לא שמה אבודה וא"ת ליפרוך ממתני' דקתני אבדה ונמצאת בעלת מום מתה אע"ג דאיכא ריעותא אחריתי עם האבודה וי"ל דבשלמא ממתני' לא מצי למיפרך דשאני מתני' דאבדה קודם שיבא לה הריעותא אחריתי ומש"ה לא דמי לאבודת לילה דריעותא דלילה בא עליה קודם האיבוד אבל לרבא פריך שפיר שהרי ריעותא דעברה שנתה בא עליה קודם האיבוד ומש"ה פריך מאבודת לילה ומשני לא דמי אבודת לילה לא חזיא לא לגופה ולא לדמי כאן משמע כשיטת ר"י דריבוי ריעותות מביאין אותה לרעיה ולא למיתה:

אמר לך רבא - פרש"י ודאי היכא דאיכא דיחוי ונתכפר באחרת מתה בלא שום אבודה ולרשב"ל ודאי תקשה דכי תריצנא לעיל עברה שנתה ואבדה לרשב"ל תריצנא ולי לא סבירא לי ואי משום אבדה ונמצאת בעלת מום קשיא לך אמאי נקט בעלת מום תמות משום אבודה לחודה הואיל ושוב נתכפר באחרת לא קשיא דחויין לחוד ואבודין לחוד ואע"ג דאבדה בעינן ריעותא אחריתי עכ"ל ולא נראה דתשאר מילתא דרשב"ל בקושיא דהא מייתי לה בכמה מקומות בהש"ס ועוד קשה דממה שהקשה לא תירץ לכך נראה לר"י לפרש כי היכי דאיצטריך לשנויי אמתני' דבעי תרתי אבודה ובעלת מום ולפיכך אתה צריך לחלק ולומר דחויין לחוד ואבודין לחוד הכי נמי נתרץ לרשב"ל דחויין לחוד ועברה שנתה לחוד דחויין לא חזו לשום הקרבה ועברה שנתה חזיה להקרבה דשאר קרבנות:

דף כב:

אפי' אבודה דיממא נמי דאמרי רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה - ואם תאמר לימא דלרבי אבא איצטריך דאמר לקמן (כג.) הכל מודים בנתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה ואיצטריך רבנן לאשמועינן דאבודת לילה ונתכפר בשאינה אבודה אבודה אינה

מתה הא דיממא כה"ג מתה וצריך לומר דהאי שיטה לית ליה דרבי אבא ה"נ איכא סוגיות בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צז.) דלא מיתוקמי כרבי אבא:

דף כג.

(**הכל מודים שאם משך אחת מהן והקריבה**) **רישא רבי וסיפא רבנן** - ואי קשיא לישני לה נמי לר' אבא מאי הקריב לשחיטה וקודם שחיטה (ראשונה) נמצאת ראשונה תמות ורבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה וסיפא ורישא רבי לאו פירכא היא דא"כ אמאי נקט הקריב כלל ליתני הפריש סתמא דבשלמא לרב הונא נקט הקריב לאשמועינן מדעתו דאם משך מדעתו ולא נמלך. לשון רש"י: הכל מודים שאם משך אחת מהן והקריב שהשניה מתה לא נחלקו אלא בבא לימלך וא"ת היכי ניישב לרב הונא לישנא דמתניתין דתנן וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת אחר שכפרו וי"ל דה"ק אין חטאת מתה דלא נוכל למצוא לה תקנה אלא שנמצאת אחר שכפרו דאז אין לה תקנה ולר' אבא נמי נפרש לישנא דמתני' כן:

דרבי סבר לא עשו תקנה בקדשים - תימה למ"ו הרמ"ר וכי מאבדין קדשים בידים כיון דבידינו לתקן ותירץ כגון שיש ריוח בדבר כגון דאבודה כחושה ושאינה אבודה שמינה דא"ל התכפר בטובה וכחושה תמות:

אוכלין עמה חולין ותרומה - ואי קשיא הא אין מכניסין חולין בעזרה הא לא קשיא יאכלוה מבחוץ ואחר כך יכנס ויאכל המנחה לרש"י ועי"ל דאין איסור להכניס חולין בעזרה אלא כשעושה שום עבודה מהן אבל בחנם אין לחוש דהא קמן דאדם נכנס עם בגדים חולין בעזרה:

וטעמא דציבור הא דיחיד מתה מאי לאו לרבנן - תימה למורי הר"ר אלחנן אמאי לא פריך בהדיא ממתני' דקתני וחכ"א אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שכפרו והא הכא דשניהן בעין קודם כפרה וקאמר הא דיחיד מתה ואומר הרר"י דאמתניתין לא מצי למיפרך דאיכא למימר מתניתין הכי קאמר אין חטאת מתה אלא בשנמצאת אחר שכפרו אבל נמצאת קודם כפרה ירעו שניהם עד שיסתאבו וימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת אבל גבי שעירים לא שייך למימר הכי מיהו אפשר דס"ל לרבנן דמתניתין דאם נתכפר באחד מהן אפי' באבודה שניה תמות כי הכא גבי שעירים דלא אפשר לעשות תקנה אחרת דליכא למימר שירעו שניהן ויביא מאלו ומאלו שהרי בו ביום הוא צריך להתכפר באחת מהן ואינו יכול להמתין עבודת היום אבל לרבי אבא דאמר אליבא דרבנן דמפריש לאבוד לאו כאבוד ואם נתכפר באבודה שאינה אבודה רועה פריך שפיר דהא

הכא דנתכפר בראשון ואפילו הכי דיחיד תמות אלמא מפריש לאבוד כאבוד דמי אבל לרב הונא לא פריך מידי דאיכא למימר דהוי כי משך אחת מהן בלא המלכה בדין שניה למיתה אזלא ביחיד ואפילו לרבנן:

דף כג:

הא מאחד מהן יוליכם לים המלח כו' - תיובתא דתרוייהו תימה דלעיל פריך מינה וקאמר הניחא לרב הונא ולרבי אבא נמי משני לה כרבי והכא פריך מינה לתרוייהו וצ"ל דלית ליה השתא כסוגיא דלעיל אלא מסתברא ליה למקשה דהכא דאתיא נמי כרבנן ומיירי בכל ענין וכן דרך הש"ס להפך קושייתו בכל ענין פעמים ככה ופעמים ככה:

המפריש שני ציבורי מעות לאחריות כו' - אי אליבא דרבי פשיטא ולקמן גבי מפריש שתי חטאות לאחריות מוקי לה כרבי ולא פריך פשיטא דיש לחלק בין מפריש מעות לאחריות למפריש בהמות לאחריות דהא קמן לרבי שמעון נמי דאמר גבי בהמות דמתה גבי ציבורי מעות מודה דמתכפר באחת מהן והשני רועה:

וששה לנדבה - בפרק בתרא דמנחות (דף קז:) פליגי בה אמוראי הני ששה כנגד מי חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות שיהיה להם שלום זה כנגד זה לפיכך תיקנו ששה כנגד ו' ימי החול שיהא לכל בית אב ליומו וזעירי אמר כנגד פר ועגל וכבש איל גדי ושעיר וכל כך למה (כדי) שלא היו רוצין לעשות ממותר דמי הפר אלא לפר בלבד וכן לכל אחד ואע"ג דאיכא [מ"ד] בפ"ק דשבועות (דף יב:) מקיצים בעולת העוף הני מילי דיעבד אבל לכתחילה לא דטוב לעשות מהן למה שהופרשו תחילה:

דף כד.

ואידך הוה ליה לאחריות וקתני הא דיחיד מתה - וא"ת לעיל פריך מהא לר' אבא דחשיב ליה כמפריש לאיבוד והכא חשיב ליה כמפריש לאחריות וי"ל דמשתמע ליה השתא כיון דבשעה שהפריש השני היה יודע שלא יתכפר בו אלא בשני שבזוג ראשון ה"ל באחריות ולא דמי להפריש לאיבוד דלעיל דהתם היה סובר דהראשון נאבד ומתכפר בזה שמפריש עתה והוה ליה כמפריש לאיבוד ולא הוי באחריות אבל הכא שהיה יודע בשעת הפרשת השני שיתכפר בראשון הוה ליה כמו אחריות ואפ"ה קאמר דיחיד מתה וקשה לרבי אושעיא דאמר מפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשני רועה ומשני רב לטעמיה דאמר מצוה בראשון ומשעה שהופרש הופרש לאיבוד ואין זה אחריות ולכך מתה והא דמדמי ליה לעיל למפריש לאיבוד היינו מטעם דמצותו בראשון או שמא יש

לפרש דס"ל הכא כרב הונא דאמר לעיל אינה אבודה אינה מתה לא לרבי ולא לרבנן ומשום הכי פריך מינה דהיה סבור שהוא כמפריש לאחריות:

רבי אלעזר בר' שמעון אומר אפילו בשר בעלת מום בקדירה כו' - וא"ת מ"ש הכא ממתני' דאמרי רבנן בההיא דמתני' דאפילו נזרק דמה דשניה בעוד ראשונה בעלת מום קיימא אין לה דין מיתה והכא אמר דאם נשחטה בעלת מום משנזרק דם תמימה אסורה ולר' אלעזר בר' שמעון אפילו בשר בקדירה כשנזרק דמה של תמימה תצא לבית השריפה ובמתני' קאמר דאם נשחטה בעלת מום קודם זריקת דמה של תמימה דכשרה ויש לחלק דבההיא דמתני' כיון דהיתה כבר בעלת מום קודם הפרשה של זו אין עליה קדושה כל כך אבל הכא דהופרשו לאחריות ונראו שניהם להקריב עליה קדושה יותר:

דף כד:

מתני' כיצד מערימין:

אם זכר עולה - מפרש בגמ' דדוקא נקט עולה דלא נחתא מקדושתיה אבל שלמים לא דנחתא מקדושתייהו ואם נקבה זבחי שלמים בגמרא פריך ונקבה מי קא קדשה בבכורה. כלומר ול"ל להתפיסה בקדושה ומוקי לה בבהמת הקדש ואין רצונו שיחול עלה קדושת האם ורוצה להתפיסה בקדושה אחרת וסיפא דילדה שני זכרים מוקי לה בבהמה דחולין וא"כ מיירי רישא וסיפא בחולין ומציעתא בבהמת הקדש ותימה למורי הרמ"ר למה לא דחק לאוקומי מציעתא בבהמת חולין הרי סיפא דבחולין איירי ואפ"ה אתפיס בזבחי שלמים ותירץ משום דבעי לאוקומי אכיצד מערימין:

אמר רב יהודה מותר להטיל מום בבכור - כדאמר בבכורות (דף לה.) גדיא באזניה אימרא בשיפוותיה וא"ת לימא דרב יהודה דהכא פליג אדרב הונא פרק בהמה המקשה (חולין דף סט:) יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר הרי זה קדוש בבכורה דכי נפק רובא לבסוף איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדיש ה"נ נימא גבי מטיל מום ויש לחלק בין מטיל מום למכירה דבמכירה יש לטעות יותר שמא ימכור אחר יציאת רובו:

הא עדיפא יתירא מדאתי ביה לידי גיזה ועבודה - פי' אין בו מום צריך להשהות ואיכא למיחש דלמא אתי לידי תקלה דגיזה ועבודה אבל השתא דיש בו מום שחיט ליה כהן ולא אתי לידי גיזה ועבודה דלמה ישהנו וא"ת דהשתא נהגו העולם למכור קצת מן האם כדי להפקיע הוולד מן הבכורה וטוב הוא לעשות כן ובלבד שיקנה לו קנין חשוב כמו הגבהה דבהמה דקה או משיכה וקנין כסף עמו ואע"ג דאיכא פ"ק דבכורות (דף ג:) גבי

רב מרי בר רחל מקני לעובד כוכבים כו' וכלאי חיותא דרב מרי בר רחל וקאמר עלה דהא דכלאי משום דמפקע להו מכהן והוי איסורא לעשות כן אי אימא משום דרב מרי ידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי וסברי דמילתא בעלמא עבד ואתי לידי תקלה ואנן קי"ל כלישנא בתרא דבעיא קנין גמור ואפילו ללשון ראשון נמי ניחא לן טפי למוכרו לעובד כוכבים מלהטיל בו מום קודם יציאת רובו דלא אתי למיטעי להטיל בו מום לאחר יציאת הרוב משום הכי טוב לעשות כן ולמכור קצת מן האם לעובד כוכבים קודם לידה והכי עדיף טפי דלא אתי לידי תקלה דגיזה ועבודה:

דף כה.

קסבר רשב"ג ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין - לפיכך אין קדושה חלה על טומטו' ואנדרוגינו' שהרי קודם שתחול קדושת האם עליהם היו כבר בעלי מומין לפיכך אין קדושת האם חלה עלייהו וגם בקדושת פה לא קדשי כיון שהן בעלי מומין ואין דעתו על בעלי מומין דאי קסבר ממעי אמן הן קדושין אם כן נחתא קדושת האם עלייהו משעה שנמצאו ועדיין לא היו בעלי מומין שהרי בבהמת הקדש מוקמי' לה דאי ממעי אמן הן קדושין לא חיילא קדושת הפה עלייהו והוי בקדושת האם ומטוניה דאם וא"ת מנלן דטעמא דרשב"ג משום דקסבר בהוייתן הן קדושין דלמא טעמא דרשב"ג משום דאין דעת המקדיש כי אם לזכר ודאי ולנקבה ודאית כדאיתא ריש פרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) וי"ל דמוכח שפיר דקסבר בהווייתן הן קדושין דאי טעמא משום דאין דעת המקדיש כ"א לודאי מ"מ תקדוש בקדושת האם וקאמר דאין קדושה חלה עלייהו כלל וא"ת לרב חסדא דאמר בבכורות פ' על אלו מומין (בכורות דף מא:) דטומטום ואנדרוגינוס לא במקדש ולא במדינה רבי ישמעאל אומר אין לך מום גדול מזה וחכ"א אינו בכור ונגזז ונעבד וקאמר בגמרא עלה אמר רב חסדא מחלוקת באנדרוגינוס אבל בטומטום ד"ה ספיקא וקדושה מספיקא וישחטנו ולאחר שחיטה תבדק אם זכר הוא או נקבה ואמאי קאמר רשב"ג דאין קדושה חלה עליהם וי"ל דלרב חסדא הכי נמי קדושה חלה על טומטום והא דקאמר אין קדושה היינו קדושת הפה דאין דעתו כ"א לזכר ודאי או לנקבה ודאית כדאיתא פרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) והא דקאמר הש"ס דאי ממעי אמן הן קדושין הא תפסתינהו קדושת אימיה לא אתיא כרב חסדא וא"ת הכא אמר דלמ"ד בהווייתן הן קדושין אין קדושה חלה על טומטום ואנדרוגינוס והרי הן כבעלי מומין דאין קדושת הגוף חלה עלייהו ובריש יוצא דופן (נדה דף מ:) מצריך קרא עלייהו דאם עלו ירדו אלמא קדישי אפילו למ"ד בהווייתן הן קדושים ולמה לי קרא מאחר דדיינינן להו כבעלי מומין דאין קדושת

הגוף חלה עלייהו וה"נ קשה מפ' בתרא דזבחים (דף קיב.) הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטריפה והיוצא דופן שהקריבן בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה' כל שאינו ראוי לבא לפני משכן ה' אין חייבין עליו ופריך בגמ' (שם דף קיד.) עלה תיפוק ליה מואל פתח אהל מועד עד דמסיק בוולדות קדשים וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין אלמא משמע דשפיר הן [ראוין] לבא לפני פתח אוה"מ ואי לאו דממעטינן להו מלפני משכן ה' לא ממעט להו מפתח אהל מועד וע"ק לפי מה דפר"י בפ' מרובה (ב"ק דף עז:) גבי הא דאמר או עז להוציא את הנדמה וקשה לר"י לשם ל"ל קרא למעוטי נדמה תיפוק ליה דבעלת מום הוא מדאישתני הוה ליה מומא כדאיתא ריש בכורות (דף ו:) ותירץ ר"י דאיצטריך קרא למעוטי נדמה דולדות קדשים דמהו דתימא דליקדשו אגב אימיה קמ"ל או עז דלא וקשה מ"מ כיון דממעטינן מאו עז למעוטי נדמה דולדות קדשים דחשבינן ליה כבעלת מום וכ"ש כלאים דגריעי טפי כדאיתא פרק מרובה (ב"ק דף עח.) דדייק השתא כלאים איתרבו נדמה מיבעי אלמא גריעי כלאים מנדמה וכיון דממעטינן אפילו נדמה דולדות קדשים מאו עז כדפר"י כ"ש כלאים דגריעי וא"כ קרא דזבחים דלפני משכן ה' דמצריך התם למעוטי כלאים למה לי הא לאו ראוין הן לפתח אהל מועד וי"ל דלעולם פשיטא לן דהני דתניא בפרק בתרא דזבחים (דף קיד.) לא קדישי כלל ואפ"ה איצטריך לפני משכן ה' למעוטינהו דאין חייבין עליהן בחוץ דלאו מפתח אהל מועד לבד לא מצי למעוטינהו שהרי הן ראוין לבא לפני פתח אהל מועד עם אמן בעודן בבטן אמן והיא בהמת קדשים אע"ג דהולדות לא קדישי כלל וה"נ ניחא ההיא דיוצא דופן דאיצטריך קרא למעוטינהו דאם עלו ירדו אע"ג דאין עליהן שום קדושה אלא שהן ראוין לבא בעזרה עם אמן כשהאם קדושה אע"ג דהן עצמן לא קדישי כלל:

אמר על הבכור עם יציאת רובו יהא עולה - ודוקא עם יציאת רובו אבל אמר עם יציאת מיעוטו לא מיבעי' ליה דודאי עולה חיילא עליה דאכתי לא חל קדושת בכור עליה כלל:

היא שלמים וולדה עולה הרי זו וולדה שלמים - דמיד שאמר היא שלמים חל קדושת פיו נמי על העובר כמו על האם (ולא מיכווניה דאם אלו מכח קדושת פיו) ואפילו למאן דאית ליה שיירו משוייר מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחרת דמיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר ואינו יכול לשנותו מקדושת האם אא"כ הזכיר תחלה קדושת הולד ופי' רש"י הכא לא שייך למימר בהווייתן ובמעי אמן דכי אמר בהווייתן ולא ממעי אמן ה"מ בהקדישה ולבסוף נתעברה דאיהו לא אתפסי' לעובר שום קדושה אלא בקדושתה דאימיה דאקדיש אבל במקדיש מעוברת חשיב

עובר לקבולי קדושה עכ"ל וא"כ הא דאמר לעיל ואם נקבה זבחי שלמים ואוקימנא ליה בבהמת קדשים צ"ל דמיירי בהקדישה ואח"כ נתעברה:

רצה בולדה מתכפר - דכי אמרינן (לעיל דף כא:) ולד חטאת למיתה אזיל ה"מ כשהקדישה ולבסוף נתעברה אבל הקדישה מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה באנפי נפשיה ולא מכח אמו והוי כמפריש [שתי] חטאות לאחריות דמתכפר באיזה שירצה. לשון רש"י:

קסבר רבי יוחנן שאם שייר לולד שאמר ולדה חולין והיא חטאת משוייר והוי חולין - וכיון דאי בעי לא קדיש אלמא לאו ירך אמו הוא כי לא משייר ליה נמי לאו ירך אמו הוא ומחמת עצמו קדיש ולא מחמת אמו ולא הוי ולד חטאת. לשון רש"י:

הרי זה ולד שלמים - אלמא (לא) קרי ולד שלמים דמכח אימיה נחתא ליה קדושה ולא מחמת נפשיה דגבי חטאת נמי ולד חטאת מיקרי ואזיל למיתה:

דאי ס"ד דשיירו משוייר - דחשיב בהמה באפי נפשיה וכי לא שיריה מחמתיה הוא דקדיש הרי הולד עצמו שלמים איבעי ליה למיתני. לשון רש"י:

דף כה:

דתנא קמא סבר אם שיירו משוייר - וכיון דאי בעי למישיריה ולמיעבדיה חולין הרשות בידו אלמא בהמה באנפי נפשיה היא וא"כ כי מקדיש ליה לאימיה בחטאת חל נמי קדושת פיו על הולד והוי נמי חטאת ומשום הכי אינה נאכלת ותנא בתרא סבר שיירו אינו משוייר אלא כירך אמו הוא וכי מקדיש ליה לאמיה הולד קדוש מטונה דאם כשאר ולדות קדשים ולא מקדושת פיו ומיהו כי שחטה לאימיה ומצא בה ולד בן ארבעה חי אינו קדוש דבהוייתו דוקא הוא דקדוש וזה שלא היה לו הוייה לא קדוש ומש"ה קאמר דנאכלת לכל אדם דאי שיירו משוייר מיד דאקדיש ליה לאימיה תחול נמי קדושת פיו על הולד והקשה מורי הרמ"ר דבמתני' תנן היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ופרש"י עלה דלא שייך למימר בהוייתן הן קדושין בהקדיש' מעוברת אלמא אינו יכול לשנות הולד דמטונה דאם קדיש מיד דאקדיש ליה לאימיה ומותיב מינה לר' יוחנן דאמר שיירו משוייר ובעי למימר דאית ליה להאי מתני' שיירו אינו משוייר ואפ"ה אינו יכול לעשות הולד בחולין ואי חולין הוא כדאמר הכא למ"ד שיירו אינו משוייר אמאי אינו יכול להקדיש הולד בעולה ותירץ דצ"ל דקדושת האם מוקי לה בהכי דלא מצי לאקדושי בקדושה אחרת אלא מיד שיולד תחול עליו קדושת האם מיהו חולין הוא עד שיולד ואי שחט לאימיה בתוך כך הולד נאכל לכל אדם ואע"ג דברישא דמתני' תנן אם נקבה

זבחי שלמים ואוקימנא בגמ' בבהמת קדשים אלמא יכול הוא לשנות הולד בקדושה אחרת ההוא בהקדישה ולבסוף נתעברה אירי כדפרישית בריש שמעתין וצריך לחלק בין הקדישה מעוברת להקדישה ולבסוף נתעברה ויש ספרים דגרסי איפכא ת"ק סבר שיירו אינו משוייר וחלה קדושה על הולד מטונה דאם מיד לפיכך אינו נאכל ותנא בתרא סבר שיירו משוייר והוי הולד חולין ומש"ה קתני דנאכל לכל אדם ואין אנו יכולין להעמיד דנהי נמי דלא חלה קדושת האם על הולד למ"ד שיירו משוייר מ"מ תיחול עליה קדושת פה האדם כדתנן במתני' היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ועוד היכי מצינו למימר לת"ק דשיירו אינו משוייר הא בפ"ק (לעיל דף י.) גבי פלוגתא דבר פדא ור' יוחנן דקדושה חלה על העוברין מייתי הני ב' ברייתות דהכא למימר כתנאי וא"כ ע"כ ההיא דאינה נאכלת בעי לאוקומי כר' יוחנן ואיהו סבר דשיירו משוייר אלא ודאי גירסת רש"י עיקר:

ואת אמרת טעמא דר' יוחנן משום דסבר אדם מתכפר בשבח הקדש - תימה דהכא משמע דאית ליה לרבי יוחנן אין אדם מתכפר בשבח הקדש ובפ' בתרא דכריתות (דף כז.) מיבעיא ליה ר' אלעזר לר' יוחנן אי מתכפר בשבח הקדש או לא אמר לו כמה [שנים] גדל זה בינינו ועדיין לא ידע אי מתכפר בשבח הקדש או לא אלמא דס"ל דמתכפר וצריך לחלק בין שבח הקדש דתודה לשבח הקדש דחטאת והכא בחטאת:

לא נצרכה שאמר תוך כדי דיבור - פי' כדי שאלת [שלום] תלמיד לרב שלום עליך רבי דהא דקיי"ל (ב"ב קכ:) תוך כדי דיבור כדיבור דמי והיינו כדי שאלת רב לתלמיד:

דף כו.

אמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הכל מודים כו' - כך היא השיטה לר' יצחק בר יוסף דטעמא דר"מ לאו משום תפוס לשון ראשון ואי אמר תמורת עולה ושלמים אפי' ר"מ מודה דתרוייהו חיילי ולא פליג ר"מ אלא בתמורת עולה תמורת שלמים כדמפרש מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים כו' ור' יוסי סבר אי אמינא תמורת עולה ושלמים קדושה ואינה קריבה כלומר לא יוכל להקריבה דחצי' הוי תמורת עולה וחציה הוי תמורת שלמים אימא תמורת עולה תמורת שלמים ותקרב לפיכך תחול אתרוייהו דלשניהם נתכוון:

האומר בהמה זו חציה תמורת עולה חציה תמורת שלמים כולה תיקרב עולה דברי ר"מ - וא"ת לרבי יצחק בר יוסי דאמר טעמא דר"מ מדהוה ליה למימר ולא משום תפוס לשון ראשון הכא לא שייך למימר מדהוה ליה למימר וא"כ אמאי תקרב עולה וכן במתני'

דקתני היא שלמים וולדה עולה דאמר ר"מ הרי זה ולד שלמים ה"נ לא שייך למימר מדהוה ליה למימר וי"ל דדוקא כי אמר תמורת עולה תמורת שלמים דמשמע דסותר דבריו שם ודאי אנו צריכין להאי טעם מדהוה ליה למימר דאי לאו האי טעמא ה"א לשניהם נתכוון דאין דרך אדם לסתור דבריו כ"כ לפיכך אנו צריכין להאי טעמא דמדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים דעתו שתחול זו ואח"כ תחול זו אבל מתני' דתרי גופין נינהו ואין זו סתירה דאיכא למימר דעתו אתרוייהו וכן הכא נמי אין זו סתירה כיון דמפרש חציין אין אנו צריכין להאי טעמא דמדהוה ליה למימר דבלאו הכי נמי איכא למימר דדעתיה אתרוייהו ומיד שאמר חציה תמורת עולה חיילא אכולה וכן במתני' מיד שאמר היא שלמים חיילא קדושה אולד וצ"ע בפ"ב דזבחים (דף ל:) גבי כזית וכזית וא"ת היכי קאמר ר"מ כולה תיקרב עולה הא ר"מ כר' יהודה סבירא ליה בפ"ק (לעיל יא:) דאם אמר רגלה של זו עולה אין כולה עולה ואי משום דמודה ר' יהודה בדבר שהנשמה תלויה בו וחציה היינו הנשמה תלויה בה היא הא אמר בפ"ק (שם.) דהני מילי תחלת הקדש אבל תמורה לא חיילא אפילו בדבר שהנשמה תלויה בו דאין ממירין איברין בשלמים וי"ל דר"מ סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כוותיה דאם אמר רגלה של זו עולה אין כולה עולה ופליג עליה דכי היכי דבתחלת הקדש חיילא אכולה בדבר שהנשמה תלויה בו הכי נמי כי אמר תמורה אאבר שהנשמה תלויה בו חיילא אכולה כר' יוסי דמדמה תמורה לתחלת הקדש כדתנן בפ"ק (שם י.) א"ר יוסי והלא במוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף כשאמר רגלה של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה ה"נ סבירא ליה לר"מ דכי היכי דחייל תחלת הקדש אכולה בדבר שהנשמה תלויה בו הכי נמי תחול תמורה אכולה ור' יהודה סבר דאין תמורה חלה אאבר כלל אפילו באבר שהנשמה תלויה בו אע"ג דבתחלת הקדש מודה בדבר שהנשמה תלויה בו וטעם כדפי' בפ"ק (דף יא.) או משום דדריש בהמה בבהמה או משום דמקיש תמורה למעשר מה מעשר קרבן יחיד כו' אי נמי י"ל דכי אמר חציה אפילו ר' יהודה מודה דיש לחלק בין חציה לאבר שהנשמה תלויה בו דהכי נמי אנו צריכין לחלק לרבי יוסי דאמר ולא שלימין בהן ובחציה מודה דמימר כאשר אפרש בסמוך בעזרת השם:

רבי יוסי אומר תמות - פירש"י דאף בגמר דבריו אדם נתפס ואיהו אינו מחוייב חטאת הלכך תמות וקשה היכי חיילא קדושת חטאת עליה כלל האמר בנדרים (דף ו.) דאפילו אמר על הבהמה הרי זו חטאת אם אינו מחוייב חטאת לא אמר כלום לפיכך פר"י דהכא מיירי דאמר וחציה תמורת חטאת וה"ג בתוספ' [פ"ג ע"ש] בהמה זו חציה זו תחת עולה

וחציה זו תחת חטאת תיקרב עולה ר' יוסי אומר תמות וטעם דר' יוסי משום דשניהם חיילי וכיון דאיכא עליו תמורת חטאת למיתה אזלא:

מהו דתימא נהי דהיא לא קרבה תמורתה תיקרב - וא"ת היכי ס"ד לומר כן דחשיב תמורה טפי מההיא דאתא מחמתיה וי"ל דמהו דתימא דאין דעתיה שתהא התמורה חציה עולה וחציה שלמים אלא אדעתא שתהא כולה תמורה או תחת חציה של עולה או תחת חציה של שלמים והוי קריבה ואע"ג דבפ"ק (לעיל י.) קאמר רבי יוסי דאין ממירין בהמה שלימה באברים כדתנן ולא שלמים בהן בחציה מודה דאם אמר בהמה זו של חולין תחת חציה של זו דחיילא והיינו האי דפרישית לעיל דצריך לחלק בין חציה לשאר איברים ומהו דתימא דתקרב תמורתה אע"ג דהיא לא קריבה קמ"ל דלא קריבה כיון דמכח קדושה דחויה קא אתייא:

דף כו:

שמע מינה מדר' יוחנן תלת ש"מ יש דיחוי בדמים - ויש ספרים דגרסי ש"מ קדושת דמים מדחה וי"מ מדחה את התמורה דאינה קריבה כדאמר ותמורתה כיוצא בה ולא נראה שהרי בפ' בתרא דכריתות (דף כז:) גבי מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עלה ש"מ תלת ש"מ קדושת דמים מדחה והתם ליכא לפרושי מדחה התמורה דהא אין תמורה בעופות אלא ודאי הכי פירושא כמו יש דיחוי בדמים כלומר אפילו בדבר שאין בו אלא קדושת דמים וא"ת מ"מ אינו מתורץ התם דהא לא שייכא קדושת דמים בעופות דהא קיימא לן (שקלים פ"ד מ"ח) דאין לעופות פדיון י"ל דהתם ה"פ ש"מ יש דיחוי אפילו בדבר דלית ביה קדושת הגוף וה"ה אפילו קדושת דמים אין בה כההיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן כו' וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן כולהו נמי שמעינן בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צח.) על המפריש נקבה לפסחו וקאמר עלה ש"מ תלת כו' וא"כ מאי קמ"ל ר' יוחנן וי"ל משום דפליגי תנאי בבעלי חיים אי נדחין אי לא ואשמועי' דר' יוחנן אית ליה כמ"ד בעלי חיים נדחין וא"ת מאי קאמר ש"מ יש דיחוי בדמים וש"מ דיחוי דמעיקרא הוי דיחוי כיון דשמעינן דיחוי מעיקרא היינו קדושת דמים וי"ל דאשכחנא שפיר דיחוי מעיקרא קדיש קדושת הגוף כגון מומר שאכל חלב והפריש קרבן עליו וחזר בו דהוי דיחוי מעיקרו קדושת הגוף שהרי אין הדיחוי על ידי קרבן אי נמי כההיא דפרק התערובות (זבחים דף עח.) דתנן דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם כשר ודייק עלה בגמ' א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שנו אלא שנפלו מים לתוך דם אבל אם נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל ואע"ג דיש בו מראה דם

וכה"ג מצינו דיחוי מעיקרו בקדושת הגוף וא"ת כיון דאית ליה לר' יוחנן דיחוי מעיקרו הוי דחוי אמאי נקט ר' יוחנן גופיה בפ"ק דזבחים (דף יב:) ובפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז.) אכל חלב והפריש קרבן והמיר דת וחזר הואיל ונדחה ידחה נימא אכל חלב והמיר דת והפריש קרבן ואשמעינן רבותא טפי דאפי' דחוי מעיקרו הוי דחוי וי"ל משום אידך דאמר התם אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה נקט נמי הכי דבההוא לא מצי למינקט נשתטה והפריש קרבן דשוטה אין בהפרשתו כלום וא"ת היכי מצינו למימר דרבי יוחנן אית ליה דיחוי מעיקרו הוי דיחוי האמר בפ' שני שעירי (יומא דף סד.) דטעמא דבעלי חיים אינן נדחין דיליף ממחוסר זמן ואידך מחוסר זמן לא אחזי הא אחזי משמע דהא דקסבר דבעלי חיים נדחין ס"ל דאין דחיה אלא היכא דאחזי מעיקרו וא"כ מנא ליה דדיחוי מעיקרו הוי דיחוי וי"ל דיש שם שיטה אחרת דבעלי חיים אינן נדחין מקרא דמום בם לא ירצו ולא ילפינן ליה ממחוסר זמן ולפ"ז מצינו למימר דאית ליה דחוי מעיקרו הוי דחוי והא (דהוא קאמר) התם מחוסר זמן לא איחזי היינו מקמי דהוה ידע קרא דמום בם וא"ת הרי ההיא דפ' בתרא דכריתות (דף כז: כח.) דאמר רבי אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עלה ש"מ תלת כו' כי הכא ופריך עלה מר"ש דקאמר המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר הוא עצמו קרב פסח ונימא הואיל ונדחה ידחה והתם קשה טובא חדא אדפריך לרבי אושעיא נפרוך נמי אמילתא דר' יוחנן ועוד אדמותיב ליה מר"ש נסייעיה מרבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח ונהי נמי דהכי קמשני מ"מ מה ס"ד דמקשה וכי לא הוה ידע שיתרץ לו כן ועוד אדפריך מר"ש דברייתא נפרוך מר"א דמתני' דפירקין דלעיל ואלו קדשים (דף יח:) דתנן בהדיא המפריש נקבה לעולתו וילדה זכר ירעה כו' רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה וי"ל דס"ל למקשה דטעמא דר"ש דאמר במפריש נקבה לפסחו וילדה זכר דהוא עצמו קרב פסח היינו משום דאזיל לטעמיה דאמר בפ' ואלו קדשים (דף יט:) גבי ההיא דתנן המפריש נקבה לאשם ירעה כו' ר"ש אומר תמכר שלא במום ופריך בגמ' עלה למה לי תסתאב תמכר שלא במום דכיון דלא חזי למילתיה היינו מומו ומשני א"ר יהודה אמר רב היינו טעמא דאמר מגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף וטעמא דר"ש מפרש דסבר דכל מידי דלא חזי לגופיה לא נחתא לה קדושת הגוף ומש"ה פריך מר"ש אההיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן דלית בה קדושת הגוף וליכא למימר ליסייעיה מרבנן דעד כאן לא פליגי רבנן אלא במפריש נקבה לפסחו ומפריש נקבה לאשם מהאי טעמא דמגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף אבל בההיא דמטמא מקדש לא שייך ביה

האי טעמא דקדושת דמים לית בהן דבעופות לית בהו פדיון ומיעקרא מקדושת מזבח דלא הן ולא דמיהן קרבי ובהא אפילו רבנן מודו ולה"נ ניחא דלא פריך אמילתיה דרבי יוחנן דשייך ביה שפיר מגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף וא"כ אי הוה מותיב מינה מר"ש ה"א אדמותיב מר' שמעון ליסייעיה מרבנן ומש"ה נמי ניחא דמותיב מר"ש דברייתא ולא מר' אליעזר דמתני' משום דמסתבר ליה מר' אליעזר דטעמא דר"ש משום דאזיל לטעמיה דההיא דמכילתין פ' ואלו קדשים (דף יט:) ומשני התם לאו בפלוגתא דמגו דנחתא כו' תליא מילתא אלא בפלוגתא דבעלי חיים נדחין ואנן לרבנן אמרי ור"ש הוא דקסבר בעלי חיים אינן נדחין:

אמר אביי הכל מודים דאי אמר חציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קריבה - פירש רש"י אפילו נתכוון תחלה לכך דלא חשיב מילתא בתרייתא מידי דאין מעשר קדוש כי האי גוונא אלא דרך מנין והוא היה עשירי וה"ה אם אמר חציה עולה וחציה תמורה לא חיילא תמורה גבי עולה הואיל ולא קיימא שם בהמה גביה שימיר בה אלא חציה מעשר וחציה תמורה דתרוייהו כי הדדי נינהו היא חיילא עכ"ל וקשיא דאפילו אם כולה מעשר אין בדבריו כלום ועוד מאי או דלמא מעשר קריבה כו' הא לא קריבה ולא קדשה אלא במנין ופר"י דמיירי באדם המעביר צאנו תחת השבט ואמר משתצא עשירי מן הדיר תהא חציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קריבה דקדושת הפה שהקדישה לעולה עדיפא מקדושת מעשר שאינו יכול לחול אלא על ידי מנין עשירית והעברת שבט דדוקא בעולה ושלמים פליג (ר"ש) ואמר דחלו שניהן דלא אלימא כולי האי קדושת זה מזה אבל בעולה ומעשר דאלים קדושת עולה ועדיפא מאד מקדושת מעשר ד"ה כוונתו לעולה וא"ת אמאי לא אמר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין כדאמרינן לעיל בריש פירקין גבי בכור ותחול מעשר ולא עולה וי"ל דהתם כשאמר בבכור עם יציאת רובו יהא עולה אבל הכא מיירי שאמר עם יציאת מיעוטו יהא עולה ומעשר דלא חל עליה קדושת מעשר עד יציאת רובו:

דף כז.

בעי רב אשי היו לפניו שתי בהמות - ה"ה דבחד בהמת קדש בעלת מום וחד תמימה חולין מצי למיבעי ואיידי דאיכא בסמוך בעיות דמיירי דוקא בשתי בהמות נקט נמי הכא כן:

בעלת מום תחת בעלת מום לאחולי או דלמא תמימה דחולין תחת בעלת מום דהקדש ובעל מום דחולין תחת תמימה דהקדש תרוייהו לאתפוסי ואתרוייהו לקי - תימה למה

האריך כל זה הוה מצי למימר בקיצור בעלת מום תחת בעלת מום לאחולי או דלמא הא נמי לאתפוסי ופירש"י דבעלת מום תחת בעלת מום לא תפיס דאין רע עושה תמורה ברע דדוקא טוב ברע או רע בטוב עושה תמורה אבל רע ברע לא ולא נהירא דזה לא מצינו ועוד דאדרבה משמע לעיל בפ"ק (דף ט.) דרע ברע תפיס דאמר לעיל א"כ נימא קרא טוב ברע או רע [בו] משמע דרע ברע תפיס מיהו כל השיטה דהכא משמע כפירוש רש"י דבבעיא דלעיל נמי נקט שתי בהמות של חולין תמימות ולא נקט בעל מום ור"י פירש דרע ברע נמי חייל תמורה עליה מיהו יש לנו לומר טפי לאחולי מלאתפוסי דלמה יתפיס מאחר דאינו מעלה אותה דגם זאת אינה ראויה להקרבה:

אף צריך לעשות דמים דבר תורה - ולא יצא לחולין עד שיעשהו דמים והכי פירושא דמתני' יצא לחולין וצריך לעשותו דמים כלומר יצא לחולין כשיעשהו דמים והא דאיצטריך למיתני יצא לחולין משום דתנא לעיל מינה לישני דלא נפקי לחולין אלא נתפסין בתמורה וזה וזה קדושים תנא נמי לישנא דאחולי:

דף כז:

בין למר בין למר אית ליה דשמואל כו' - פרש"י ואי בדקא מיכוון לאחולי ודאי מיתחיל כלומר אם היה בדעתו לאנות ההקדש ולחללו בדמים פחותים ודאי מיתחיל אבל להכי אמר ר' שמעון בן לקיש צריך לעשות לו דמים דבר תורה משום דלאו איהו קמיכוין לחללו בדמים פחותים אלא סבר הוא שיהו החולין שוין דמי ההקדש ורבי יוחנן סבר בכך ודאי מתכוין לחללו עכ"ל וכן נפרש משמעות הלשון כי אמר שמואל דיעבד כלו' דבר שאינו מותר לעשותו לכתחלה אלא דיעבד וכגון שחיללו במתכוין בפחות משויין אבל לכתחלה כלומר דבר שמותר לכתחלה כמו שלא נתכוין לחללו על פחות משוויו אלא כסבור היה החולין שוין דמי ההקדש ונמצא שטעה לא אמר שמואל בכך שיחול ההקדש עליו ורבי ירמיה סבר אפילו לכתחלה כלומר דבר המותר לכתחלה כגון שלא נתכוין להפחותו משויו אמר שמואל דמחולל אבל אין לפרש כדמשמע לפום ריהטא כי אמר שמואל דמחולל היינו דיעבד אבל לכתחלה לא דא"כ הא דאמר [משמיה] (משמע) דר' יוחנן בטול מקח יש להן היינו לכתחלה והיכי קאמר דאונאה אין להן וכי מותר להונות ההקדש לכתחלה ועוד היכי קאמר רבי ירמיה אפילו לכתחלה אמר שמואל דמותר לחלל שוה מנה על שוה פרוטה ועוד מחולל דאמר שמואל משמע דיעבד ועוד דאמר פ"ק דסנהדרין (דף יד:) דבעינן לחלל ההקדש תשעה ישראל וכהן אחד ויליף לה התם מקראי לכך צריך לפרש כדפי' רש"י:

לא אמרו אלא דשמוה בי תרי - כלו' הא דאמרן פחות מכדי אונאה חוזר פי' חוזר ההדיוט להקדש אונאתו מיהו חילול הוי וקשה דמשמע פרק הנחנקין (סנהדרין דף פח.) גבי זקן ממרא דאפי' צנורא של הקדש צריך עשרה בני אדם לפדותו ומוקי התם דפליגי זקן ממרא וסנהדרין בפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן בהקדשן וקאמר התם דלא מחייב אא"כ פליג זקן ממרא אסנהדרין בדבר שיש בו חיוב חטאת ומפרש לה התם כשנפדה ההקדש בג' לר"א אינו פדוי והוה הקדש ואי קידש בו האשה אח"כ אינה מקודשת ולרבנן הוי פדוי ויצא לחולין ואם קידש בו האשה מקודשת אלמא דשלשה ועשרה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה מעכבין והכא משמע דהוי מחולל בתרי ועוד שמואל היכי קאמר דמחולל על שוה פרוטה וצריך לומר דהכא מיירי בבעל הבית הפודה הקדש שלו וכי האי גוונא אמר שמואל דמחולל על פחות משוויו אבל גזבר המוכר הקדש צריך שלשה או עשרה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה:

מתני' דלא כרבי מאיר - פירוש דקתני תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום וכיון דאמר רבי מאיר אין אדם מוציא דבריו לבטלה הכי נמי הכא דעתיה אחטאת שיש לו בבית או אעולה שיש לו בבית הוציא דבריו ועוד יש מפרשים דקאי אהא דקתני אם אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום והיינו דלא כרבי מאיר דכיון דאין אדם מוציא דבריו לבטלה דעתיה לומר הרי לעולה וגמר ואמר לשם דמים:

דף כח.

מתני' כל האסורין:

אבל הכא דלאו איסורי [הנאה] נינהו אימא ליבטלו ברובא - ובפ' התערובת (זבחים עא:) קאמר ואי אשמועי' הכא ה"א דלהדיוט שריין קמ"ל הך דקתני התם ימותו ואפי' להדיוט אסירי:

והרובע והנרבע - התם בפרק התערובת (שם) משני אי מהתם מי קתני בכמה והכא קתני בכל שהוא והך דהתם איצטריך לאשמועינן תקנתא (והכא משני להו לעלמא):

חורש בשור וחמור יוכיח שנעבדה בו עבירה ומותר למזבח - כדדרשינן מאלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנתעבדה בהן עבירה:

טול אתה מה שהבאתה - פרש"י לאו פירכא היא מהאי טעמא הרי שנתעבדה בה עבירה בשני עדים כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה על פי עד אחד או על פי הבעלים דליכא מיתה מנין לך דאסורין לגבוה אי לאו קרא עכ"ל וא"ת למה לי קל וחומר לרובע ונרבע

ע"פ שני עדים תיפוק ליה ממשקה ישראל לקמן (דף כט.) דדרשינן מן המותר לישראל והאי הרי הוא אסור בהנאה וי"ל דאיצטריך היכא דשחטו והקריבו קודם שנגמר דינו דמותר בהנאה הוא כדאיתא בב"ק פרק ארבעה וחמשה (דף מא.) אי נמי יש לפרש טול מה שהבאת הרי שנעבדה בו עבירה בב' עדים ואפילו לקל וחומר לא צריכנא דבלאו הכי נמי ידע ביה שהוא אסור למזבח:

דף כח:

אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא כו' - ובת"כ קא אמר לה ר"ע להאי פירכא מה לבעל מום שכן מומו נגלה והיינו דקאמר הכא שכן מומו ניכר תימה אמאי לא קאמר אתנן ומחיר יוכיח דאין מומו ניכר ואסורין למזבח:

ומה אתנן ומחיר שצפויין מותרין - וה"ה דהוה מצי למעבד ק"ו כדאיתא פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) ומה אתנן ומחיר שמותרים בתלוש להדיוט אסורים בבעלי חיים לגבוה נעבד שאסור בתלוש להדיוט אינו דין שאסור בבעלי חיים לגבוה והשתא לא שייך למימר או חילוף כדאמר הכא ובפרק כל הצלמים (גז"ש) לא עבד כי האי ק"ו לאסור אבני הר למזבח דאמר התם ומה אתנן דמותר בתלוש להדיוט אסור במחובר לגבוה נעבד כו' או חילוף ומה אתנן ומחיר שהם אסורין וציפוייהם מותרים והוה מצי למעבד האי ק"ו התם להתיר ציפוי הר אפי' למזבח:

או חילוף כו' - וא"ת אמאי לא קאמר כל היכא דאיכא למיעבד לקולא ולחומרא עבדינן לחומרא והכי אמר פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) וי"ל דגבי בעלי חיים אית לן למיעבד טפי לקולא דאין לנו לאסור בעלי חיים כיון דמצי למעבד ק"ו לקולא:

נעבד שהוא מותר אינו דין שיהא ציפויו מותר - ובפ' השוחט (חולין מ.) אמר התם דתקרובת דנעבד דבעלי חיים אסור דאמר הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר דתקרובתו אסור אלמא דמחמירין טפי בתקרובת דבעלי חיים מצפוי וגבי הר אמר איפכא דציפוי דהר קאמר התם פר' כל הצלמי' (ע"ז מה.) דאסור ותקרובתו מותר כדאמר פרק השוחט (חולין מ.) הא דאמר להר פי' אם שחט לשם הר תקרובתו מותר וי"ל דהא דאמר התם דציפוי דהר דאסור היינו הציפוי שהיה עליו בשעת השתחוואה וכי ה"ג ציפוי דבעלי חיים נמי אסור והא דקאמר הכא מותר היינו בציפוי הבאה לאחר השתחוואה אי נמי לפי המסקנא דאמר הכא דציפוי דנעבד אסור ניחא:

תלמוד לומר מן הבקר להוציא הנעבד - פירש רש"י דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ציפויו אסור אף להדיוט דקרינא ביה כסף וזהב עליהם לשון רש"י והדין עמו דפי' כן

דאין לומר דלפי האי מיעוטא נמי דציפוי מותר להדיוט ולא תחמוד כסף וזהב עליהם מוקמינן ליה בשאין בו רוח חיים אבל בבעלי חיים מותר לגבוה דמדקפריך בסמוך טעמא דמעטיה קרא משמע דפשיטא ליה דאחר דמעטיה קרא כל ציפוי דנעבד אסור בבעלי חיים וכן משמע הסוגיא:

והאי תנא מייתי לה מהכא דתניא כו' - תימה דהכא משמע דר"ש לית ליה האי דרשא דכי משחתם דהא מפיק ליה לעיל מקרא אחרינא מדאמר אם נאמר נוגח למה נאמר רובע משמע דדריש ליה ממן הבקר ובפרק אין מעמידין (ע"ז כג:) קאמר ר"ש לענין רביעה דפסולה דכתיב כי משחתם בהם מום בם אלמא משמע דדריש ליה ממשחתם וי"ל דהא דקאמר לר"ש לעיל אם נאמר נוגח לדבריו דת"ק קא א"ל דמפיק ליה מן הבקר וליה לא סבירא ליה דדריש ליה מכי משחתם:

כל שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו - צריך עיון מאי קאמר הא דרשינן שפיר רובע ונרבע מכי משחתם:

דף כט.

מנין למוקצה (שאסור) מן התורה - קא סלקא דעתך דהכי קאמר מנין שצריך להקצות הקרבן לשם הקרבה לגבוה קודם ההקרבה ומסיק דקאמר מנין דאסור להקריב אותו שהוקצה לעבודת כוכבים וקצת קשה דהא דרשינן מקראי אחריני טובא והיה לו לומר הך תנא מייתי ליה מהכא:

אלא עד שיעבדו כו' - פרש"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר האיסור אבל מקמי הכי לא מיתסרי ל"א עד שיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים אבל (אם) משיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים לא מיתסר דתו לא מיקרבי כך שמעתי ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא עד שיעבדו כו' ואי כלישנא קמא (לא) הוה מצי למיתני אין מוקצה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמעתי לי' רש"י:

בהא מכאן ומכאן - פירוש בהא מארץ ישראל ומבבל היה תלמיד חכם ולא מהניא זכותא דארץ ישראל:

מנא ה"מ שמותר מוקצה ונעבד להדיוט - תימה מהיכא תיתי לאסור להדיוט דהא אפי' לגבוה לא מיתסר אי לאו הני קראי דלעיל להדיוט מהיכא תיתי לאסור ואומר ר"י דכיון דמפיק מקרא דאסור לגבוה אף להדיוט נילף מינה דאסור ואי קשיא א"כ מאי קא משני אי סלקא דעתך אסורין להדיוט למה לי קרא למעוטי לגבוה הא לא מיתסר להדיוט

אלא מקרא דגבוה ויש לומר דהכי קאמר אי ס"ד דגמרינן איסור להדיוט מקרא דשמעינן מיניה איסור לגבוה למה לי למיכתביה לאיסור גבי קרבנות לכתביה גבי הדיוט וממילא ידעינן דאסור לגבוה ממשקה ישראל מן המותר לישראל:

איצטריך - כלומר לעולם שמעינן ממשקה ישראל אסור לגבוה ואפ"ה איצטריך קרא למעוטי טרפה להיכא דהקדישה ואחר כך נטרפה ופירש רש"י אבל מוקצה ונעבד תרי קראי למה לי הרי הקדיש ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל ולא נהירא דהא בפרק יוצא דופן (נדה מא.) גבי רובע ונרבע מצריך שתי קראי חד לבהמת קדשים וחד לבהמת חולין ומשכחת לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי לכן נראה לפרש דכי נמי שייך לומר כהאי גוונא במוקצה ונעבד ניחא דסוף סוף מהאי קרא דמן הבקר להוציא הנעבד לא שמעינן מיעוטא כי אם לחד גוונא להיכא דנעבדה ואחר כך הקדישה ואי ס"ד דאף להדיוט אסירי נכתביה גבי הדיוט ולגבוה שמעינן ליה ממשקה ישראל דאסור בהך גוונא דה"נ דאמר בטרפה דממשקה ישראל שמעינן איסור בנטרפה ואח"כ הקדישה לגבוה אלא ש"מ מדכתיב בפ' קרבנות דלהדיוט שרי ובפרק יוצא דופן (נדה מא.) מצריך קרא אחרינא לנעבד גופיה לגבוה להיכא דהקדישו ואחר כך נעבד שאם עלה ירד:

דף כט:

כגון דקאי בחצירה - משמע דלא מצינו אתנן אלא בכה"ג דקאי בחצירה וא"כ קשיא הא דאמר במרובה (ב"ק ע:) גבי אתנן אסרה תורה ואפי' בא על אמו דקאי עלה במיתה דאי תבעא ליה קמן לדינא לא א"ל זיל הב לה שהרי מתחייב בנפשו הוא וכיון דלא מצינו אתנן אלא דקאי בחצרה והיכי שייך למימר זיל הב לה הא תפסה בה ופר"י דכיון דאי לא הוה מוחזק בה לא אמר זיל הב לה אע"ג [דהשתא] דמטעם חצרה היא זוכה בה לא קרינא ליה אתנן אי לאו טעמא דמפרש התם כיון דקיהיב לה משום לצאת ידי שמים הוי אתנן ומורי הרמ"ר פי' דאין אנו צריכין לומר דבר זה דהא דמוקי ליה הכא דקאי בחצירה היינו משום דדחיק למצוא בא עליה ואח"כ נתן לה אבל הקנה לה קנין סודר כשתיבעלי לי תיקני ליך טלה זה בכל מקום שהוא קנוי ובהכי ניחא ההיא דמרובה (גז"ש) דאי תבעא ליה קמן לדינא לא אמרינן ליה זיל הב לה:

ורבא אמר אחת זו ואחת זו אתננה אסור וכהן הבא עליה לוקה משום זונה - וקשיא א"כ מה גזרו ב"ד של חשמונאי דגזרו הבא על העובדת כוכבים חייב משום נשג"ז הא אמר הכא דעובדת כוכבים זונה דאורייתא היא וי"ל דרבא סבירא ליה כמ"ד נשג"א אבל

משום זונה לקי דאורייתא וא"ת לאביי דאמר כהן הבא על העובדת כוכבים אינו לוקה משום זונה הא תנן בפרק הבא על יבמתו (יבמות נט: וסא:) אין זונה אלא גיורת ושנבעלה בעילת זנות אלמא דעובדת כוכבים היא זונה וי"ל דבנתגיירה ודאי היא זונה אבל בעודה עובדת כוכבים לא הוי זונה:

גירסא ראשונה מיתיבי אחת זונה ואחת עובדת כוכבים - קס"ד דה"ק אחת זונה ישראלית כגון שנבעלה לאחד מחייבי כריתות שהיתה זונה כבר הוי אתנן לכל אדם אפי' היא נשכרת עתה למותר לה אי נמי זונה שהיתה מופקרת הויא אתנן והיינו כרבא ותיובתא דאביי דיליף תועבה תועבה דאין אתנן אלא לעריות שאין קדושין תופסין בה ופריך הא דקתני סיפא כגון אלמנה לכ"ג כו' והני קדושין תופסין בה ומשני הא מני ר' אלעזר היא דאמר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה ולדידיה הוי אתנן בכל הבעילות שאינו לאשתו גמורה אבל לרבנן לעולם אימא לך דלא הויא אתנן אלא מביאה דלא תפסי בה קדושין וצ"ע מנא ליה לאביי הא דלא יליף רבי אלעזר תועבה תועבה לומר דלא הויא אתנן אלא לאותן שאין קדושין תופסין בה כמו לרבנן ויש לומר דכיון דאית ליה לר' אלעזר דכל ביאה הויא זונה אלמא מחמיר הוא בזונה יותר משאר תנאים הכא נמי אמר לגבי אתנן דמחמיר יותר משאר תנאים והויא אתנן בכל ביאה ואפי' מפנוי לפנויה ופריך אי ר' אלעזר מאי איריא אלמנה ניתני פנויה ומשני סלקא דעתך אמינא הואיל ובנין אב הוא לא ליתסרו ופירש רש"י הואיל ובנין אב הוא ללמוד שאין אתנן אסור אלא בפנוי ופנויה אבל מאלמנה לכהן גדול דאסורה ליה כבר לא הויא אתנן קמשמע לן זה ל' רש"י וקשה להבין ורבינו נתנאל פירש הואיל ובנין אב הוא דמשוי דין אתנן לדין איסורא דכהן מזונה כדאמרינן דכל ביאה שהיא אסורה לכהן הוי אתנן ואפי' מפנוי אפנויה ה"נ ילפינן דין אתנן מכהן דומיא דזונה דכהן הוי אתנן כלומר שאין בה שם אחר אבל מאלמנה לכ"ג דאין בה איסור משום זונה אלא שם אחר יש בה לא הויא אתנן קמ"ל דבהאי נמי הויא אתנן ועוד יש גירסא אחרת בספרים מיתיבי כו' עד הא דקתני בסיפא כו' ומשני הא מני ר"ע היא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין והא קמ"ל דכל זונה דומיא דאלמנה לכ"ג לא תפסי בה קדושין וצ"ע מאי הוי קשיא ליה ומאי הוצרך לאגמורי למילתיה הא קמ"ל הא תירץ שפיר כיון דאמר הא מני ר"ע היא וי"ל דהוה קשיא ליה הא דקתני סיפא כגון אלמנה לכ"ג אמאי איצטריך למיתני הכי ולאוקומי כר"ע לא ליתני אלא רישא אחת זונה ישראלית ותיתי כר"ע ובכל ביאה דהוה בה זונה הויא אתנן לרבנן בחייבי כריתות ולר"ע בחייבי לאוין ולהכי אגמריה למילתיה הא קמ"ל דומיא דאלמנה לכ"ג דאי לא הוה תני אלא רישא אחת זונה ישראלית איכא למיטעי ולומר דהויא זונה

כבר כגון שנבעלה לחייבי כריתות א"נ זונה מופקרת הויא זונה לגבי אתנן אפילו היא נשכרת ונבעלת למותר לה להכי תנא סיפא כגון אלמנה לכ"ג לאשמועינן דלא הויא אתנן אלא מביאה דלא תפסי בה קדושין דומיא דאלמנה לכהן גדול לר"ע ולרבא. דאמר אפי' תפסי בה קדושין הויא אתנן בין שהיתה זונה כבר כגון שנבעלה כבר לחייבי כריתות אי נמי כגון זונה מופקרת מאי שנא דקתני כגון אלמנה לכה"ג ומשני דומיא דאלמנה מה אלמנה סתמא לא לקי עד דמתרו בה אף זונה עד דאמר לה הילכי אתנן ואז הוי אתנן דזנות הוא כיון שמזכיר לה לשון אתנן לא הויא אתנן ולאפוקי מדר' אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה ולדידיה אפי' בחדא זימנא הויא זונה אפי' בסתמא הויא זונה אבל היכא דהויא זונה מעיקרא אתננה אסור אפילו בסתמא דמופקרת היא ואתנן זונה מיקרי כפרש"י ודוחק הוא לפרש היכא אשכחנא דבסתמא לא הויא אתנן לרבנן (היא) אי בפנויה הא לית להו דהויא אתנן כלל אפי' אמר לה הילך אתנן ואי בזונה כבר כגון שנבעלה לחייבי כריתות או מופקרת הא אמרו דאפי' בסתמא הויא אתנן לכ"נ לפרש אף זונה עד דאמר לה הילך אתנן כלומר אי נתן אתנן לזונה שנבעלה כבר לחייבי כריתות או לזונה שהיא מופקרת לא הויא אתנן אא"כ מפרש לה בהדיא הילך טלה זה באתננך אבל נתן לה בסתמא ולא פירש לא הויא אתנן ולאפוקי מדר' אלעזר דלדידיה דמחמיר בזונה כל כך דאפילו פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה אפי' בסתמא נמי הוי אתנן אבל היכא דזונה היא מעיקרא פירוש לרבנן נמי היכא דהויא זונה בההיא ביאה שהוא נותן לה האתנן כגון אם הוא נותן לאחותו או לאחד מחייבי כריתות אפי' בסתמא הויא אתנן כיון דבאותה ביאה שויא זונה כדאמר לר' אלעזר דמשום דמשוי לה זונה אפי' בפנוי הבא על הפנויה הויא אתנן אפי' בסתמא היכא דהיא נעשית זונה באותה ביאה אבל היכא דנעשית זונה כבר ובא אחר דתפיס בה קידושין ונתן לה אתנן לא הויא אתנן בסתמא אא"כ פירש בהדיא הילך טלה זה באתננך:

דף ל.

ואידך לישתרו - פירוש מטעם ברירה והשתא ניחא לפר"י דפסק הילכתא בכולי הש"ס דיש ברירה אבל לר"ת דפסק הילכתא דאין ברירה היכי פריך כ"כ בפשיטות ואידך לישתרו וי"ל משום דאיכא תנאי דאית להו ברירה פריך ליה ממתני' דלא כוותיה מיתוקמא יש לתמוה דהכא משמע שאם איסור מעורב בהיתר נוטל האיסור וסומכין על ברירה לומר שזהו האיסור שנסתלק לכן בההיא דהלוקח יין מבין הכותים (דמאי פ"ז מ"ד) שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן מעשר וסומך על ברירה ולומר שזהו

החולין שהוא שותה וכן ההיא דג' שלקחו קיניהן בשותפות ומתה אחת מהן דפריך הש"ס בפשיטות במס' יומא (דף נה:) ונשקול ד' זוזי ונישדינהו ואידך לישתרו משום ברירה וא"כ בכל איסור המעורב בהיתר נסמוך אברירה ונשקול כשיעור האיסור ואידך לישתרו וכן זבחים שנתערבו בשור הנסקל דאמרינן (זבחים דף ע:) ימותו ואמאי נהי דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי מ"מ נשקול חד מינייהו ואידך לישתרו ואומר מורי הרמ"ר כלל גדול בדין זה דודאי כל דבר שהוברר האיסור מתחלה ואח"כ נתערב בהיתר לא סמכינן אברירה כיון שתערובתו היה באיסור אבל הני תערובתן בהיתר כי האיסור לא היה מבורר קודם תערובתו ולאחר התערובת נולד האיסור אז סמכינן אברירה: [ועי' היטב תוספות בכורות נו: ושייך לדף נז. ד"ה לברור וע"ע תוספות סוטה יח. ד"ה חזר]

דף ל:

מנא הא מילתא דאמרי רבנן אין זנות לבהמה - דקתני במתני' אתנן כלב מותר לשון רש"י וקשיא וכי לא היה יודע דמתני' קרא דריש דב' ולא ד' ועוד מאי קמהדר לא לישתמיט כו' וכי (לא) היה ר"ל סברא חדשה שאינה במשנה ועוד כי מייתי ברייתא דב' ולא ד' אמאי לא מייתי מתני' דקתני נמי הכי ונראה למורי דודאי רב אחא מפרזיקא היה יודע המשנה והפסוק דב' ולא ד' והיה פשיטא ליה דאם היה נותן האתנן לכלבתא דאינו אתנן משום קרא דשנים ולא ארבעה אבל היה בעי להפך אם אדם נותן אתנן לזונה על מנת שילין כלבו אצלה אם ביאת כלב מיקריא ביאת זנות או לא ואע"ג דאין אתנן שאדם נותן לכלבתא אסור מ"מ אתנן שנותן כלב לאשה אסור ומשני לא לשתמיט תנא דליתני אתנן שנותן אדם לה ואתנן שהכלב נותן לה והלשון דחוק קצת ובתר הכי מייתי מן הברייתא דכי היכי דאמר דאין ביאת אדם בבהמה ביאת זנות כך אין ביאת בהמה באשה קרויה זנות וממתני' לא רצה להביא משום דמשנה אין דרכה לפרש אבל ברייתא אם היה אתנן אשה הנבעלת לכלב אסור היה לה לפרש וביבמות (דף נט:) מוכיח דמילתא דרב אחא נאמר על אשה שנבעלה לכלב דאיכא התם מעשה בריבה אחת בהיתלו שהיתה מכבדת ורבעה כלב כופרי מאחוריה בא מעשה לפני חכמי' והכשירוה ועל המעשה בעא רב אחא מפרזיקיא מנא הא מילתא:

דניחא ליה בנפחותיה - תימה דהכא גבי נעבד אסרינן ולד נעבד ובמס' ע"ז (דף מו:) בעי המשתחוה לקמה סולת מהו למנחות יש שינוי בנעבד או אין שינוי בנעבד ומייתי הך מילתא דרבא דולד נעבד אסור ומשני התם מעיקרא בהמה והשתא בהמה ובבא הוא דאחידא באפיה אבל סולת מעיקרא חיטין והשתא סולת אלמא שרינן טפי בשינוי

מבנולד וגבי אתנן הוי סברא דב"ש להפך דאמרו שינוי במקומו הוא עומד וחיטין ועשאן סולת אסורין ובולד מודו דשרי מדרשא דהם ולא ולדותיהם ויש טעם לחלק דודאי גבי עבודת כוכבים ולד אסור כדמפרש הכא דניחא ליה בנפחיה ודעתו להשתחוות לכל הנפח אבל משתחוה לקמה אין דעתו להשתחוות אלא למה שהוא רואה דהיינו את החיטין ולא את הסולת אבל גבי אתנן דעתה אעיקר והעילוי לפיכך גבי בהמה דדעת הזונה לבהמה ולא לולד וגבי קמה דעתה לסולת שהיא עיקר:

רבי אליעזר אומר ולד טרפה לא יקרב - פרש"י אבל להדיוט ד"ה שרי דלא מגופה קא רבו ולא נהירא דבפ' אלו טרפות (חולין נח.) מפרש בהדיא דאפי' להדיוט נמי אסור והא דפליגי לגבוה (נמי שרי) להודיעך (כחן דרבנן) דאפי' לגבוה נמי שרו לכך נראה דאף להדיוט אסור והא דנקט לא יקרב משום רבנן דאמרי יקרב נקטיה:

אבל נרבעו ולבסוף עיברו ד"ה מותרין - פירוש זה וזה גורם מותר וקשה דשמעינן ליה לר' אליעזר דאית ליה בפרק כל שעה (פסחים כז.) זה וזה גורם אסור וי"ל דהתם מיירי בדבר שאסור אף להדיוט והכא מיירי באיסור גבוה לבד [וע' תוס' סנהדרין פ: ד"ה אלא]:

דף לא.

למאן דאמר טרפה אינה יולדת - ומשכחת לה שעיברה ולבסוף נטרפה ובעובר ירך אמו הוא פליגי תימה דאמר לעיל אבל עיברה ולבסוף נרבעה ד"ה אסור משום דהיא וולדה נרבעו והכא אמר דלמ"ד טרפה אינה יולדת משכחת לה בשעיברה ולבסוף נטרפה דרבנן סברי מותר דלאו ירך אמו הוא וקיימא לן באלו טרפות (חולין נח.) דטרפה אינה יולדת ואם כן נימא רבא דלא כרבנן וי"ל דודאי טרפות שהוא תלוי בחיות ובריאות כיון שאנו רואין הולד חי ובריא אין לנו לומר שנטרף הולד עם אמו ואין לנו לפוסלו בשביל פסול טרפות אבל גבי רביעה ונגיחה ודאי כירך אמו הוא ומיהו ק"ק דא"כ הוי מתני לצדדין דגבי ולד נרבע צ"ל שנרבעו ולבסוף עיברו ובולד טריפה צ"ל שעיברו ולבסוף נטרפו דמסקנא היא פרק אלו טרפות (גז"ש) דטרפה אינה יולדת וי"ל כיון דבטרפה לא שייך עובר בענין אחד לא הוי לצדדין שאינו יורד להגיד לך אלא כל היתר הולדות של כל האסורים לגבי המזבח ובנרבע דאיכא ב' צדדין ואינו מותר אלא לצד אחד חשיב ליה בשביל אותו צד המותר ובטרפה דליכא אלא צד אחד חשיב אותו צד המותר:

דמאוירא קא רבי - פירוש ולד במעי בהמה אינו אדוק בגופה אלא תלוי הוא באויר ומעצמו הוא נוצר וגדל אבל ביצה מעורה היא באשכול ל"א מאוירא הוא קרבי לאחר

שנולד הולך וגדל הלכך עיקר גידולו אינו בא מאמו אבל ביצה מגופה דתרנגולת קרבי והדבר מוכיח שלאחר שנולדה אינה גדילה שני הלשונות פרש"י:

מלא תרווד רימה הבאה מאדם חי ואח"כ מת רבי אליעזר מטמא דגופי' הוא ועד כאן לא פליגי רבנן עליה כו' - עוד פרש"י ונראה בעיני דאפילו בחייו נמי מטמא רבי אליעזר דאבר מן החי מטמא במגע ובמשא ובאהל בהעור והרוטב (חולין קכח:) תימה דבמסכת נזיר פרק כ"ג (דף נא:) בעי הרקיב כשהוא חי ומת מהו ומאי קמיבעיא ליה הא ר"א מטמא לפירוש ראשון ולפירוש שני אפי' לא מת וכ"ש מת וי"ל דמיבעיא ליה אליבא דרבנן דילמא ע"כ לא מטהרי רבנן אלא במת דפירשא בעלמא ואינו מגוף האדם אלא בריה בפני עצמה אבל רקב מודו ובגמרא מייתי למיפשט הבעיא שהבאתי מההיא (דהעור והרוטב) (דף קכח) א"ר יהושע לא אם אמרת במת שיש לו רוב ורובע ורקב תאמר בחי שאין לו רוב ורובע ורקב ואור"י דר' יהושע היינו רבנן דהכא דסברי דחי אין לו רימה דאי לר' אליעזר כיון דיש לו רימה כ"ש שיש לו רקב והקשה הר"י אחי מורי דהכא תני מלא תרווד (רקב) רימה ובמשניות (אהלות פ"ב מ"ב) תנן כזית רימה בין חיה בין מתה מטמאה דברי ר' אליעזר וחכמים מטהרין ונראה למורי דהיינו דוקא כשפירש מאדם חי ואז השיעור מלא תרוד ולא היא דמ"מ שיעור תרוד מאי בעי הכא:

אלא באדם מקרי רימה כו' - אבל ביצה (לכי) אימת גדלה לכי מסרחא וכי מסרחא עפרא בעלמא הוא תימה למה הוצרך לומר האי טעמא וי"ל דאינו אלא לרווחא דמילתא דכי נמי אדם לא מיקרי רימה מ"מ לא דמי לביצת אפרוח:

שינקה חלב רותח - וה"ה בכרשיני עבודת כוכבים אם אכלה כל ימיה שעיקר גדילתה מהן שהוא אסור ולפום ריהטא אפילו להדיוט:

מתני' יש בקדשי מזבח [**וכו'**] (**אין בהן**) **משום פיגול** - כדאמר ס"פ ב"ש בזבחים (דף מו.) ג' כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט כלומר לדון בדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל שהיו מרוחקים ומה שלמים קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח ונותר עון עון מפיגול וטמא חילול חילול מנותר:

דף לא:

ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן - בבכורות (דף יד.) מוקי לה באיעבור קודם פדיונם ואוליד לאחר פדיונם דאי איעבור ואוליד קודם פדיונם אמר לעיל בפרק אלו קדשים (דף יז:) אם לרבות ולד בעלי מומין או ליקרב למאן דאית ליה או לרעייה למאן דאית ליה ואי איעבור לאחר פדיונם ולד איל וצבי מיקרו אלא ודאי מיירי דאיעבור קודם פדיונם

ואוליד לאחר פדיונם דלא מהני להו פדיון אמן שהן תמימים במעי אמן אפי' אם יפול בהן מום כשיולדו אינן מותרין כדתניא התם דלא אלימי למיתפס פדיונם והם קדושין דכיון דאיעבור לפני פדיונם קדשו מיד למ"ד במעי אמן הם קדושים ואפי' למאן דאמר בהוייתן ובשעת הויית אמן חולין מכל מקום תפסינהו קדושה בשעת הוייתן:

הא קדשי בדק הבית נותנין מנא ה"מ - תימה אלא מאי עבדינן מינייהו אי לא דיהבינן להו לאומנין בשכרן לחזק בדק הבית ואומר מורי הרמ"ר דס"ד דאין מותר לקנות אלא עצים ואבנים שהן צורך הבנין וקדושתן נשארה עליהן אבל ליתן לאומנין בשכרם להוציאן לחולין אסור אלא מתנדבין מעות בפני עצמן לפרוע לאומנין משום הכי איצטריך קרא דמאותן עצמן שהוקדשו נותנין לאומנין:

זכרים ימכרו לצרכי עולות - משום דקיימא לן לקמן (דף לג:) דמתפיס תמימים לבדק הבית אינן יוצאין מידי מזבח ורבי יהושע סבר זכרים יקרבו עולות דלא שביק איניש קדשי מזבח ומקדיש קדושת דמים אלמא לר' יהושע אין סתם הקדשות לבדק הבית:

ופליגא דרב אדא בר אהבה - דאמר אפי' לר' אליעזר אין סתם הקדשות לבדה"ב והכא היינו טעמא משום דאין אדם חולק נדרו וכיון שיש כאן הנקבות צריכות לימכר:

לאתויי שיפוי ונבייה - ומיירי במקדיש את הקורה דאי בגזברים שלקחו עצים אומר במעילה סוף פרק ולד חטאת (מעילה דף יד.) דאין מועלין בשיפוי ולא בנבייה והשתא צריך לומר פירוש מאי מה שאין כן בקדשי מזבח היכי שייך שיפוי ונבייה בקדשי מזבח וי"ל כגון מקדיש שני גזרי עצים למערכה:

ומועלין בגדוליהן לאיתויי מאי - הלשון קשה דה"ל למימר למעוטי מאי:

ואפי' למ"ד מועלין בקדשי מזבח ה"מ גידולי דחזו למזבח - פירש רש"י כגון וולדות ולי נראה דודאי וולדות אינן קדושים מטעם גידולין אלא מטעם דכתיב יהיו לך (לעיל יז:) אלו וולדות וע"ק דלא אשכחנא שום תנא דאית ליה מועלין בגידולי מזבח דודאי בגידולי קדשי בדק הבית אשכחנא תנאי דפליגי במעילה (דף יג.) אבל בקדשי מזבח לכ"ע אין מועלין ואומר מורי הרמ"ר דשמא היינו זעירי דאמר במעילה פרק ולד חטאת (מעילה דף יב:) המקיז דם לבהמת קדשים מועלין בו ופריך עלה רב המנונא והתנן חלב מוקדשין וביצי תרנגולים לא נהנין ולא מועלין ומדפריך ליה מגדולין אלמא חשיב דם לגידולין ולהכי קאמר אפילו למאן דאמר מועלין בגידולין וה"פ אפילו למ"ד יש מעילה בדם ה"מ דם דחזי ליזרק אבל גידולין כגון חלב המוקדשין וביצי תורין לא:

דף לב.

מקדישין אותן הקדש עילוי - לשון שומא כמו מעלין בדמים כלומר שמין כמה כח יש לו בה כדמפרש בערכין (דף כח:) המתפיס עולה לבדק הבית אם נדר נותן את דמיה שהרי אם היה נאבד היה חייב לשלם ואם נדבה נותן לפי טובת הנאה שבה פי' ומצי שקיל דבר מועט מישראל חברו כדי להקריב במשמר בן בתו כהן לשון רש"י ול"נ דלא מצינו זה הלשון דליתב לבן בתו כהן כ"א גבי בכור (בכורות דף כז.) לכן נראה לפרש כדתנן בהדיא בערכין (גם זה שם) ואם נדבה אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה לעולה ואע"פ שאינו רשאי פי' אע"פ שאינו חייב כמו (חולין דף נד:) אין בעלי אומנין רשאין לעמוד פי' חייבין ובערכין (גם זה שם) מפיק הקדש עילוי מדכתיב כל חרם קדש קדשים מלמד שהחרם חל אקדשי קדשים ועל קדשים קלים והקדש עילוי אקדשי מזבח קאי דאי אקדשי בדק הבית אמר בגמרא דקדשי בדק הבית שהקדיש לקדשי מזבח לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום ופירש"י בגמרא דלא שייך טובת הנאה בקדשי בדק הבית ולא נהירא למורי האי טעמא דאטו מי לא שייך ביה לומר כמה אדם רוצה ליתן לבדק הבית אע"פ שאינו רשאי כמו בקדשי מזבח ונראה למורי דטעמא משום דבקדשי מזבח יש שם הבעלים לפדותן כשהוממו אבל בקדשי בדק הבית שהקדישן אין לבעלים עליהן יותר משאר אדם לפיכך אין בידו להתפיס:

כל חרם קדש קדשים לה' - לפום ריהטא דרב הונא סבר לה כרבנן דפליגי עליה דר' יהודה בן בתירא במסכת ערכין פרק המקדיש (ערכין דף כח:) דאמר ר' יהודה בן בתירא סתם חרמים לבדק הבית שנאמר כל חרם קדש קדשים לה' וחכמים אומרים סתם חרמים לכהנים מה ת"ל כל חרם קדש קדשים מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ולאותו תנא ניחא שפיר דרשא דרב הונא דהא דאמר מלמד שחל על קדשים היינו דווקא חרמים דלה' אבל לר' יהודה בן בתירא לא שייך למדרש הכי דהא לא מיירי כלל בהתפסה דהקדש עילוי. הרמ"ר:

קדשי בדק הבית שהתפיסן בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום - פירש"י דבשלמא קדשי מזבח יש בהן טובת הנאה כדמפרש במתניתין אבל בקדשי בדק הבית מה טובת הנאה יש בהן:

חרמי כהנים שהתפיסן כו' - פירש"י דאין לו בהן טובת הנאה שצריך הוא ליתנו לכהן (בע"כ) שבאותו משמר ואפילו למאן דלא מקיש מטלטלין לקרקעות ה"מ מקדיש עכ"ל ואומר מורי דהך מילתא דמקיש מטלטלין לקרקעות בערכין בפרק המקדיש (ערכין דף כח.) אמר רב חסדא המחרים מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר כל חרם בישראל

לך יהיה החרים שדותיו נותנן לכהן שבאותו משמר ופריך וליקוש מטלטלין לקרקעות ומשני ולאו תנאי היא דאיכא דמקיש ואיכא דלא מקיש ומה שפירש אפילו למאן דלא מקיש ה"מ במקדיש לא הבין רבי לשונו אלא נראה לפרש למורי (שי') בדהיה כהן והכא אתיא כמאן דלא מקיש:

והאמר עולא המתפיס עולה לב"ה אין בה אלא עיכוב גזברין - פירש רש"י שאינה קריבה עד שיבואו גזברין לעמוד על גבה כדאמר התם היאך קרבנו של אדם קרב ואינו עומד ע"ג אבל שום דמים לא יהיה לב"ה וכ"ש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דפליג אחרמי כהנים מודה בב"ה ומשני מדרבנן כלומר הך ברייתא דלעיל דשייריה לקדשי מזבח לומר דחיילי עליה בקדשי עילוי מדרבנן הוא דחייל דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי תירצה מדרבנן תירצה וקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר קרא לרבות חרמים למעילה כדכתיב בהו לה' עד כאן לשונו וקשיא טובא דאם כן תיקשי מתני' דלעיל דאמר מקדישין אותן הקדש עילוי ועוד קשה השתא אסיקנא דהוו דרבנן ובערכין (גם זה שם) דריש כל חרם לה' מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים משמע דהוי עיקר דרשא לכן נראה לפרש דלעולא ודאי חייב ליתן הוא הדמים לבדק הבית כדתנן במתני' ומקדישין אותן הקדש עילוי וכן בערכין ועולא ה"ק אין בה אלא עיכוב גזברין כלומר אין להקדש בגוף הבהמה אלא שהגזברין יעכבו אותה לשוחטה עד שישומו אותה ומתחייב דמי שומא לב"ה ואשמעינן שאין הקדש חל על גופה של עולה [אלא] לענין שתאסר לשוחטה עד שיפדנה הלכך ממתני' ניחא ליה דלא קאמר במתני' שיחול על גוף הבהמה אלא בחוב בעלמא אבל קשיא ליה כיון דמ"מ עולה דיכול להתפיס לחרמי כהנים א"כ ע"כ ס"ל דהקדש חל על גוף הבהמה דאם לא כן על מה יחול חרם הכהן דלא דמי לחרמי בדק הבית שאם אמר הרי עלי מנה לבדק הבית חייב דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט אבל חרמי כהנים ודאי אם אמר הרי עלי מנה לחרמי כהנים אם ירצה יחזור בו דאמירה להדיוט לאו כלום היא וחרמי כהנים לא הוו אלא כאומר חפץ זה לחרמי כהנים שאז ודאי החרמים חל על גוף החפץ א"כ ע"כ סבר עולא שהחרם חל על גוף הבהמה א"כ למה אין בה אלא עיכוב גזברין ואמאי הרי איכא איסורא לשחוט עד שיפדנה ומשני מדרבנן כלומר מדאורייתא אינו חל כלל על גוף הבהמה ומדרבנן הוא דחל על גוף הבהמה ואסור לשוחטה ועיקר קרא ודאי אתא לומר שחל על הקדש לכל הפחות להתחייב מטעם חוב ועוד מצא רבי בשם ר"י דפריך מעולא דאמר המתפיס עולה לב"ה ולא אמר לחרמי כהנים ש"מ דסבר דחרמי כהנים לא אמר כלום כרב הונא

וקשיא למילתא דדריש דיכול להתפיס לחרמי כהנים ומשני מדרבנן היא דדריש מכל חרם דחרמי כהנים היינו מדרבנן:

דף לב:

למעילה (ק"ק **כתיב**) - ק"ק מדלא דרשינן כל חרם לומר דמיירי בחרמי כהנים אם כן קדשי קדשים בחרמי כהנים היכא כתיב ואומר מורי הרמ"ר דסמיך אקרא אחרינא דכתיב גבי חרמי כהנים (ויקרא כ"ז:כ"א) והיה השדה בצאתו ביובל קודש (קדשים) לה' כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו וקדש קדשים לאו דוקא אלא כלומר קדש לה' ומ"ו אומר דאפי' נמי לא דריש (כלל דרשי) כל לרבות חרמי כהנים מ"מ הוא יודע דפשטיה דקרא דקדש קדשים קאי לחרמי כהנים דכתיב בתריה לא יגאל ולא ימכר והיינו חרמי כהנים דאין להן פדיון דאילו חרמי בד"ה אדרבה כל עיקרן לפדיון קיימי ומיהו מ"מ היה צריך ייתור לרבות להקדש עילוי משדה קדש לה' דמשמע דממעט להו אבל לענין מעילה מפשטיה שמעינן:

גופא [**המקדיש עולה לב"ה**] **אין בה אלא עיכוב גזברין** - כלומר שומת הגזברין שיעכבו אותה מלשוחטה עד שישומו אותה ולא יוכלו לעכב לשחוט עד שיפד' דהקדש עילוי אינו אלא חוב מגזירת הכתוב:

מיתיבי [**המקדיש עולה לב"ה**] **אסור לשוחטה עד שתפדה** - שהחרם נתפס על גוף העולה ומשני מדרבנן הוא דאסור לשוחטה אבל ודאי מן התורה מתחייב הוא לשלם הדמים לב"ה ובפרק טבול יום (זבחים קג.) אמר לא מיבעיא למאן דאמר קדשי ב"ה מדאורייתא אלא אפילו למ"ד אין תפסי ה"מ בשר והשתא קשה טובא דהא מי איכא למ"ד קדשי ב"ה לא תפסי בהקדש עילוי ומתוך הלכה זו מיישבו רש"י לשם ופירש דלמ"ד תפסי היינו מקושיא דהכא דבעי לאוכוחי דאסור לשוחטו מן התורה אלא אפילו למ"ד לא תפסי היינו מהכא דמסיק היינו מדרבנן מכל מקום ה"מ בשר אבל עור תפיס ובעי פדייה:

ואי מדרבנן אמאי ב' מעילות - וא"ת והא משכחת בכמה מקומות ומועלין מדרבנן גבי דם וביצי תורין (מעילה דף יב) וי"ל דה"מ במידי דלא בדילי מיניה אבל הכא בדילי כבר מחמת הקדש קמא:

א"ר יוחנן [**לרבנן**] **אחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה היו בכלל העמדה והערכה** - ומתני' דאם מתו יקברו קאי גם אקדשי קדשים דסיפא ור"ש פליג ואמר קדשי ב"ה לא הוו [בכלל העמדה והערכה]:

ורשב"ל אמר [**לרבנן**] **קדשי מזבח לא הוו קדשי ב"ה הוו** - ומתני' דאם מתו יקברו לא קאי אלא אקדשי ב"ה ואע"ג דתני בתחילת הבבא אחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה אין משנין אותם משמע דקאי כולה מתניתא אתרוייהו לא קשיא הא דהא ע"כ לא אכולה קאי דהא הקדש עילוי דלא קאי אלא אקדשי מזבח ור"ש פליג אדרבנן ואמר דאדרבה איפכא מסתברא דקדשי ב"ה לא היו וקדשי מזבח היו וסברות הפוכות זו מזו:

ודברי הכל בעל מום מעיקרו לא היה - ודוקא בקדשי מזבח אבל בקדשי ב"ה אפילו למאן דאית ליה הרי אין חילוק בין תם לבעל מום מעיקרו והכי מוכח כל הסוגיא:

אלא לרשב"ל - דאמר דרבנן לא איירי כלל בקדשי מזבח דלא היו בכלל העמדה [והערכה] ואם מתו יפדו [מיבעי ליה] קצת קשה מנא ליה דילמא מיירי בקדשי מזבח וטעמא דאין פודין הקדשים להאכילן לכלבים:

דף לג.

הא מה אני מקיים (**כל הבהמה**) **אשר לא יקריב ממנה בבעלי מומין שיפדו** - ואין לומר דאימא איפכא דקרא דאשר [לא] יקריבו משמע דאינה פסולה אלא להקרבה אבל להדיוט שריא:

ואמר רחמנא עביד לה העמדה והערכה - דבהאי קרא דאשר לא יקריבו כתיב והעמיד והעריך וסתם סיפרא ר' יהודה אלמא רבנן דעלמא אית להו העמדה בקדשי מזבח ובקדשי ב"ה ק"ל ממתניתין מדקאמר ר"ש יפדו מכלל דלרבנן לא יפדו א"נ קדשי ב"ה ק"ל מדכתיב והעמידו הכהן בין טוב ובין רע איזהו דבר שאין חילוק בין טוב לרע הוי אומר זה קדשי ב"ה ר"ש:

אפילו חיה ואפילו עוף - כגון שמתפיס תרנגולין לב"ה והא דאמרינן מנחות (דף ק:) אין לעופות פדיון ה"מ בשקדשה קדושת הגוף למזבח:

תמימים יקברו בעלי מומין יפדו - השתא ס"ד משום דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ותמימים יקברו דאין בהן מום ואין רשאין לפדות בלא מום:

רבי שמעון אומר תמימים יקברו - דכי נמי קדשי ב"ה לא היו כדמפרש לקמן טעמא משום דחזו להקרבה:

הכא במאי עסקינן בבעל מום מעיקרו - ואפ"ה בקדשי ב"ה יקברו דבכל ענין היו דלא שייך לפלוגי בין תם מעיקרו לבעל מום מעיקרו הואיל ואינן עומדות אלא לדמיהן:

רבי שב"ל מפיק ותני במכילתין אחריתי - והך דלעיל משבשתא אלא בין תמימין בין בעלי מומין יקברו ומיירי בקדשי ב"ה וכדרבנן דאמרי שהיו [בכלל כו'] ר"ש אומר

[תמימים] יקברו כדאמר לקמן משום דחזו להקרבה ומחמירין ביה קדושת מזבח במה דברים אמורים בקדשי ב"ה אתאן לת"ק ולכך אמר יקברו אבל קדשי מזבח כו' רש"א תמימין יקברו אבל בעלי מומין יפדו דלא היו בכלל העמדה תיובתא דרבי יוחנן אמר לך רבי יוחנן כו' תיובתא דרשב"ל ה"נ דפליג ר"ש ודקדק רש"י דברייתא קמייתא נמי נימא הכי ומאי אולמיה דהאי בתרייתא וי"ל דלא דמי דהא אקמייתא ליכא למימר הכי דאם בעלי מומין דת"ק מיירי שהוממו אחר הקדשן ובקדשי מזבח סברא הוא לומר דר' שמעון דקאמר במילתיה אחד קדשי מזבח יפדו בבעלי מומין דתנא קמא מיירי שהוממו אחר שהוקדשו אבל בהך בתרייתא דר"ש לא איירי במילתיה כלל בקדשי מזבח ובחד מילתיה הוא דרבנן דאמר אבל בקדשי מזבח בעלי מומין יפדו מיירי שפיר בשקדם הקדשן ור"ש פליג עלייהו אבל לכך שנה התנא למילתיה משום דבמילתיה לא הזכיר כלל קדשי מזבח ולא גילה בדעתו כלל מה אומר בקדשי מזבח:

דף לג:

כדתניא כל הקדשים שנולדו בהן מום ושחטן ר"מ אומר יקברו - איירי בקדשי מזבח דסבר היו בכלל העמדה כר"ש ולרבי יוחנן אפי' כרבנן וחכ"א יפדו דס"ל לא היו בכלל העמדה לרשב"ל ניחא שפיר דהוא רבנן דמתני' דאמר דקדשי ב"ה היו קדשי מזבח לא היו אלא לרבי יוחנן דאמר בין לרבנן בין לר"ש קדשי מזבח היו מאן נינהו רבנן דהכא וליכא למימר שקדם מומן להקדשן ופליגי בפלוגתא דתנא דבי לוי דלעיל דבסוף פרק הנהנה מן ההקדש (מעילה יט:) גריס בהדיא קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן ר"מ אומר יקברו וחכ"א יפדו ובספרים כתוב ר"מ כר"ש רבנן דהכא כרבנן דהתם נימא תיהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך ר' יוחנן רבנן דהכא לחוד רבנן דהתם לחוד מיהו מהך דהכא איכא לדחויי דמיירי בקדשי ב"ה וחכמים היינו ר"ש אבל בפרק הנהנה במעילה (גז"ש) תניא קדשי מזבח תמימים רבי אומר יקברו וחכ"א יפדו ומההיא ודאי איכא לשנויי דרבנן דהכא לחוד ורבנן דהתם לחוד ואין לתמוה לר' יוחנן למה לו לומר כן דג' מחלוקות [יש] לימא דרבנן דהכא כרבנן דהתם קדשי מזבח לא היו י"ל דמתני' קשיא דמדקאמר ר"ש דקדשי ב"ה אם מתו יפדו מדאיצטריך לפרושי ב"ה מכלל דת"ק מיירי בהן כדפירש כל הסוגיא בספרים:

משום דחזו להקרבה - וקשיא דא"כ מאי קאמר בפ"ק דשבועות (דף יא:) גבי פרה שנשחטה תפדה [ופריך] הא בעי' העמדה כו' ומוקי לה כר"ש דאמר קדשי ב"ה לא היו ומה בכך הא תמימים היא ותקבר מיבעי ליה וי"ל דיש חילוק בדבר דודאי כשהקדיש

קדשי ב"ה תמימים עבר בבל תקדישו ושינה בהן להקדיש שלא כמצותו דמצות תמימים למזבח דין הוא לקוברן כשמתו אבל פרה שלא שינה במצותה תפדה (למה נקט אותה עוד י"ל דודאי תמימים לבדק הבית שעומדין למזבח יש לנו להחמיר דאמרת מזבח):

אלו הן הנשרפין ערלה וכלאי הכרם - צריך עיון בשלמא בכלאי הכרם דהא כתיבי פן תקדש המלאה פן תוקד אש אלא ערלה צריך עיון טעמא מאי בשרפה ופי' רש"י משום דאיתקש לכלאי הכרם:

הנשרפין אפרן מותר ונקברים אפרן אסור - צריך עיון טעמא מאי ואומר מורי הרמ"ר דנשרפין כיון שצוה הכתוב לשורפן אחר שעשה כאילו נעשית מצותו ואין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו ה"נ כיון שנעשית מצותו הלך אסוריה והא דאמר אשירה אסורה לעולם אף על פי שהזקיק הכתוב לשורפה (דברים יב) היינו משום דכתיב (שם יג) לא ידבק בידך מאומה מן החרם אבל הנקברין דלא הטעין הכתוב לשורפן משוך איסורייהו לעולם:

דף לד.

אם אפשר למישלפינהו מוטב - (כלל) לא קאי כלל אקושיא דליבטלינהו ברובא אלא אקושיא קמייתא דהתם קתני ידלק ובמתני' יקבר והלשון לאו דוקא:

ונשרפין מותרין - (הקדש קשיא) וניחא אי גרסי' נשרפין אפרן מותר וכן גרסי' במקצת ספרים מיהו יש ליישב דלאלימותא נקטוה אפר הקדש הכא דמתני' דנשחטין חוץ לזמנן דאפרן מותר ומשום דבסמוך מותיב מינייהו דקאמר ונשרפין דהקדש דאפרן מותר והתנא נסיב ליה הכא: